

Colecția de icoane a Muzeului Național al Unirii, Alba Iulia
vol. I. Maierii Bălgradului

**Volumul face parte din seria de publicații a proiectului
*Colecții din patrimoniul Muzeului Național al Unirii, Alba Iulia.***

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DUMITRAN, ANA**

**Colecția de icoane pe sticlă a Muzeului Național al Unirii
Alba Iulia / Ana Dumitran. - Alba Iulia : Altip, 2011-**

3 vol.

ISBN 978-973-117-359-7

Vol. 1. : Maierii Bălgradului. – 2011. – Bibliogr. - ISBN 978-973-117-355-9

75.046.3.5(498)(084)

© Ana Dumitran

**Finalizarea cercetării a fost posibilă prin proiectul
*Științele socio-umaniste în contextul evoluției globalizate –
dezvoltarea și implementarea programului de studii și cercetare postdoctorală,*
cod contract: POSDRU/1.5/S/61104, proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.**

Consiliul Județean Alba
Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia

ANA DUMITRAN

Colecția de icoane pe sticlă
a Muzeului Național al Unirii, Alba Iulia

vol. I. *Maierii Bălgradului*

colaboratoare: Livia-Daniela Zudor

Editura Altip
Alba Iulia, 2011

Au mai colaborat:

CĂLIN ANGHEL
ELENA BĂJENARU
FIRMILIANA BOCA
FLORIN BOGDAN
IUSTINA BOGDAN
ELENA-DANIELA CUCUI
CIPRIAN-DORU FILIP
ANAMARIA GRIGORUȚ
EMILIANA MARDARE
IRINA MUNTEAN
ADRIAN NAE
CAMELIA ȘI LIVIU NISTOR
GISELLA ȘI HARTMUT VAN RIESEN
SAVETA-FLORICA POP
IOANA RUSTOIU
MICHAEL SCHILLI
KÁROLY-FÜLÖP SZÖCS
SILUAN TIMBUȘ
RADU TOTOIANU

Traducere:

SEPTIMIU DUMITRAN

Tehnoredactare computerizată:

ANA DUMITRAN

SUMAR

Introducere	6
Antecedente	7
Familia Prodan	8
Surse de inspirație	14
Datare și atribuire	21
Tematica	23
Colecția Muzeului Național al Unirii	70
În loc de concluzii	73
Abstract	74
Catalog	75
Anexe	241
Abrevieri bibliografice	243

Introducere

Identificarea cartierului albaiulian Maieri ca un centru de pictură pe sticlă s-a petrecut în anul 1937, cu prilejul unei anchete întreprinse de Gheorghe Pavelescu pentru Muzeul de Etnografie din Cluj. Constatările sale au scos la iveală realități deloc încurajatoare, despre o activitate artistică de dată foarte recentă, încheiată “pe la începutul” primului război mondial, dar deja extrem de vulnerabilă în fața schimbărilor suferite de habitatul românesc tradițional în perioada interbelică. Icoanele Prodănoaielor – numele sub care și le aminteau oamenii pe zugrăvițe – se mai găseau încă “în întreg cartierul, precum și în satele vecine, cu toate că în cea mai mare parte au fost aruncate”, iar lipsa de considerație, atât a proprietarilor cât și a cercetătorului¹, le condamna deja și pe cele rămase, grăbindu-le înlăturarea și împingerea la periferia fenomenului artistic, ca o ilustrare târzie, stângace, îndoielnică în ceea ce privește valențele estetice. Ulterior considerațiile istoricilor n-au mai fost atât de defavorabile, iar numărul artiștilor a sporit prin recuperarea întemeietorului atelierului, Prodan². Totuși, capitolul dedicat icoanelor măierene a rămas în continuare de dimensiuni restrânse, iar aprecierea lor doar ca o prelungire a artei practicate la Nicula și Hășdate – pe considerentul unei iluzorii descendențe a prototipurilor și a faptului că numele Prodan se regăsește în onomastica locală³ – nu a adus decât deservicii acolo unde – schimbând puțin unghiul de abordare – ar fi putut fi descoperite adevărate tentative de înnoire a viziunii plastice, desenul fiind acaparat de un colorit lipsit de orice inhibiție, ce manifestă pe alocuri involuntare accente de artă suprarealistă.

Prima abordare cantitativă apreciabilă a producției centrului, realizată de Otilia Pernicek în 1979⁴, a venit, din păcate, prea târziu pentru a mai putea influența cea mai importantă și mai apreciată încă lucrare monografică dedicată picturii pe sticlă practicate de românii din Transilvania, anume volumul semnat în 1975 de soții Iuliana și Dumitru Dancu, *Pictura țărănească pe sticlă*, al cărui prestigiu a fost asigurat și de difuzarea prin traduceri în engleză, franceză și germană⁵. Reeditarea sa în 1998⁶ nu a ținut cont de cele două decenii intermediare de cercetări, astfel că o prezentare detaliată și cu pretenția de a pune ordine în biografiile zugravilor s-a realizat abia în 2007, când Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia a găzduit o amplă expoziție ce a avut ca obiectiv declarat reabilitarea icoanelor ieșite din atelierul familiei Prodan, a căror răspândire, tematică și atribuire au fost pentru prima dată studiate sistematic.

¹ Pavelescu 1939-1942, p. 287-288, preluat de Meteș 1964, p. 744.

² Meteș 1964, p. 744.

³ Meteș 1964, p. 742, 744; Popescu 1969, p. 132; Dancu, Dancu 1979, p. 50, p. 118. Familia de artiști din Maieri este enumerată direct între zugravii Niculei.

⁴ Pernicek 1979, p. 633-662.

⁵ Danco, Danco 1979; Dancu, Dancu 1979/a; Dancu, Dancu 1979/b.

⁶ Dancu 1998, p. 148-151.

Rezultatele obținute atunci⁷, completate cu informațiile acumulate între timp, vor fi reluate acum, cu prilejul valorificării integrale a celei mai importante colecții de icoane măierene. Păstrarea ei în patrimoniul aceluiași Muzeu albaulian reprezintă unul din acele rare și fericite cazuri în care opera unor artiști înobilează încă locul unde a fost creată, deși constituirea sa a fost mai degrabă rezultatul conjuncturii și al ofertei ocazionale decât efectul unei acțiuni deliberate de adunare a icoanelor centrului, cu scopul preservării specificității sale.

Antecedente

Deși așezarea în Maieri a familiei de zugravi Prodan a avut cu totul alte temeuri decât cele artistice, Alba Iulia nu se afla la prima tentativă de găzduire a unui atelier de pictură. Cunoscut din două surse, ambele din anul 1760: o însemnare pe o carte de cult⁸ și o semnătură pe o icoană⁹, primul artist de care avem știre, “zugrav popa Ion ot Bălgrad”, este încă o figură enigmatică, iar apropierea sa de contemporanul Ion de la Beriu¹⁰ nu se poate deocamdată proba prin nimic. O relație de continuitate între prezența acestuia și cea a talentatului și harnicului “Simon Oprovici ot Craiova”, așezat în Alba Iulia cu puțin înainte de anul 1780¹¹, nu se poate nici ea stabili. Nici despre acest artist, pentru care avem informații până în anul 1800, nu știm cui își va fi lăsat moștenire atelierul. Icoanele sale, realizate în intervalul 1782-1790, împodobeau însă iconostasul bisericii ortodoxe din Maieri¹², unde la mijlocul secolului următor va sluji ca dascăl și cantor Petru Prodan, care le-a admirat cu siguranță, căci doar din exces de zel nu s-ar fi deranjat să le noteze cu atâtea amănunte în inventarele pe care le-a întocmit în 1880 și 1888¹³.

Cu asemenea antecedente, este greu să vorbim de Alba Iulia ca de un centru cu tradiție artistică, deși fără îndoială calitatea picturii practicate aici de “Simon ot Bălgrad” a fost net superioară celei a zugravilor din Lancrăm sau din Laz, unde familiile Costea și Poienaru activau încă din deceniile de sfârșit ale veacului al XVIII-lea¹⁴. Arta sa trebuie să fi fost însă accesibilă doar bisericilor și comanditarilor cu dare de mână, în vreme ce icoanele pe sticlă produse în vecinătate și nu numai aveau o clientelă mult mai largă, devenind o podoabă obișnuită chiar și pentru cele mai sărace locuințe. Este imposibil de stabilit cât de mult au

⁷ Publicate în catalogul expoziției: Rustoiu, Dumitran 2007.

⁸ Porumb 1998, p. 181; Mârza 2008, p. 42.

⁹ Cristache Panait 1987, p. 93; icoana, semnalată la biserica din Mogoș-Cojocani (jud. Alba), nu avut, din păcate, niciodată această locație.

¹⁰ Drăguț 1987, p. 30, nota 135; Cristache Panait 1987, p. 93.

¹¹ Dumitran, Cucui 2009, p. 8, 17.

¹² Dumitran, Cucui 2009, p. 96-99, nr. 106-111.

¹³ MNUAI, colecția de documente, inv. nr. 4292/58, f. 3v, 4292/65, f. 3v.

¹⁴ Rustoiu 2002; Rustoiu 2007.

putut conta aceste realități în momentul debutului activității de iconar a lui Petru Prodan, dar cu siguranță concurența reprezentată de artiștii locali a avut un cuvânt de spus, atât în ceea ce privește cantitatea de icoane vândute, cât mai ales referitor la paleta sa tematică. A vorbi de o “specializare” a centrelor în zugrăvirea unor teme – deși este un subiect deocamdată sensibil – nu este cu totul hazardat, dacă luăm în calcul, spre exemplu, faptul că în Maieri nu s-au produs niciodată icoane cu mai mult de două scene, în vreme ce Lazul aproape că s-a perfecționat în redarea cât mai minuțioasă a compozițiilor, îngrămădite și câte 27 pe o singură icoană¹⁵.

“amprenta” centrului Maieri – “dinții de lup”

Familia Prodan

Originea niculeană a familiei Prodan, inițial formulată doar cu titlu de ipoteză¹⁶, a căpătat cu timpul valoare de postulat, cognomenului Prodan – recuperat din apelativul “Prodănoaie” – asociindu-i-se, în studiile semnate de soții Dancu, prenumele Ion, pentru care nu se oferă însă nici o lămurire asupra sursei care l-a furnizat¹⁷.

O serie de informații descoperite în registrele matricole ale parohiei ortodoxe Maieri contrazic categoric ambele afirmații, făcând lumină atât asupra originii, cât și a numelor artiștilor și asupra întregii familii, care s-a întemeiat în Alba Iulia, la 23 ianuarie 1847, prin căsătoria dascălului Petru Prodan din Suatu (localitate în apropiere de Cluj, nu de Gherla !) cu Maria Furnica, menționată cu numele de alint Țica, ambii de 23 de ani, fiind născuți deci în 1824¹⁸. O confuzie a unei oarecare familii Prodan cu cea a zugravilor este exclusă, deoarece în Alba Iulia, în perioada care ne interesează, nu a mai existat o altă familie cu acest nume, regăsibil de altfel în întreaga Transilvanie, nu numai în comunitățile Nicula și Hășdate.

consemnarea căsătoriei lui Petru Prodan cu Maria (Țica) Furnica

¹⁵ Așa-numitele prăznicare simple și duble, pentru care vezi Rustoiu 2007, ilustrația de la p. 280-311.

¹⁶ Pavelescu, 1939-1942, p. 288: “Originea picturii pe sticlă în Maieri credem că se datorește Niculei, mai ales că zugravii dela Nicula veneau în zi de târg cu icoane la Alba Iulia”.

¹⁷ Dancu, Dancu 1979/a, p. 118; Dancu 1998, p. 148.

¹⁸ ANSJA, fond *Parohia Ortodoxă Alba Iulia – Maieri I*, reg. C2/1834-1854, f. 7r-8v.

Date anterioare acestui an referitoare la Petru Prodan nu au fost descoperite. Mai știm despre el – parțial chiar dintr-o proprie mărturisire, făcută cândva spre sfârșitul anului 1868¹⁹ – că între 1847-1863 a deținut calitatea de dascăl, pe care a preluat-o (sau a împărțit-o o vreme?) cu parohul local, Nicolae Munteanovici²⁰. La inspecția organizată în 1858 de dieceza ortodoxă a Transilvaniei, Petru Prodan era declarat “capabil”, dar numărul elevilor pe care îi instruia era foarte mic: doar 4²¹. Ceilalți frecventau școala confesională de pe lângă biserica “Buna Vestire” din oraș sau “alte școli streine”²², procesul educativ stingându-se în Maieri, în 1863, oarecum în mod natural, prin migrarea școlarilor spre instituții care asigurau o pregătire superioară.

Știm, de asemenea, că între 1847-1873 Petru Prodan a fost “cantorul de la biserica greco-răsăriteană din Maerii Belgradului”. În această calitate, la 23 iunie 1868 a înaintat o suplică superiorilor bisericești, aducându-le la cunoștință că *în Duminica tuturor sântilor i-a trimis curatorul alăturata hârthie, prin care i se demandă ca să se mute din casa bisericii și se oprește de la cântări și au adus de cântărețiu pre lepădatul preot din Cio[a]ra, Ioan Șibeteanu care, prin purtarea sa cea imorală, dimpreună cu preoția și-au pierdut și un ochi, au slujit și la uniți, de unde iareși au fost lepădat. Causa persecuțiunii sale crede că-i vine de modo căci au votat la alegere[a] deputatului dietal cu dre[a]pta, iară nu cu stenga. Se roagă drept aceia de considerațiune că au servit bisericii și poporului aceuia un șir lung de ani ca învățătoriu și cantor cu credința, fără vreo pată, cu îndestulire[a] mai marilor săi, considerând și numerositatea familiei sale și serăcia sa, se se oprească Ioan Șibeteanu de la slujba cantorală din biserica Maerilor Belgradului și se se repună dânsul în preavutul seu oficiu*²³. Răspunsul, expediat în 24 ianuarie 1869 protopopului Alexandru Tordășianu, recomanda rezolvarea crizei prin reangajarea lui Petru Prodan, dar nu specifica nimic despre locuința pe care o pierduse odată cu slujba de cântăreț bisericesc.

autograf pe un act din 31 decembrie 1866

Neînțelegerile nu vor fi constat doar în divergențele de opinie politică, deși ele nu trebuie minimalizate, pentru că Petru Prodan se declară singur adept al dualismului austro-ungar, iar

¹⁹ Arhiva Mitropoliei Ortodoxe Sibiu, doc. 559. Mulțumim descoperitoarei documentului, Ioana Rustoiu, pentru amabilitatea cu care ni l-a pus la dispoziție.

²⁰ La 1838 acesta își semna un manual ca “dascăl neunit la Biserica Maerilor în Bălgrad”; un altul a fost scris “de candidatul de preoție Nicolae Munteanovici din Belgrad. 7 zile Noemvrie [1]835” (Hațegan 1982, p. 262-264). Este imposibil de stabilit când a renunțat la activitățile didactice.

²¹ Albu 1971, p. 225.

²² MNUAI, colecția de documente, nr. inv. 4228/1.

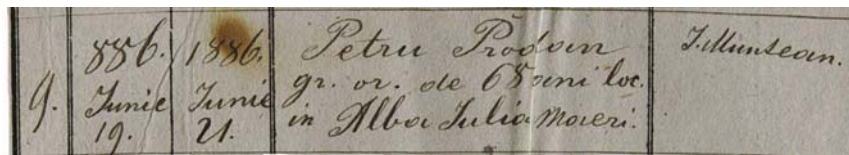
²³ Arhiva Mitropoliei Ortodoxe Sibiu, doc. 559.

instaurarea acestuia nu a fost deloc de bun augur pentru românii din Transilvania. Consecințele noii guvernări sau motive de ordin personal au alimentat în continuare conflictul, care a primit deznodământul final la 14 ianuarie 1873, când Petru Prodan a fost din nou demis, în locul său fiind “tocmit” cantor Gheorghe Fehete din Ciugud. Tot atunci a pierdut și demnitatea de notar al comitetului parohial²⁴, pe care o deținea de aproape un deceniu²⁵.

Din acel moment se pare că singura sursă de subzistență a familiei a rămas zugrăvia. Veniturile, și așa mici, au scăzut și mai mult, crescând în schimb datoriile. La 1866 ele se cifrau la 11 florini și 28 de creițari²⁶, dar la 1880 ajunseseră la 100 de florini²⁷, împrumutați din fondurile bisericii, sumă care “s-a scos cu proțes” în 1888 de la urmașii lui Petru Prodan, căci acesta murise la 19 iunie 1886²⁸, lăsându-și familia în cea mai neagră sărăcie.

În ciuda finalului nefericit al carierei, sinceritatea admirației unui preot contemporan, Nicolae Cado din Pâclișa, care face o scurtă referire la “vestitul dascăl și cântăreț Petru Prodan din Maierii Bălgăradului”²⁹, este mai presus de orice îndoială. Talentele înnăscute pe care cu certitudine le-a avut s-au dovedit însă neputincioase în fața provocărilor vieții.

consemnarea decesului lui Petru Prodan

Informațiile despre soția sa, Maria Furnica, sunt de asemenea puține și neconcludente. Cognomenul este străin de comunitatea Maierilor, fiind purtat doar de ea și de cele trei surori mai mici: Marina, Elena și Sanda. Despre Marina aflăm, cu ocazia căsătoriei sale, în 1854, că era născută în Brașov, cândva în 1829³⁰. Deoarece mirele era luteran, găsim și explicația pentru care preotul a făcut această mențiune în registru în dreptul numelui miresei, dar nu a mai făcut-o atunci când le-a cununat pe surorile sale. S-ar putea spune că doar acest singur indiciu nu este suficient pentru a stabili originile brașovene ale Mariei Prodan. Se mai adaugă însă lipsa totală a informațiilor despre părinții celor patru surori, în al căror destin se implică însă îndeaproape una dintre cele mai respectate familii măierene, soții Ioan Cirlea și Maria Stoica, pe care îi bănuim că și-au asumat rolul de tutori ai unor orfane împreună cu care va fi venit de

²⁴ MNUAI, colecția de documente, nr. inv. 4292/45.

²⁵ Este atestat în această calitate în 1865 și 1866; MNUAI, colecția de documente, nr. inv. 4292/1, f. 2r.

²⁶ MNUAI, colecția de documente, nr. inv. 4292/1, f. 4r.

²⁷ MNUAI, colecția de documente, nr. inv. 4292/58.

²⁸ ANSJA, colecția *Registre de stare civilă de la instituțiile de cult*, reg. 1598/1849-1886, f. 85r.

²⁹ Rustoiu, Vaida 2008, p. 36.

³⁰ ANSJA, colecția *Registre de stare civilă de la instituțiile de cult*, reg. 1598/1849-1886, f. 58r.

la Brașov și pretendentul la mâna celei mai mari dintre ele. Din păcate, nimic din acest scenariu nu e sigur. Informațiile certe vorbesc doar de dezagregarea grupului, de care se desprinde mai întâi Marina, moartă în 1854 “en nasteria pruncului”³¹, apoi soții Cirlea, dispăruți în intervalul 1855-1858³², urmează moartea Elenei, care s-a stins în 1872³³, iar despre Sanda știm doar că era încă necăsătorită în 1868³⁴.

Petru și Maria Prodan au avut zece copii, despre care documentele vremii ne oferă următoarele informații, cât se poate de lacunare:

- la 21 octombrie 1848 s-a născut Petru³⁵, ucis de febră la 21 martie 1881³⁶; se pare că nu a apucat să-și întemeieze o familie proprie;
- cândva în 1849-1850 s-a născut Maria, căsătorită în Oarda de Sus, căreia în 1882 îi mor de variolă doi copii³⁷;
- probabil în 1851 s-a născut Sofia, moartă în 19 iunie 1857³⁸;
- la 17 octombrie 1855 s-a născut Elisaveta, moartă în 13 aprilie 1872, în urma unei arsuri cu petrol³⁹;
- al cincilea copil, Ana, născută în 13 ianuarie 1857, a murit la câteva zile după naștere⁴⁰;
- Sofia, născută la 20 decembrie 1858, a fost înmormântată în 26 decembrie⁴¹;
- la 2 august 1860 s-a născut Ioan, despre care nu mai avem nici o informație⁴²;
- la 10 octombrie 1862 s-a născut Victoria⁴³, despre care, de asemenea, nu mai avem nici o știre;
- pe Elena, născută în 20 august 1865, a ucis-o varicela în 28 iulie 1866⁴⁴;
- la 20 martie 1868 s-a născut ultimul copil, o fetiță botezată tot Elena⁴⁵, pentru care, la 21 mai 1890, s-a eliberat un extras de botez; la acea dată era învățătoare în Abrud⁴⁶.

³¹ *Ibidem*, f. 58r.

³² La 19 octombrie 1855, când a botezat a patra oară un copil al familiei Prodan, Maria Stoica era deja văduvă (ANSJA, colecția *Registre de stare civilă de la instituțiile de cult*, reg. 1598/1849-1886, f. 4v), iar la botezul următorului născut, în 1858, se pare că nu mai trăia, din moment ce s-a apelat la o altă persoană.

³³ ANSJA, colecția *Registre de stare civilă de la instituțiile de cult*, reg. 1598/1849-1886, f. 74r.

³⁴ *Ibidem*, f. 27v.

³⁵ ANDJA, fond *Parohia Ortodoxă Alba Iulia – Maieri I*, reg. C1/1817-1851, f. 85v.

³⁶ ANSJA, colecția *Registre de stare civilă de la instituțiile de cult*, reg. 1598/1849-1886, f. 81v.

³⁷ *Ibidem*, f. 82v-83r.

³⁸ *Ibidem*, f. 60v.

³⁹ *Ibidem*, f. 74r.

⁴⁰ *Ibidem*, f. 7v-8r și 60v.

⁴¹ *Ibidem*, f. 11v-12r și 62v.

⁴² *Ibidem*, f. 14v-15r.

⁴³ *Ibidem*, f. 17v-18r.

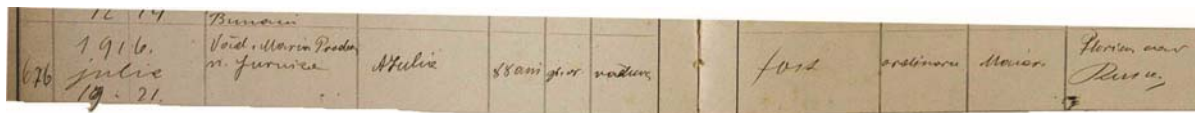
⁴⁴ *Ibidem*, f. 22v-23r și 69r.

⁴⁵ *Ibidem*, f. 26v-27r.

⁴⁶ ANDJA, fond *Parohia Ortodoxă Alba Iulia – Maieri I*, reg. 1/1888-1897, f. 6v.

Cum cei chestionați de Gheorghe Pavelescu în 1937 și-au amintit de două zugrăvițe Prodănoaie, mamă și fiică⁴⁷, rămâne să vedem care dintre fetele familiei Prodan a putut juca un asemenea rol. La 1868, în plângerea înaintată superiorilor, Petru Prodan invocă “numerositatea”⁴⁸ celor pe care îi avea de hrănit din puținele sale venituri. Cu siguranță se referea la Elena II, abia născută, și la Elisaveta, care avea 13 ani. E greu de spus dacă Petru, flăcăul de 20 de ani, și Maria, cu o vârstă apropiată, se mai aflau în grija sa ori reușiseră să se chivernisească. Sărăcia familiei, faptul că nu aveau nici măcar o locuință proprie, ne face să credem că cei doi nu părăsiseră încă adăpostul oferit de biserică, ocupat de tatăl lor în schimbul serviciilor de dascăl și cantor. Ca să fie numeroasă – după realitățile acelor timpuri, mai ales dacă cei mari își găsiseră deja un rost – familia trebuie să îi număre și pe Ioan și Victoria, care la 1868 ar fi avut 10 respectiv 8 ani. Deoarece registrele de evidențe ale parohiei sunt deficitare pentru o lungă perioadă de timp, lipsa referințelor despre ei nu trebuie absolutizată, căci într-o situație similară se află și mezina familiei, pentru care abia după 22 de ani se mai oferă informații, dar și atunci cu totul întâmplător, mai ales că ea părăsise orașul. Și sora mai mare, Maria, s-a mutat în Oarda, căsătoria sau alte rațiuni putându-i îndepărta de Maieri și pe ceilalți copii care au supraviețuit. Vedem însă că, uneori, locul lor a fost luat de nepoți, doi dintre copiii Mariei murind în casa bunicii, deci a doua zugrăviță a putut fi o nepoată, nu neapărat o fiică. Dar dacă a fost, totuși, o fiică, atunci Victoria este cea mai bună candidată, dacă cumva împreună cu nepoții nu s-a întors acasă și Maria. Căci, cu excepția Elenei, învățătoare în Abrud, toate celelalte fete au murit până în 1872. Oricum, acest ultim sprijin al bătrânețelor nu a participat la actul artistic decât din complezență, lucrările sale putându-se număra pe degete. Va fi fost însă foarte utilă pentru aprovizionarea cu materiale, pentru căutarea clienților și vânzarea la piață a icoanelor. Dincolo de orice contribuție, ea pare să fie ultima descendentă a numeroasei și nefericitei familii, murind “pe la începutul războiului mondial”⁴⁹. La 19 iulie 1916 a trecut la cele veșnice și Maria Prodan⁵⁰, după 30 de ani de văduvie și singurătate. În rubrica referitoare la vârstă din registrul morților s-a consemnat că avea 88 de ani, dar în 1847, cu prilejul căsătoriei, era indicată vârsta de 23 de ani. Dacă aceasta din urmă este vârsta corectă, atunci zugrăvița s-a stins din viață la 92 de ani ! Aproape un secol de suferință și sărăcie !

consemnarea decesului Mariei Prodan

⁴⁷ Pavelescu 1939-1942, p. 287.

⁴⁸ Arhiva Mitropoliei Ortodoxe Sibiu, doc. 559.

⁴⁹ Pavelescu 1939-1942, p. 287.

⁵⁰ ANSJA, colecția *Registre de stare civilă de la instituțiile de cult*, reg. 1603/1888-1936, p. 64.

Reluarea aici a acestui tablou de familie, schițat pentru prima dată în catalogul expoziției din anul 2007⁵¹, a fost considerată necesară din mai multe motive. Mai întâi, el este cel mai bun cadru în care ni-i putem imagina pe artiști concepându-și creația și cea mai bună motivație pentru o mare parte din producția de icoane din atelierul lor. Apoi, el este singurul care oferă indicii despre identitatea artiștilor, care, nesemnându-și lucrările, nu au fost cunoscuți cu numele decât după demersul științific din 2007. Un alt aspect, esențial, este relația dintre locul de origine al acestor oameni și influențele resimțite de arta pe care au promovat-o. Indicarea inițială a Niculei s-a făcut în prelungirea faimei acestei harnice furnizoare de icoane pe sticlă, unde erau pe atunci căutate sursele tuturor centrelor similare din Transilvania. Prezența cognomenului Prodan în Nicula și Hășdate a oferit argumentul irefutabil al originii familiei⁵², dar din Hășdate nu se putea pleca fără însușirea meșteșugului xilogravurii, astfel că Prodan a devenit, de voie – de nevoie, și xilograf⁵³. După ce a fost lansată ipoteza originii brașovene a soției lui Prodan, arta Șcheilor și-a găsit și ea reverberațiile în producția centrului, dar a fost asociată doar cu icoanele atribuibile Mariei Prodan, cele ale lui Petru rămânând în continuare – este adevărat că doar cu titlu de posibilitate – sub influența Niculei, zugravul însuși păstrând “originea niculeană sau hășdățeană”, în ciuda evidențelor care arătau că plecase din Suatu⁵⁴. Insistarea asupra acestei origini este ultimul motiv pentru care am acordat atâta importanță detaliilor biografice, deoarece anumite afirmații, chiar și atunci când nu sunt probate prin nimic concret, se pare că obțin în timp caracterul unor reflexe necondiționate, repetarea lor continuând și după ce s-a demonstrat că nu au nici o legătură cu realitatea. Nu este vorba de o frustrare personală, în cauză fiind într-adevăr propriile noastre cercetări. Considerăm însă că orice detaliu despre viața artiștilor noștri, oricare ar fi ei, căci despre toți se știe foarte puțin, este un bun câștigat, care trebuie repetat de atâtea ori până ajunge să devină la rândul său un reflex necondiționat. Originea lui Petru Prodan poate părea un detaliu nesemnificativ în comparație cu locul unde și-a putut însuși meșteșugul, iar din acest punct de vedere Nicula nu a fost încă scoasă cu totul din discuție, căci distanța care o separă de Suatu nu era de nestrăbătut. Originea artiștilor devine însă foarte importantă din perspectiva circulației ideilor și a produselor culturii, a componentelor constitutive ale mediului intelectual care au făcut posibil ca un tânăr dintr-o localitate indiferent care din Transilvania să se simtă motivat în urmarea unei cariere artistice. Dar pentru ca un asemenea demers științific să poată fi inițiat, trebuie mai întâi să recuperăm informațiile colaterale, printre care cele referitoare la originea familiei Prodan sunt la fel de importante ca oricare altele.

⁵¹ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 4-6.

⁵² Meteș 1964, p. 742, 744; Popescu 1969, p. 132; Dancu, Dancu 1979/a, p. 118.

⁵³ Dancu 1998, p. 148.

⁵⁴ Roșca 2010, p. 206: “Posibil ca Petru Prodan, primul care a practicat meșteșugul zugrăvirii de icoane, să aibă o origine niculeană sau hășdățeană [...] dar soția sa: Maria Prodan, care îi va continua meșteșugul, [...] era de origine brașovenească”. Fraza este intercalată între două trimiteri la lucrarea noastră, Rustoiu, Dumitran 2007, semn că ar fi putut fi parcurse și paragrafele unde se demonstrează că Petru nu era din Nicula.

Surse de inspirație

Cel puțin din punct de vedere tematic, se poate spune că activitatea artistică a familiei Prodan este suficient de târzie pentru ca icoanele produse în Maieri să se afle la confluența tuturor influențelor, indiferent că ne referim la cele ale celorlalte centre de pictură pe sticlă din Transilvania sau la cele care puteau veni din exterior, prin intermediul gravurilor sau a ilustrației de carte. Modelele din repertoriul iconarilor măiereni circulau deja de mai multe decenii, fiind adaptate de fiecare centru, iar această adaptare era la rândul ei foarte bine reflectată de icoanele scoase pe piață, astfel că utilizarea lor ca sursă pentru identificarea locului unde Petru Prodan și-a însușit meșteșugul zugrăviei conține un oarecare grad de risc. Cei care au făcut acest demers înaintea noastră, considerându-l pe Prodan un continuator al modelelor specifice Niculei și xilografilor din Hășdate, au fost nevoiți să accepte că interpretarea plastică a suferit suficient de multe modificări în atelierul din Maieri pentru a li se recunoaște factura diferită.

Hristos – vița de vie, zugrav din familia Grecu
colecția Muzeului Țării Făgărașului

Hristos – vița de vie, Șcheii Brașovului
colecția MNUAI, inv. 17370

Spre exemplu, o temă considerată comună celor două centre este *Hristos – vița de vie*, dar cercetătorii au fost nevoiți să remarce că la Nicula este preferată versiunea în care Iisus stoarce strugurii viței stând în picioare pe teasc⁵⁵, în vreme ce icoanele de Maieri îl prezintă așezat pe

⁵⁵ Pentru mai multă ilustrație, vezi și Fabritius, Nentwig 2003, p. 75-76, nr. 38-40.

piatra de mormânt, al cărei decor exuberant o face să pară mai degrabă o ladă de zestre⁵⁶, așa cum vedem în icoanele fraților Grecu⁵⁷, la zugravii din familia Tămaș⁵⁸, la Ioan Pop⁵⁹ și Nicolae Cațavei din Făgăraș⁶⁰ și la iconarii din Șchei⁶¹, dar și la cei din învecinatul Lancrăm⁶². Dincolo de modificarea direcției de proveniență a modelului, această deosebire majoră de prezentare este explicabilă, în opinia noastră, în primul rând prin diferența mesajului iconografic, fiind vorba de fapt de două teme aparent înrudite și nu de versiuni ale aceleiași icoane.

Maica Domnului îndurerată, Șcheii Brașovului
colecția MNUAI, inv. 20274

Maica Domnului îndurerată, Nicula
colecția MNUAI, inv. 21321

O figură foarte des întâlnită în icoana pe sticlă transilvăneană este cea a *Maicii Domnului îndurerate*. În icoanele măierene ea nu are chipul crispat de jale, ca la zugravii niculeni, care accentuează tristețea prin tușe groase de negru. Dimpotrivă, delicatețea aparte a profilului ne trimite tot spre sudul Transilvaniei, unde a fost deosebit de apreciat un model lansat se pare în

⁵⁶ Dancu, Dancu 1979/a, p. 119-120; Dancu 1998, p. 150.

⁵⁷ Fabritius, Nentwig 2003, p. 78-79, nr. 43-44; Rustoiu, Băjenaru, Dumitran, Szócs 2008, p. 42.

⁵⁸ Fabritius, Nentwig 2003, p. 77, nr. 41.

⁵⁹ Rustoiu, Băjenaru, Dumitran, Szócs 2008, p. 74.

⁶⁰ Fabritius, Nentwig 2003, p. 77, nr. 42, p. 80, nr. 45.

⁶¹ Sedler, Tătaru 2004, p. 133-135; numeroase exemplare în colecția MNUAI.

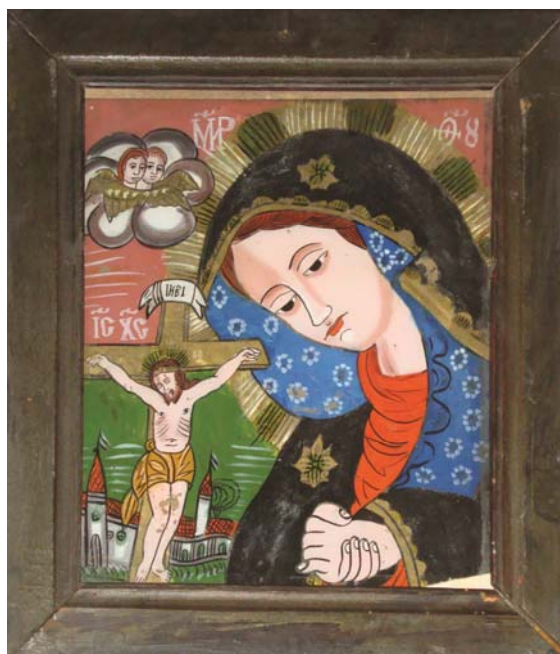
⁶² Pentru o astfel de icoană vezi Fabritius, Nentwig 2003, p. 81, fig. 46.

Ucraina în prima jumătate a secolului XVIII⁶³, preluat cu destul de multă fidelitate și deseori reprodus de Nicolae Cațavei și Ioan Pop de la Făgăraș⁶⁴, de zugravii din familiile Tămaș⁶⁵ și Grecu⁶⁶, de cei din Șchei⁶⁷ și Lancrăm⁶⁸ și, mai puțin fidel, cu accentuarea expresiei feciorelnice a Maicii, de Savu Moga⁶⁹ și Matei Țâmforea⁷⁰. Detalii ale veșmântului sau modul în care sunt împreunate mâinile, cu scoaterea în evidență a degetului mic printr-o alungire care îl transformă într-un adevărat indicator, sunt comune și reprezentărilor niculene și celor sud-transilvănene și, desigur, și celor măierene. Inspirația ar fi putut veni, deci, în ultimă instanță, din oricare direcție. Dar ceea ce pare să trădeze mai ales apropierea de Șcheii Brașovului este modul de redare a heruvimilor plasați atât de des în colțurile superioare ale acestei icoane: chipurile lor bucălate de copii purtate de aripi și învăluite într-un fuior de nori diferă doar sub aspect grafic, la Maieri interesul pentru desen fiind surclasat de cel pentru culoare.

Maica Domnului îndurerată, Șcheii Brașovului
colecția MNUAI, inv. 16656

Maica Domnului îndurerată, Șcheii Brașovului
colecția MNUAI, inv. 16908

⁶³ Fabritius, Nentwig 2003, p. 157-158.

⁶⁴ Rustoiu, Băjenaru, Dumitran, Szöcs 2008, p. 86-88.

⁶⁵ Fabritius, Nentwig 2003, p. 165, nr. 129-130.

⁶⁶ Fabritius, Nentwig 2003, p. 164, nr. 128; colecția Andrei Voiculescu, București.

⁶⁷ Sedler, Tătaru 2004, p. 129; colecția MNUAI, inv. nr. 20274; colecția Andrei Voiculescu, București.

⁶⁸ Fabritius, Nentwig 2003, p. 167, nr. 132; Sedler, Tătaru 2004, p. 98-99, nr. 49-50.

⁶⁹ Fabritius, Nentwig 2003, p. 162, nr. 126.

⁷⁰ Fabritius, Nentwig 2003, p. 163, nr. 127; *Icoana, simbol al Ortodoxiei*, p. 42.

O factură occidentală flagrantă caracterizează câteva icoane ale *Maicii Domnului îndurerate* – chipuri de adevărate Madone, întâlnite doar în creația atelierului din Maieri –, iar prezența în repertoriul iconografic a reprezentării *Ochiului neadormit* în versiunea cu Iisus copil dormind pe o cruce⁷¹ mărturisește despre o posibilă întâlnire cu o gravură sârbească sau ucraineană.

Sf. Gheorghe, Șcheii Brașovului
colecția MNUAI, inv. 17318

Sf. Gheorghe, Șcheii Brașovului
colecția Muzeului Țării Făgărașului

Icoana *Sfântului Gheorghe* ucigând balaurul este o versiune simplificată a unei gravuri cu reprezentarea a doi sfinți militari deseori zugrăvită pe sticlă în centrele artistice sud-transilvane. Un detaliu de asemenea prezent în icoanele sud-transilvane este forma de trăsură a vehiculului cu care este răpit la cer *Proorocul Ilie*, dar în icoanele cu această temă numai la Petru și Maria Prodan găsim imaginea femeii care toarce și-și leagă copilul în copaie, însoțindu-l pe țăranul care ară, transformat de-a binele în Adam într-o icoană greu de integrat, dar ratașabilă stilistic aceleiași zone sud-transilvane⁷²; introducerea acestui personaj schimbă practic cu totul datele narațiunii, care spune că, atunci când Ilie a fost trimis să-l ungă prooroc pe Elisei, l-a găsit pe acesta pe câmp, arându-și ogorul, or în icoanele măierene plugarul și soția sa sunt, de fapt, protopărinții Adam și Eva. Chiar și o imagine foarte rară la artiștii din Maieri, precum acea scenă din ciclul *Patimilor* în care Iisus este prezentat legat la stâlp, se regăsește aidoma într-o icoană atribuită lui Savu Moga⁷³ și o mai vedem, ca detaliu, într-o

⁷¹ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 64, nr. 66.

⁷² Fischer 2008, p. 63.

⁷³ Sedler, Tătaru 2004, p. 124; pentru o altă icoană, neatribuită, vezi Fabritius, Nentwig 2003, p. 107.

spectaculoasă *Răstignire* a lui Ioan Pop de la Făgăraș⁷⁴, dar nu am întâlnit-o încă printre icoanele zugravilor de pe Valea Sebeșului sau din Nicula⁷⁵. Aceleași lucruri se pot spune despre *Arătarea Fecioarei*, pe care o mai găsim doar la Matei Țâmforea⁷⁶.

O temă dragă familiei Prodan a fost *Nașterea lui Iisus*. Singurul detaliu din compoziția atât de specifică atelierului lor pe care l-am putea regăsi în icoanele Niculei este forma stelei, rezultată dintr-o combinație de romburi. În rest, certă este doar influența unui model occidental, ilustrând de fapt nu *Nașterea*, ci *Închinarea magilor*. Izvodul – dacă a existat – a fost însă prelucrat ingenios de Petru Prodan, care înfățișează o versiune destul de inedită a scenei: solemnitatea prezentării lui Iisus pe genunchii Maicii este înlocuită cu duioșia jocului dintre cei doi, iar îngerul nu mai desfășoară rotulusul cu inscripția binevestitoare, ci dă o mână de ajutor pentru ca Pruncul să ocupe o poziție cât mai confortabilă în leagăn. Scenografia este proprie lui Petru Prodan, ea nefiind întâlnită anterior în creația niciunuia dintre centre.

Încoronarea Fecioarei, Șcheii Brașovului
colecția MNUAI

Încoronarea Fecioarei, Petru Tămaș
colecția Muzeului Țării Făgărașului

Dacă modelele puteau avea surse oricât de diverse, nu la fel au stat lucrurile cu anumite elemente de decor care au sfârșit prin a deveni adevărate trăsături caracteristice ale icoanelor măierene, esențiale în procesul de recunoaștere și atribuire. Cel mai frecvent detaliu de acest

⁷⁴ Rustoiu, Băjenaru, Dumitran, Szócs 2008, p. 122.

⁷⁵ Ea există însă în repertoriul gravurilor de la Hășdate (Dudaș 2005, p. 74).

⁷⁶ Icoane păstrate la Cârțișoara (jud. Sibiu) și într-o colecție particulară.

tip sunt așa-numiții “dinți de lup”, o formă specială prin care sunt redată smocurile de iarbă sau, în general, vegetația. Până să devină însă o emblema a Maierilor, această formă de expresie plastică a circulat frecvent în icoanele produse în sudul Transilvaniei, fiind întâlnite la artiștii din familiile Tămaș și Grecu, dar și la icoanele din Șchei. Același lucru se poate spune despre tușele scurte menite să sugereze îndepărtarea în plan, existente în icoanele șcheiene, dar care la Petru Prodan se transformă în adevărate linii de orizont, căpătând, involuntar, conotații impresioniste.

*Punerea în mormânt, zugrav din familia Grecu
colecția Muzeului Țării Făgărașului*

*Nașterea lui Iisus, zugrav din familia Grecu
colecția Muzeului Țării Făgărașului*

Observăm că apropierea de Șcheii Brașovului devin tot mai numeroase. Trebuie să pornim însă de la o realitate în care ne întâlnim în mai multe rânduri cu Prodan dascălul și Prodan cantorul, dar niciodată cu Prodan zugravul. De asemenea, trebuie să luăm în calcul faptul că Petru Prodan nu a avut, cel puțin până în 1868, o locuință a sa, semn că stabilirea în Maieri și ocuparea unui imobil aparținând bisericii s-au făcut în urma unei recomandări superioare, ce a dispus angajarea sa ca urmare a calificării obținute prin frecventarea unor cursuri de specialitate. Zugrăvia trebuie că a fost o îndeletnicire multă vreme secundară, însușirea ei fiind, de asemenea, adiacentă în special formației de învățător, pe care nu o putea căpăta oriunde, în orice caz nu la Nicula. O putea căpăta, însă, foarte bine, la Brașov. Din păcate, nu putem specula mai mult, dar un sejur de studii aici este mai probabil decât în oricare altă parte unde ar fi putut deprinde și cunoștințele de pictură pe sticlă.

Datare și atribuire

Dacă recunoașterea unei icoane pictate în atelierul din Maieri nu ridică nici un fel de probleme, maniera de execuție fiind inconfundabilă, nu la fel de ușoară este separarea artiștilor, pe de o parte pentru că nu a fost descoperită până acum nici o icoană semnată, pe de alta deoarece șabloanele au rămas neschimbate, ele fiind, foarte probabil în totalitate, desenate inițial de Petru Prodan. Datorită reproducerii lor fidele, linia desenului este adeseori înșelătoare, iar elementele decorative secundare, prin care de obicei răzbate identitatea artistului, nu sunt nici ele suficient de concludente.

Icoanele nefiind nici datate, neștiind nici când a început Petru Prodan să se recomande celor din jur ca un iscusit mănuitor al penelului, singurele indicii pentru stabilirea vechimii au rămas cele oferite de sticla-suport și de modalitatea de înrămare. Nu știm însă nici de unde se aprovizionează cu sticlă atelierul din Maieri, nici unde se confecționau ramele, mai ales după decesul lui Petru Prodan, care ar fi putut, și teoretic și practic, să-și asume personal și această latură a procesului de producție, dar pe seama soției sale e mai greu de pus o inițiativă similară.

Cât privește datarea cu ajutorul sticlei-suport al picturii, am atribuit cea mai mare vechime icoanelor zugrăvite pe sticla cu multe văluriri, cu vizibile defecte de fabricație sau în al cărei amestec se observă multe particule de nisip. Nici o icoană din cele studiate care, prin alte indicii, ar putea fi opera Mariei Prodan, nu a fost realizată pe un astfel de suport, numit aici, și în general în literatura de specialitate, glajă. Aceasta înseamnă că Maria Prodan a debutat târziu ca zugrăviță, rostul ei în atelier putând fi însă legat de prepararea culorilor. Din 1873, când vânzarea icoanelor a rămas singura sursă de venit a familiei, va fi început și ea să picteze sau o va fi făcut din ce în ce mai des, dovedindu-se o ucenică harnică, deși talentul nu se poate spune că a avantajat-o prea mult. În acel timp însă, producerea în glăjării a sticlei plane de mari dimensiuni atinsese adevărate performanțe, iar intrarea pe piață a sticlei industriale complică și mai mult lucrurile, problema separării celor două materiale devenind extrem de delicată. De fapt, întrebarea este cât de mare importanță trebuie acordată defectelor de fabricație (denivelări, bule de aer) pentru a stabili dacă ne aflăm în fața unei plăci de glajă sau a uneia de sticlă? Necunoscând proveniența acestui tip de materie primă, care nu poate fi nici măcar bănuită, deoarece în jurul Albei Iulia nu au funcționat ateliere de producere a sticlei⁷⁷, necunoscând nici caracteristicile calitative ale diverselor soiuri de sticlă vândute pe piața locală pentru a le putea indica proveniența, am procedat la includerea în categoria “glajă” a tuturor suporturilor de strat pictural pe suprafața cărora am identificat fie și cele mai ușoare văluriri sau măcar o bulă de aer, considerând că ne aflăm în fața unor produse databile în anii de sfârșit ai secolului al XIX-lea. Așternerea stratului pictural s-a putut face însă și mai târziu, de aceea icoana ca atare a fost datată între acest moment al producerii suportului și 1916 pentru icoanele Mariei Prodan, respectiv 1918 pentru cele ale zugrăviței anonime, pentru care nu cunoaștem data decesului. Am extins datarea până

⁷⁷ O hartă a atelierelor de sticlă din Transilvania vezi la Fulga 2004, p. 54.

la sfârșitul primului război mondial deoarece icoanele care se pot atribui zugrăviței anonime sunt extrem de puține și foarte slabe calitativ, ceea ce înseamnă că zugrăvirea nu a fost sarcina ei, ajungând să facă și acest lucru doar atunci când Maria Prodan a ajuns cu totul neputincioasă sau murise deja, dar atelierul încă nu-și epuizase clientela.

În stabilirea datării cu ajutorul ramelor, de cel mai mare ajutor s-a dovedit capacul. În cele mai multe cazuri, acesta este compus din bucăți de șindrilă, adeseori reciclată, motiv pentru care și-a îndeplinit doar parțial rostul proteguitor. Lipsa de interes pentru suprapunerea straturilor de lemn, astfel încât să împiedice pătrunderea murdăriei, aspectul nefinisat al plăcilor, care a acționat distructiv mai ales după apariția jocului în ramă, determinată de uscarea accentuată a lemnului, sunt defecte cu care icoanele au ieșit din atelier, artiștii înșiși condamându-le la o viață scurtă. Familia Prodan nu a fost singura care a apelat la acest mod de înrămare, dar se poate spune că el reprezintă o caracteristică a icoanelor măierene. Totuși, există câteva icoane, foarte puține, este adevărat, care au fost protejate printr-un capac confecționat din scânduri subțiri, îngrijit prelucrate, detaliu care, alături de alte considerente de ordin stilistic, îl indică drept autor pe Petru Prodan. Pe de o parte, acestea pot fi considerate printre cele mai vechi produse ale centrului, sărăcia accentuată contribuind mai apoi la folosirea șindrilei, costurile de producție reducându-se întrucâtva, putând fi și acesta un mod de atragere a clientelei, deoarece acum icoanele erau mai ieftine. Pe de altă parte, schimbarea aspectului capacului ar putea fi interpretată ca argument în favoarea înrămării icoanelor în atelier, direct de către artist, eventual ajutat de la o vreme de cei doi băieți: Petru (până la decesul său din 1881) și Ioan, care a putut supraviețui mamei sale, apelul la un meșter calificat, dar și împărțirea din acest motiv a puținului câștig, fiind astfel evitate.

Și dacă tot am amintit de sărăcia artiștilor, dar și a celor care le cumpărau icoanele, trebuie să mai introducem în ecuația datării încă un material, anume bronzul auriu, care de la un anumit moment se asociază sau chiar ia cu totul locul foiței metalice. Deși nu știm când a început producerea acestei substanțe înlocuitoare și, mai ales, de când a putut fi ea achiziționată în Alba Iulia, folosirea sa în atelierul de pictură din Maieri nu poate coborî prea mult sub anul 1900. Icoanele aurite cu acest material sunt în bună parte lucrări ale zugrăviței anonime, ceea ce constituie încă un indiciu al producerii lor târzii, chiar dacă suportul pe care a fost așternută pictura poate fi declarat "glajă", conform standardelor indicate anterior.

Într-o asemenea perspectivă, au fost considerate opere ale lui Petru Prodan toate icoanele cu capac din scânduri și sticla-suport având defecte de fabricație accentuate (bule de aer de mari dimensiuni, văluriri bine reliefate, urme vizibile ale călcării pentru întinderea compoziției), iar apoi s-a procedat la căutarea elementelor individualizante ale demersului artistic. În ceea ce privește desenul, nu se poate spune că figurile ieșite de sub penelul lui Petru Prodan au trăsături mai armonioase decât cele din icoanele soției sale. Există însă o dexteritate, o siguranță și o spontaneitate care aproape că anulează interesul pentru frumos, dând o notă de puternică modernitate, prin care atelierul din Maieri se detașează net de celelalte centre, unde stângăcia este ridicată la rang de artă naivă. La Petru Prodan nu avem stângăcii vizibile, decât

dacă interpretăm astfel situațiile în care a uitat să dea contur degetelor mâinii sau a deviat involuntar semnificația unor părți anatomice, cum s-a întâmplat cu antebratul stâng din câteva icoane ale Sfântului Gheorghe, confundat cu componentele harnașamentului. La Maria Prodan, însă, ezitățile sunt destul de des vizibile, ductul liniei se oprește tocmai unde ar fi mai puțin indicat, iar expresia figurii își pierde profunzimea, chipurile căpătând un aer absent ori posac. Expresia ternă a fizionomiilor este și consecința lipsei de preocupare pentru redarea carnației prin suprapunerea straturilor de culoare, în vreme ce pentru restul compoziției amestecul curajos al vopselelor dă uneori senzația de “murdărire” a culorii.

Fidelitatea cu care Maria Prodan a urmat tiparele soțului său a rămas o caracteristică și a icoanelor zugrăviței anonime, deși nici gândul unor tentații spre forme noi de expresie nu este cu totul străin. Mult mai probabil însă avem de-a face cu șabloane vechi, mai puțin solicitate, ceea ce explică și raritatea extremă a unora dintre teme. Dar dacă desenul Mariei Prodan lasă pe alocuri de dorit, cel al fiicei sau nepoatei sale este cu totul lipsit de precizie, iar coloritul este conjunctural, lucrărilor sale lipsindu-le orice simț artistic.

Odată separate, operele celor trei ne pun în fața unor personalități bine individualizate. Petru Prodan este artistul înăscut, cu un talent nativ puternic, care s-a afirmat în ciuda limitelor tehnicii prin care a ales să se exprime și a standardizării specifice artei icoanelor. Cu o factură stilistică și un colorit aparte, care nu pare să datoreze celorlalte centre decât impulsurile începuturilor, lucrările sale pot fi așezate alături de ale celorlalți maeștri ai picturii pe sticlă din Transilvania. Maria Prodan l-a urmat îndeaproape, îndemânată, dar fără intenția de a-și căuta un drum propriu. Nu a pictat din convingere sau ca urmare a unei chemări lăuntrice; ea doar a practicat un meșteșug, pentru a-și putea întreține familia și a plăti datoriile cu care rămăsese împovărată după moartea soțului său. Fiica sau nepoata sa i-a fost mai degrabă un ajutor în atelier, contribuind mai ales la aprovizionarea cu materiale și la vânzarea icoanelor. A pictat puțin și poate din aceleași rațiuni ca și Maria Prodan, dar n-a fost mînată de aceeași puternică motivație pentru a se perfecționa. Calitatea îndoielnică a vopselelor, folosirea sticlei industriale și a bronzului auriu în locul foiței metalice dau parcă un aspect și mai sărăcăcios icoanelor sale, care își vor mai fi găsit cumpărători doar datorită mizeriei generale provocate de Marele Război sau din mila creștinească a celor cu care soarta a fost ceva mai generoasă.

Tematica

Din rațiuni particulare, derivate din logica acestei lucrări, care va juca o vreme rolul de monografie a centrului artistic Maieri, ordinea abordării temelor nu va fi cea tradițională, a importanței simbolice sau a succesiunii cronologice în funcție de anul liturgic, ci va porni cu icoanele cele mai rare spre cele mai frecvente. Acolo unde avem mai mult de două reprezentări, pentru o evidență cât mai eficientă, au fost alcătuite tabele sinoptice, care conțin rubrici referitoare la destinația inițială a icoanelor, la locația lor actuală, atribuire și formă. Prin *bis*, s-a marcat faptul că icoana a fost destinată să împodobească o biserică; lipsa acestei mențiuni semnifică păstrarea icoanelor în locuințele credincioșilor, iar asterixul indică o icoană cu temă dublă.

Buna Vestire

Pentru această temă avem până acum o singură semnalare, fără să putem spune dacă astăzi icoana mai există sau nu la locul indicat: biserica din Vinerea (jud. Alba)⁷⁸. O fotografie alb-negru din 1977 a permis atribuirea piesei lui Petru Prodan. Scena pare inspirată de un model occidental: Fecioara, în genunchi în fața unui pupitru pe care se află o carte deschisă, acceptă cu sfială și smerenie vestea dată de înger; dintr-o spărtură de nori, Duhul Sfânt în formă de porumbel – reprezentare necanonică, inspirată de descrierea Botezului – o “umbrește” cu un fascicul de lumină; floarea, care ar fi trebuit să stea într-o glabelă între cei doi, s-a transformat într-un lujer nedefinit sau, mai degrabă, în silueta unui copac dintr-un plan îndepărtat.

Buna Vestire, Petru Prodan, Vinerea, foto 1977

Înălțarea Domnului

Și această temă este unicat. Icoana provine de la Parohia Ortodoxă Zlatna I (jud. Alba)⁷⁹. Fizionomiile colțuroase, îndulcite însă de o paletă coloristică extrem de bine armonizată, indică fără îndoială penelul lui Petru Prodan. Compoziția prezintă o ingenioasă înmănunchere de triumphiuri, care delimitează registre atât pe verticală, cât și pe orizontală. În prim-plan, oarecum supradimensionați, stau Fecioara și doi arhangheli, iar de o parte și de alta apostolii; deasupra, doi heruvimi ridică ghirlanda de nori de după care Hristos binecuvântează cu ambele mâini; în triumphiurile laterale, un decor vegetal redat relativ simetric.

*Înălțarea Domnului, Petru Prodan
colecția AORAI, inv. 299*

⁷⁸ Arhiva MNUAI, FAE nr. 2088, întocmită de Virgil Grosu în 11 mai 1977.

⁷⁹ Colecția AORAI, inv. nr. 299; Hopârtean 1999, p. 567.

Schimbarea la față

În biserica de la Valea Mică (jud. Alba) se păstrează un grup de icoane măierene, între care cea cu reprezentarea *Schimbării la față* are valoare de unicat. Compoziția este cu totul neobișnuită, în sensul că episodul se petrece nu într-un cadru montan, cum cer erminiile, ci sub o arcadă decorată cu draperii și panașe. În locul muntelui cu trei vârfuri, artistul a construit o aglomerație de nori, pe care stau Iisus în slavă și cei doi prooroci în genunchați; dedesubt, nu trei – cum se obișnuia – ci patru apostoli gesticulează copleșiți de viziune. Starea de conservare mai mult decât precară a piesei face inutil orice comentariu, dar combinația de culori și dezinvoltura gesturilor îl trădează pe Petru Prodan.

Schimbarea la față, Petru Prodan, Valea Mică

Ochiul neadormit

Tot unicat este și insolita imagine a lui Hristos copil dormind pe o cruce, păstrată în colecția Arhiepiscopiei Ortodoxe de Alba Iulia⁸⁰. O icoană similară de sorginte central-europeană sau ucraineană a împodobit de prin a doua jumătate a secolului al XIX-lea biserica din Almașu de Mijloc (jud. Alba). Ea nu va fi fost singura, astfel de piese putând constitui surse de inspirație mai probabile pentru zugravii din Maieri, decât îndepărtatele modele occidentale, deși nici circulația acestora nu trebuie minimalizată. Piesa în cauză a făcut parte din patrimoniul Catedralei Încoronării și este opera Mariei Prodan.

Ochiul neadormit, Maria Prodan
colecția AORAI, inv. 539

Ochiul neadormit, Almașu de Mijloc

⁸⁰ AORAI, inv. nr. 539; Hopârtean 1999, p. 566; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 64, nr. 66.

Sfântul Nicolae, binefăcătorul fetelor sărace

Deși imaginea Sfântului Nicolae este una dintre cele mai familiare centrului Maieri, ipostaza acestuia de salvator al fetelor sărace nu pare să fi avut succes. Singura icoană cu această temă pe care o cunoaștem a fost donată, în 1958, Muzeului Municipal "Ion Raica" din Sebeș de Ana Androne din Pianu de Sus⁸¹. În picioare, cu mitră și veșminte arhieresti sobre, binecuvântând cu dreapta și ținând în stânga Evanghelia deschisă, dar cu coperțile de aur spre privitor, Sfântul îl are în stânga pe tatăl fetelor, îngenuncheat, iar în dreapta, într-un balcon, pe cele trei fete; figurile miniaturale ale lui Iisus cu Evanghelia și a Maicii Domnului oferindu-i omoforul Sfântului ocupă colțurile superioare ale icoanei. Ochii nefiresc de rotunzi, care parcă țâșnesc de sub pleoape, acuratețea desenului și cromatica domoală, cu albastrul vinețiu al fundalului, indică mâna de artist experimentat a lui Petru Prodan.

Sf. Nicolae, Petru Prodan
Muzeul Municipal Sebeș, inv. ist. 940/M 1120

Arătarea Fecioarei, Matei Țămforea
colecție particulară

Arătarea Fecioarei

Prezența temei în creația zugravilor din Maieri surprinde cu atât mai mult cu cât ea nu a mai

⁸¹ Inv. ist. 940/M 1120; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 70, nr. 76.

fost identificată până acum decât la Matei Țâmforea⁸². În ambele cazuri, modelul care a stat la baza reprezentării a fost, cel mai probabil, o ilustrare a apariției Fecioarei la Lourdes. Cunoaștem, deocamdată, o singură icoană, păstrată în colecția Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia⁸³, lucrare a zugrăviței anonime, după cum probează slaba calitate artistică.

Sfânta Treime nou-testamentară

Foarte rară în creația zugravilor din Maieri, această temă urmează un model demult încetățenit în mediul românesc, în care Dumnezeu-Tatăl și Iisus, fiecare cu însemnele specifice, își sprijină picioarele pe un glob în jurul căruia roiesc îngeri; în partea superioară, Duhul Sfânt în forma unui porumbel își revarsă razele aurite. Singura imagine pe care o cunoaștem aparține Corinei Dumitru din Alba Iulia⁸⁴. Autoarea este cu certitudine Maria Prodan.

Drumul crucii

Existența acestei teme în repertoriul zugravilor din Maieri este probată doar de un mic fragment, păstrat la Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia⁸⁵, în care este vizibil Iisus, cu cununa de spini în jurul frunții și o cruce grea pe umăr. Dezinvoltura în redarea cutelor veșmântului și trăsăturile expresive ale chipului sunt argumentele invocate în favoarea atribuirii sale creației lui Petru Prodan.

Necredința lui Toma

Printre surprizele oferite de puținul pe care îl cunoaștem din activitatea zugrăviței anonime, se numără și ilustrarea *Necredinței lui Toma*, subiect cunoscut până acum în creația centrului Maieri doar prin intermediul unei singure icoane, păstrată și ea în colecția Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia⁸⁶. Reprezentarea este cea tradițională: în centrul compoziției, urcat pe un pedestal, stă Iisus, flancat de ambele părți de câte cinci apostoli. În grupul din stânga se numără și Toma, care întinde mâna să pipăie rana dezvelită de Iisus. O draperie bogată, aurită cu bronz, conferă o oarecare ținută icoanei cu totul modeste sub aspect grafic și artistic.

Sfânta Paraschiva

Deși imaginea Sfintei Paraschiva este una dintre cele mai răspândite în iconografia românească, din creația zugravilor Prodan a supraviețuit o singură reprezentare, poate tocmai

⁸² Două icoane: una păstrată la Cârțișoara, cealaltă într-o colecție particulară.

⁸³ MNUAI, inv. nr. 16336; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 58, nr. 56.

⁸⁴ La 5 mai 1976 icoana a fost luată în evidența Oficiului Județean de Patrimoniu ca proprietate a Elenei Drașoveanu din Micești; arhiva MNUAI, FAE nr. 630, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău. Vezi și Rustoiu, Dumitran 2007, p. 58, nr. 57.

⁸⁵ MNUAI, inv. nr. 11801.

⁸⁶ MNUAI, inv. nr. 20947.

pentru că nu vor fi fost prea multe. Redată bust, cu o cruce mare în mâna stângă și binecuvântând cu dreapta, Cuvioasa poartă coroană și este recomandată de doi arhangheli, ale căror imagini miniaturale umplu colțurile superioare ale icoanei, atribuibilă lui Petru Prodan, ajunsă în patrimoniul Arhiepiscopiei Ortodoxe de Alba Iulia⁸⁷. Proveniența sa nu este cunoscută, fiind inclusă în colecția catedralei albaiulene.

Sfânta Paraschiva, Petru Prodan
colecția AORAI, inv. 570

Sfântul Arhidiacon Ștefan

Temă rară în general, pentru centrul Maieri ea cunoaște doar două semnalări: o icoană zugrăvită de Maria Prodan, păstrată în colecția Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia⁸⁸, și

⁸⁷ AORAI, inv. nr. 570.

⁸⁸ MNUAI, inv. nr. 12708.

o alta atribuită lui Petru Prodan, existentă în 1986 într-o colecție particulară din Zlatna⁸⁹. În versiunea de la Muzeul albaulian, întâiul mucenic este redat în picioare, din semiprofil spre stânga, în veșmântul caracteristic, cu cădelnița în mâna stângă, iar în cea dreaptă cu un obiect în formă de cutie; în jurul său gravitează flori și copaci cu frunziș conic. Lipsa foiței de aur, în locul căreia s-a folosit bronz auriu, indică un produs târziu. Faptul că icoana are text explicativ indică un modelul mai vechi, ipoteză susținută și de atribuirea celei de-a doua icoane.

Cina de la Mamvri

Parohia Ortodoxă Valea Mică este, până acum, singura deținătoare a acestei teme, ilustrată de două reprezentări, una atribuibilă lui Petru Prodan⁹⁰, cealaltă zugrăviței anonime. Starea de conservare a primeia este astăzi deplorabilă, dar o fotografie din 1980 ne ajută la surprinderea detaliilor: la o masă simplă, pe care au fost așezate tacâmuri și un potir, stau cei trei îngeri, pe ale căror aureole se mai disting urme ale inițialelor OωN. Toți binecuvântează cu dreapta, iar în stânga țin baghete; în fundal, stejarul de la Mamvri și arhitecturi dinspre care se apropie Avraam și Sara, aducând cele necesare ospățului. Același decor ne întâmpină și în cea de-a doua icoană, a cărei execuție lasă însă întru totul de dorit.

Cina de la Mamvri, Petru Prodan
Valea Mică, foto 1980

Cina de la Mamvri, zugrăvița anonimă
Valea Mică

⁸⁹ Posesor: Ioan Clonța; arhiva MNUAI, FAE fără nr., întocmită de Virgil Grosu în 25 iunie 1986.

⁹⁰ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 58, nr. 56.

Sfinții Împărați Constantin și Elena

O situație similară ne întâmpină și în cazul acestei teme, întâlnită până acum la biserica din Valea Mică⁹¹ și în colecția Arhiepiscopiei Ortodoxe a Vadului, Feleacului și Clujului. Coloritul și modul de redare a draperiilor, alături de fizionomiile redată cu dezinvoltură, fără nici un interes pentru indicarea în vreun fel anume a sexului personajelor, sunt argumente pentru atribuirea icoanei de la Valea Mică lui Petru Prodan. Comparativ cu sobrietatea acesteia, icoana de la Cluj rămâne pe seama soției artistului.

Sfinții Împărați Constantin și Elena, Maria Prodan
colecția AOVFC, Cluj-Napoca

Sfântul Arhanghel Gavriil

Rarissime de asemenea, imaginile Arhanghelului Gavriil sunt în mod evident extrase din reprezentarea comună cu a Arhanghelului Mihail, îngerul binevestitor păstrând în mâna stângă globul cruciger și în dreapta cumpăna dreptății, în vreme ce o mână ținând potirul de foc al ultimei împărtășanii trădează prezența în proximitate a celuilalt arhanghel. O astfel de icoană, atribuibilă Mariei Prodan, se păstrează la Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia⁹². Tot pe seama ei poate fi pusă și icoana similară identificată în 1976 în locuința lui Salvene Ciugudean din Micești (jud. Alba)⁹³.

⁹¹ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 85, nr. 103.

⁹² MNUAI, inv. nr. 11846.

⁹³ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 11.

Sfinții Apostoli Petru și Pavel

Doar două icoane pot fi invocate pentru ilustrarea acestei teme, dar una dintre ele din păcate astăzi nu mai există. La 1980 ea se păstra în biserica de la Valea Mică (jud. Alba)⁹⁴. Cealaltă împodobește încă vechea biserică de lemn din Drâmbar (jud. Alba)⁹⁵. În decorul familiar al colinelor delimitate de “dinți de lup”, cei doi apostoli, cu Evangheliile în mâini, stau față în față, ținând fiecare atributul specific: Petru cheile raiului, iar Pavel sabia. Piesa de la Valea Mică – singura icoană măiereană cu textul explicativ scris cu caractere latine – este opera lui Petru Prodan. Maria Prodan poate fi socotită autoarea icoanei de la Drâmbar.

Batjocorirea lui Iisus

Neobișnuită ca icoană portabilă pentru mediul creștin răsăritean, restrânsă în Maieri la episodul legării lui Iisus la stâlpul infamiei, această temă a fost abordată doar de câțiva artiști din sudul Transilvaniei, care au redat-o fie individual⁹⁶, fie într-o scenă mai amplă, incluzând și alte evenimente din ultimele zile de viață terestră a Mântuitorului⁹⁷. La Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia se păstrează o icoană cu temă dublă care conține imaginea lui Iisus legat la stâlp⁹⁸, pe care autoarea, zugrăvița Maria Prodan, a preluat-o din repertoriul soțului său, după cum dovedește icoana atribuită lui Petru Prodan ajunsă în muzeul Mănăstirii “Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus.

Batjocorirea lui Iisus, Petru Prodan
colecția Mănăstirii “Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus

⁹⁴ Arhiva MNUAI, FAE nr. 11211, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 72, nr. 80.

⁹⁵ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 72, nr. 79.

⁹⁶ O icoană care urmează îndeaproape modelul folosit la Maieri, atribuită lui Savu Moga, se păstrează în colecția Muzeului din Gundelsheim (Sedler, Tătaru 2004, p. 124). O alta similară vezi la Fabritius Nentwig 2003, p. 107. Tema se regăsește și în repertoriul gravurilor din Hășdate (Dudaș 2005, p. 74).

⁹⁷ O icoană având în centru scena Răstignirii și în jur *Rugăciunea din grădina Ghetsimani*, *Iisus legat la stâlp*, *Biciuirea*, *Drumul crucii* și, în partea inferioară, pe Iisus coborât de pe cruce, a realizat la 1853 Ioan Pop de la Făgăraș. Cadrul rococo al imaginii nu lasă dubii asupra originii sursei de inspirație. Vezi Rustoiu, Băjenaru, Dumitran, Szócs 2008, p. 122.

⁹⁸ MNUAI, inv. nr. 12372.

Adam și Eva

Subiect mai rar reprezentat, scena ispitirii protopărinților are în centru pomul cunoașterii binelui și răului, încărcat de poame, cu șarpele încolăcit în jurul trunchiului și întreținând un dialog cu Eva, gata să muște din fructul oprit, în vreme ce cu cealaltă mână îi întinde unul și lui Adam. Cei doi, reprezentați de o parte și de alta a copacului, poartă deja învelitori în jurul coapselor, deși momentul conștientizării goliciunii s-a petrecut posterior gustării fructelor.

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 10680	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 12372*		x	
Alba	bis. Galda de Jos ⁹⁹	Galda de Jos, biserica veche*	x		
Harghita	Ocna de Sus	MNUAI, inv. 16885		x	
total			2	2	
total icoane: 2+2*			din care în colecția MNUAI: 2 + 1*		

Sfântul Haralambie

Un subiect frecvent în arta iconarilor pe sticlă din partea sudică a Transilvaniei, Sfântul Haralambie este redat în picioare, bătrân, într-un veșmânt arhieresc bogat decorat, ținând Evanghelia în mâna dreaptă, iar cu stânga lanțul de care este legată ciurma: o figură umanoidă cu coroană, care agită amenințător o coasă. Partea superioară e inspirată de icoanele Sfântului Nicolae, de unde sunt preluate reprezentările în slavă ale lui Iisus cu Evanghelia și a Maicii Domnului cu omoforul.

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia ¹⁰⁰	AORAI, inv. 542	x		
Alba	Alba Iulia ¹⁰¹	col. Cristea, Alba Iulia	x		
Alba	Alba Iulia ¹⁰²	col. Cristea, Alba Iulia	x		
Alba	Ighiel	MNUAI, inv. 12105		x	
total atribuiri			3	1	
total icoane: 4			din care în colecția MNUAI: 1		

Răstignirea lui Iisus

Subiectul Răstignirii se pare că nu a fost chiar atât de rar reprezentat pe cât ne apare astăzi. O icoană păstrată în colecția Arhiepiscopiei Ortodoxe de Alba Iulia¹⁰³, atribuibilă Mariei Prodan, ne pune în fața unui model care, printr-un detaliu anume, pare să îndreptățească presupunerea

⁹⁹ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 91, nr. 110.

¹⁰⁰ Hopârtean 1999, p. 572.

¹⁰¹ http://www.nistea.com/media/photos/icoane_pe_sticla_din_colectia_familiei_nistea/target7.html.

¹⁰² http://www.nistea.com/media/photos/icoane_pe_sticla_din_colectia_familiei_nistea/target8.html.

¹⁰³ Inv. nr. 128, proveniență: Parohia Ortodoxă Poiana Ampoiului; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 53, nr. 47.

că a fost destul de des reprodus. Este vorba de o posibilă semnătură a lui Petru Prodan, doar că realizarea icoanei în oglindă și lipsa de interes a zugrăviței pentru inscripții au denaturat ductul slovelor, făcându-le neinteligibile. În această icoană – deocamdată singura reprezentare de acest tip cunoscută – scena Răstignirii se profilează pe un fundal arhitectonic variat, cu construcții legate printr-o arcadă amplă, de care atârnă obișnuitele draperii. În centru, în prim-plan, se află crucea pe care este răstignit Hristos. În partea stângă, câțiva pași mai în spate, stă Ioan, care întreține un dialog prin semne cu Fecioara, aflată în partea opusă a crucii, dar pe aceeași linie și care parcă cere îngăduință să-și mai exprime o dată durerea. Mult în spate sunt crucile de care sunt legați cei doi tâlhari, înălțate fiecare pe câte o movilă. Luna și soarele sunt poziționate în așa fel încât parcă i-ar străjui pe aceștia, prezența lor având mai degrabă un rol decorativ decât simbolic. Tema a fost tratată mai des în versiunea restrânsă la crucea cu Iisus răstignit, flancată de Fecioară și Ioan.

*Sfântul Haralambie, Petru Prodan
colecția AORAI, inv. 542*

*Răstignirea lui Iisus, Maria Prodan
colecția Parohiei Ciugud*

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia ¹⁰⁴	AORAI, inv. 523		x	

¹⁰⁴ Hopârtean 1999, p. 565.

Alba	Alba Iulia ¹⁰⁵	*	x		
Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială		x	
Alba	Drâmbar	MNUAI, inv. 13648*	x		
Alba	Hăpria ¹⁰⁶	col. etnografică Limba		x	
Alba	Poiana Ampoiului ¹⁰⁷	AORAI, inv. 128		x	
Alba	Straja	MNUAI, inv. 12200		x	
total atribuiți			2	5	
total icoane: 5+2*			din care în colecția MNUAI: 1+1*		

Botezul Domnului

Toate icoanele cunoscute cu această temă sunt de dimensiuni mari și se datează în anii de sfârșit ai veacului al XIX-lea – începutul celui următor, fiind atribuite Mariei Prodan. Șablonul rămâne același, chiar dacă uneori este redat în oglindă: într-un peisaj populat cu palmieri, Iisus, cu mâinile împreunate în rugăciune, stă cu picioarele în apa Iordanului în timp ce Ioan îi răstoarnă pe creștet un vas cu apă; Duhul Sfânt, în formă de porumbel, își revărsă lumina asupra Sa, iar o mulțime de heruvimi se agită în aer, înlocuind imaginea tradițională a îngerilor care așteaptă pe mal cu ștergere în mâini. Scena este simplă și nu comportă nici un detaliu cu semnificație obscură, precum lespeda zugrăvită adeseori sub picioarele lui Hristos, cu șerpi ilustrând puterile Iadului ieșind zvârcolindu-se de sub ea, sau personificarea Iordanului, sub forma unui bătrân. Chiar și atitudinea Botezătorului este cât se poate de firească, el îndeplinind doar ritualul botezului, fără alte gesturi simbolice, cealaltă mână fiindu-i ocupată cu un toiag lung, cu partea superioară terminată în formă de cruce, de care atârână o flamură.

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia ¹⁰⁸	AORAI, inv. 517		x	
Alba	Alba Iulia ¹⁰⁹	Alba Iulia (Viorel Berghian)		x	
Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială		x	
Alba	Micești	MNUAI, inv. 12838		x	
Alba	Alba Iulia ¹¹⁰	Alba Iulia (Corina Dumitru)		x	
Alba	bis. Oarda de Sus ¹¹¹			x	
		München, col. van Riesen ¹¹²		x	
total atribuiți				7	
total icoane: 7			din care în colecția MNUAI: 1		

¹⁰⁵ Arhiva MNUAI, FAE nr. 7730, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 6 mai 1980, cu fotografie alb-negru.

¹⁰⁶ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 51, nr. 45.

¹⁰⁷ Hopârtean 1999, p. 565; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 53, nr. 47.

¹⁰⁸ Hopârtean 1999, p. 564-565.

¹⁰⁹ Rustoiu, Dumitran 2007, p.46, nr. 35.

¹¹⁰ Rustoiu, Dumitran 2007, p.45, nr. 32.

¹¹¹ Arhiva MNUAI, FAE nr. 10247, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău la 22 oct. 1980, cu fotografie alb-negru.

¹¹² Inv. nr. VR 162; *Poesie des Glaubens*, p. 61.

Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil

Icoane în care cei doi Arhangheli apar împreună sunt destul de puține. Ele urmează, cu mici variații, același șablon, care uneori e redat și în oglindă, diferite fiind îndeosebi accesoriiile personajelor și, mai ales trăsăturile lor fizionomice.

Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, Petru Prodan
colecția etnografică Limba

Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, Maria Prodan
colecția AORAI, inv. 475

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 10744	x		
Alba	bis. Blandiana	bis. Blandiana		x	
Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială ¹³		x	
Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială ¹⁴		x	
Alba	bis. Hăpria ¹⁵	Limba, colecția etnografică	x		
Alba	Oarda de Sus ¹⁶		x		
Alba	bis. Țelna ¹⁷	AORAI, inv. 475		x	
Cluj	Cluj-Napoca	MNUAI, inv. 14807	x		
		București, col. Ciobanu ¹⁸	x		
	col. I. A. Popescu	Gherla, muz. orășenesc ¹⁹	x		
total atribuiri			6	4	
total icoane: 10			din care în colecția MNUAI: 2		

¹³ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 73, nr. 82.

¹⁴ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 74, nr. 83.

¹⁵ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 73, nr. 81.

¹⁶ Posesor: Ioan Jimbotean; arhiva MNUAI, FAE fără nr., întocmită de Virgil Grosu în 16 sept. 1986.

¹⁷ Hopârtean 1999, p. 573.

¹⁸ Dancu, Dancu 1975, pl. 133.

¹⁹ Roșca 2010, pl. 73.

Sfântul Arhanghel Mihail

Imaginile arhistrategului îngerilor nu sunt nici ele prea numeroase și nici diversificate. S-a urmărit însă cu obstinație să îi fie redată toate atributele care fac din el un vestitor al morții: sabia, potirul ultimei împărtășanii și cumpăna cu care vor fi judecate păcatele fiecărui muritor. Cu chip tânăr, feciorelnic chiar – în creațiile lui Petru Prodan –, Mihail este prezentat bust, cu o cămașă de zale aurită peste tunică și mantie roșie, cu sabia în mâna dreaptă, iar în stânga ținând împreună potirul și balanța. Uneori o mână ajutătoare apare în câmpul icoanei, indicând o posibilă folosire a izvodului cu reprezentarea ambilor Arhangheli.

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia ¹²⁰	AORAI, inv. 543	x		
Alba	Câmpeni	MNUAI, inv. 20948		x	
Alba	Ghirbom	MNUAI, inv. 16883		x	
Alba	Henig	MNUAI, inv. 12960	x		
Alba		Ohaba, casa parohială ¹²¹	x		
Alba	Partoș	MNUAI, inv. 11840	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 14359		x	
Alba	Straja	MNUAI, inv. 12196	x		
Alba	Ciugud ¹²²	Ciugud (Ioan Fechete)		x	
Alba	Răchita ¹²³	*	x		
total atribuirii			6	4	
total icoane: 9+1*			din care în colecția MNUAI: 6		

Cina cea de taină

Puținele exemplare cunoscute din această icoană urmează invariabil același șablon: sub o arcadă care unește elementele arhitecturale din fundal, de care atarnă draperii și o lampă, este amplasată o masă relativ în formă de sigma, pe care sunt împrăștiate tacâmuri, farfurii, pâini, ridichi și un potir. Numărul personajelor care ospătează variază între 10 și 13. Iisus, care ocupă locul din mijloc, binecuvântează cu dreapta, iar cu stânga îl trage la piept pe apostolul favorit. Iuda ocupă întotdeauna colțul inferior drept, fiind reprezentat gata de plecare și exhibând ostentativ o pungă pe care e însemnat numărul arginților primiți pentru trădare. O stofă prețioasă, cu broderie și auritură, împodobește masa, înviorând oarecum atmosfera apăsătoare a scenei.

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 14350		x	
Alba		MNUAI, inv. 16322	x		

¹²⁰ Hopârtean 1999, p. 573-574; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 76, nr. 88.

¹²¹ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 75, nr. 86.

¹²² Rustoiu, Dumitran 2007, p. 76, nr. 87.

¹²³ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 11.

Alba		MNUAI, inv. 16320*		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 10745*	x		
Alba		MNUAI, inv. 16317*	x		
Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială ¹²⁴		x	
Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială ¹²⁵		x	
Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială*	x		
Alba	Micești ¹²⁶		x		
		Gundelsheim, muz. ¹²⁷	x		
		Würzburg, muz. diecezan ¹²⁸	x		
total atribuiți			7	4	
total icoane: 7+4*			din care în colecția MNUAI: 2+3*		

Încoronarea Fecioarei

Icoanele sunt, în cea mai mare parte, fidele unui izvod în care Hristos, redat în partea stângă, poartă pe umăr crucea Răstignirii, iar Cel-vechi-de-zile ține în mâna stângă un sceptru de aur și globul cruciger. Amândoi sprijină o coroană de aur deasupra creștetului Fecioarei, acoperit de maforion, redată fie în genunchi, fie în picioare, cu mâinile împreunate în rugăciune sau ținând o floare. Uneori scena se petrece în slavă, fiecare din cele trei personaje ocupând câte un leagăn de nori, alteori Fecioara e reprezentată pe un câmp a cărui vegetație este redată prin tradiționalii “dinți de lup”. Deasupra, ieșind dintr-o spărtură de nori, Sfântul Duh, în forma unui porumbel, își revarsă din abundență suflul, redat prin flăcări roșii și raze de aur.

Scena este recompusă de Maria Prodan, deși mult mai probabil este vorba de urmare a unui izvod diferit, în care Hristos și Cel-vechi-de-zile își schimbă locul, iar Fecioara are capul descoperit. Evenimentul se petrece pe un câmp cu flori, norii fiind redați în fundal, în forma unui curcubeu având în mijloc porumbelul Sfântului-Duh.

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 10741	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 12847		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 20936	x		
Alba	Galda de Sus	bis. Galda de Sus ¹²⁹	x		
Alba	Ghirbom	MNUAI, inv. 17806	x		
Alba	Ighiel	MNUAI, inv. 12104	x		
Alba	Micești	MNUAI, inv. 19026		x	
Alba	bis. Oarda de Sus ¹³⁰			x	

¹²⁴ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 50, nr. 42.

¹²⁵ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 50, nr. 43.

¹²⁶ Posesoare: Elena Nemeț; arhiva MNUAI, FAE nr. 628, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 6 mai 1976.

¹²⁷ Sedler, Tătaru 2004, p. 110.

¹²⁸ Fabritius, Nentwig 2003, p. 105.

¹²⁹ Donație din partea unei enoriașe.

Alba	Răhău ¹³¹		x		
Alba	Sebeș ¹³²	muz. Sebeș, inv. 933	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 12828	x		
Alba	bis. Tibru ¹³³		x		
Alba	bis. Zlatna I ¹³⁴	AORAI, inv. 311	x		
Alba		AORAI, inv. 571	x		
Alba		MNUAI, inv. 16333*	x		
total atribuirii			12	3	
total icoane: 14+1*		din care în colecția MNUAI: 7+1*			

Încoronarea Fecioarei, Petru Prodan
colecția AORAI, inv. 311

Hristos – vița de vie, Petru Prodan
colecția AORAI, inv. 302

Sfântul Prooroc Ilie

Icoana dedicată Sfântului Prooroc Ilie are, în versiunea zugravilor din Maieri, o compoziție ordonată pe două registre: în cel superior, Ilie strunește din bici doi cai de foc înaripați care

¹³⁰ Parohia Ortodoxă; arhiva MNUAI, FAE nr. 10255, întocmită de Gelu-Mihai Hărdăalău în 22 oct. 1980, cu ilustrație alb-negru.

¹³¹ Posesor: Nicolae Neaga; arhiva MNUAI, FAE nr. 15883 întocmită de Gelu-Mihai Hărdăalău în 2 febr. 1983.

¹³² Donație din 1958 din partea lui Dumitru Vintilă din Sebeș.

¹³³ Icoană existentă în 1976, cf. unei FAE fără nr. din arhiva MNUAI, întocmită de Gelu-Mihai Hărdăalău.

¹³⁴ Hopârtean 1999, p. 557; imaginea aparține însă unei icoane din colecția MNUAI, inv. nr. 17806.

trag o trăsură aurită; o trambă de nori separă miracolul de lumea terestră, în care oamenii își trăiesc grijile cotidiene: țăranul ară, femeia toarce și leagănă copilul din copaie. Redarea temei se concentrează astfel pe răpirea Sfântului, ignorând sistematic celelalte detalii ale biografiei sale, prezente în icoanele celorlalte centre artistice transilvănene. Este vorba de retragerea sa în peșteră, unde este hrănit de corb – episod care lipsește cu desăvârșire din icoanele măierene, și de despărțirea de Elisei, prin aruncarea veșmântului, acesta fiind, de fapt, motivul pentru care în compoziție a intrat și planul terestru, dar care în icoanele familiei Prodan este deturnat într-o adevărată scenă de gen. Cel care a simplificat imaginea este chiar Petru Prodan. O icoană a sa deconspiră izvodul, care conținea și momentul când Sfântul i-a aruncat lui Elisei veșmântul, drept dovadă că într-adevăr s-a înălțat la cer¹³⁵. Celelalte însă preferă să accentueze atmosfera bucolică, pierzându-se astfel cu totul semnificația inițială a registrului inferior, în care Ilie trebuia să-l întâlnească pe Elisei arându-și ogorul.

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 10683	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 11333		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 16940	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 18299	x		
Alba	bis. Ampoița ¹³⁶		x		
Alba	Ciugud ¹³⁷	Ciugud, casa parohială		x	
Alba	Micești	MNUAI, inv. 12637	x		
Alba	Micești	MNUAI, inv. 12807		x	
Alba	Presaca	MNUAI, inv. 15940	x		
Alba	Vinerea	MNUAI, inv. 10681		x	
Alba		MNUAI, inv. 16339		x	
Alba		Alba Iulia (Niculiță Pascu) ¹³⁸	x		
Alba		Vințu de Jos, col. Beca	x		
Mureș	Pănet	MNUAI, inv. 15913	x		
	publ. Pavelescu ¹³⁹		x		
total atribuiri			10	5	
total icoane: 15			din care în colecția MNUAI: 10		

Hristos – vița de vie

Una dintre cele mai spectaculoase realizări ale centrului, această icoană este totuși destul de

¹³⁵ Colecția MNUAI, inv. nr. 18299.

¹³⁶ Arhiva MNUAI, FAE nr. 11190, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 17 oct. 1980, cu fotografie alb-negru.

¹³⁷ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 84, nr. 102.

¹³⁸ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 83, nr. 101.

¹³⁹ Pavelescu 1939-1942, pl. I, fig. 2. Este interesant cum a fost posibil ca exact aceeași imagine să fie reprodușă și de Pernicek 1979, p. 656, fig. 13, ca și cum la acea dată icoana făcea parte din colecția Muzeului albaulian. O asemenea eventualitate nu a fost însă probată de cercetările ulterioare.

rară. Șablonul este mereu același: storcând cu mâinile struguri într-un potir, Iisus stă pe mormântul decorat ca o ladă de zestre, cu trupul sprijinit de crucea Răstignirii, ușor aplecat spre stânga, dar cu privirea îndreptată în dreapta, spre coasta împunsă de suliță, din care crește o viță ce se arcuiește pe după brațele crucii, purtând povara unor ciorchini uriași.

Hristos – vița de vie, Petru Prodan
colecția Parohiei Ortodoxe Ciugud

Hristos – vița de vie, Maria Prodan
colecția van Riesen, München

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 10730	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 14126	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 16645	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 21353		x	
Alba		MNUAI, inv. 16337	x		
Alba	Ciugud	Ciugud, casa paroh.	x		
Alba	Oarda de Sus ¹⁴⁰		x		
Alba	Răhău ¹⁴¹		x		
Alba	bis. "greci", Sebeș ¹⁴²	muz. Sebeș, custodie	x		
Alba	bis. Zlatna I ¹⁴³	AORAI, inv. 302	x		
Caraș-Severin	bis. Șopotu Vechi ¹⁴⁴	Timișoara, muz. Mitropoliei	x		

¹⁴⁰ Posesoare: Maria Totoian; arhiva MNUAI, FAE fără nr., întocmită de Virgil Grosu în 13 sept. 1986.

¹⁴¹ Posesor: Nicolae Neaga; arhiva MNUAI, FAE nr. 15884 întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 2 febr. 1983, cu fotografie alb-negru.

¹⁴² Rustoiu, Dumitran 2007, p. 63, nr. 64.

¹⁴³ Hopârtean 1999, p. 571; imaginea reprezintă, în realitatea, o icoană din colecția MNUAI, inv. nr. 10730.

	München, col. van Riesen ¹⁴⁵		x	
publ. Pavelescu ¹⁴⁶		x		
publ. Popescu ¹⁴⁷			x	
col. Dancu ¹⁴⁸		x		
total atribuirii		12	3	
total icoane: 15		din care în colecția MNUAI: 5		

Învierea lui Iisus

Pentru această temă, zugravii din Maieri au folosit cu predilecție ca șablon o versiune restrânsă a reprezentării de sorginte occidentală, recomandată însă de erminie, în care Iisus calcă în picioare lespeda mormântului, înconjurat de un simulacru de mandorlă format dintr-o ghirlandă de nori, ce delimitează până la umerii Mântuitorului lumina necreată redată cu aur, restul revenind culorii de fond. Un steag cu cruce aurită îi flutură în mâna stângă, iar cu dreapta schițează gestul binecuvântării. Străjerul plasat în stânga Sa se pregătește să fugă, un altul privește uimit în dreapta, un al treilea, redat de obicei doar bust, se sprijină de mormânt, adormit încă sau mort de spaimă. Cum și în alte situații se observă un anume dezinteres pentru semnificația anumitor componente, este greu de spus dacă în cazul acestei icoane mormântul a rămas închis dintr-o neputință de redare grafică sau forma sa a fost în mod deliberat aleasă de Petru Prodan pentru a induce atmosfera de taină a evenimentului. Cel mai simplu răspuns rămâne însă acela că s-a urmat cu fidelitate un model care conținea deja acest detaliu.

Întrebarea nu este chiar lipsită de obiect, deoarece în trei icoane duble păstrate actualmente în colecția Arhiepiscopiei Ortodoxe de Alba Iulia¹⁴⁹ ne întâmpină o altă versiune a aceleiași reprezentări, care, prin colorit și iluzia optică dată de retezarea în partea inferioară a mandorlei ce îl învăluie pe Iisus, dă impresia că acesta aproape țâșnește dintr-un mormânt de pe care lespeda a dispărut cu totul. Totuși, nu poate fi total contestată nici ipoteza că avem de-a face cu aceeași poziție statică, de relativ repaos pe lespeda mormântului cu sigiliile încă nedesfăcute, ca explicație pentru o astfel de interpretare a scenei putându-se invoca stângăcia artistului și obținerea involuntară a efectului de adâncime prin apelul la policromie. Nu putem, deci, desluși cu precizie dacă ipostaza pe care a vrut să o ilustreze artistul a fost aceea a unui Iisus care a înviat în mod tainic, surprinzându-i cu apariția Sa neașteptată pe numeroșii paznici distribuiți de-o parte și de alta a mormântului intact, sau evenimentul a fost în prealabil pregătit de ridicarea lespezii, pentru a face loc, în limitele frescului, trupului revenit la viață.

¹⁴⁴ Mureșianu 1973, fig. 118; inv. 5376.

¹⁴⁵ Inv. nr. VR 085; *Poesie des Glaubens*, p. 61.

¹⁴⁶ Pavelescu 1939-1942, pl. II, fig. 4, imagine reluată, inexplicabil, la Pernicek 1979, p. 639, fig. 9.

¹⁴⁷ Popescu 1969, p. 43.

¹⁴⁸ Dancu, Dancu 1975, pl. 130. Icoana este publicată și de Metaxa 1978, p. 118.

¹⁴⁹ Colecția AORAI, inv. nr. 160, 300 și 306.

Învierea lui Iisus, Petru Prodan
Cristești – Dealu Geoagiului

Învierea lui Iisus – Punerea în mormânt
Petru Prodan, colecția AORAI, inv. 160

Proveniență		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia ¹⁵⁰	AORAI, inv. 527*	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 18937	x		
Alba	Alba Iulia ¹⁵¹	*	x		
Alba	bis. Bucerdea Vinoasă ¹⁵²	AORAI, inv. 120*		x	
Alba	Ciugud ¹⁵³	Ciugud, casa parohială		x	
Alba	Ciugud ¹⁵⁴	Ciugud, casa parohială*		x	
Alba	bis. Cristești	bis. Cristești	x		
Alba	bis. Mogoș-Miclești ¹⁵⁵	AORAI, inv. 160*	x		
Alba	Partoș	MNUAI, inv. 10733	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 11738*		x	
Alba	Șard ¹⁵⁶	Șard, muz. parohiei		x	

¹⁵⁰ Hopârtean 1999, p. 570; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 99, nr. 118.

¹⁵¹ Arhiva MNUAI, FAE nr. 7729, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 6 mai 1980, cu fotografie alb-negru.

¹⁵² Rustoiu, Dumitran 2007, p. 93, nr. 112.

¹⁵³ Hopârtean 1999, p. 569; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 57, nr. 54.

¹⁵⁴ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 94, nr. 113.

¹⁵⁵ Hopârtean 1999, p. 568.

¹⁵⁶ Donație Aurel Meteș; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 56, nr. 51.

Alba	bis. Zlatna I ¹⁵⁷	AORAI, inv. 300*	x		
Alba	bis. Zlatna I ¹⁵⁸	AORAI, inv. 306*	x		
Alba		MNUAI, inv. 10747*	x		
Alba		MNUAI, inv. 16320*		x	
Alba		MNUAI, inv. 16333*	x		
Sibiu	bis. Sibiu ¹⁵⁹	Sibiu, muz. Mitropoliei		x	
		Würzburg, muz. diecezan ¹⁶⁰		x	
	publ. Pavelescu ¹⁶¹		x		
total atribuiiri			11	8	
total icoane: 8+11*			din care în colecția MNUAI: 2+4*		

Punerea în mormânt

Reprezentarea specifică centrului artistic din Maieri urmează, invariabil, un antimis sau un model inspirat de un antimis, frecvent reprodus de iconarii din sudul Transilvaniei¹⁶². Această origine este deconspirată de chiar icoanele înseși, trei dintre ele, în care spațiul a permis extinderea compoziției, scoțând la iveală și ceea ce în presupusul original¹⁶³ trebuia să fie “cetatea Ierihonului”, având în partea opusă “grădina Ghetsimani”¹⁶⁴ și chiar “Golgota”, cu cele trei cruci profilate stângaci, ca într-un cimitir, fără nici un detaliu care să indice supliciul la care fuseseră martore¹⁶⁵.

În mod obișnuit, însă, scena plângerii se petrece sub o arcadă având în fundal crucea Răstignirii, de care sunt rezemate instrumentele patimilor; Iisus este întins pe “piatra ungerii” – lespedeza pătată de sângele său –, pe giulgiul ținut de capete de Iosif din Arimateea și Nicodim. În prim-plan, doi îngeri îngenuncheați stau cu mâinile împreunate în rugăciune, rostul lor inițial – acela de a contribui la susținerea giulgiului – nefiind destul de elocvent ilustrat. În spatele mormântului, redat adeseori ca un catafalc, se află Maica Domnului, în poziție centrală, împreună cu alte cinci personaje. În partea stângă recunoaștem grupul sfințelor femei, una dintre ele cu o năstrapă cu mir în mâini. În partea opusă sunt uneori atribuite aripi unora dintre figuri, detaliu care ne trimite la Arhanghelii Mihail și Gavriil

¹⁵⁷ Hopârtean 1999, p. 569.

¹⁵⁸ Hopârtean 1999, p. 568; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 88, nr. 107.

¹⁵⁹ În Muzeul Arhiepiscopiei, eticheta precizând că a făcut întotdeauna parte din patrimoniul acesteia.

¹⁶⁰ Fabritius, Nentwig 2003, p. 129.

¹⁶¹ Pavelescu 1939-1942, pl. II, fig. 3.

¹⁶² Vezi, spre exemplu, creația lui Ioan Pop de la Făgăraș (Rustoiu, Băjenaru, Dumitran, Szócs 2008, p. 124-127).

¹⁶³ Pentru prototipul îndepărtat al icoanelor măiere, vezi imaginea zugrăvită de Ioan Pop de la Făgăraș în 1839 (Rustoiu, Băjenaru, Dumitran, Szócs 2008, p. 128), din care vom găsi și alte detalii într-o icoană a lui Petru Prodan păstrată la Mitropolia din Sibiu, discutată în continuare.

¹⁶⁴ Colecția Aurel Bodiu, la Roșca 2010, p. 276; Muzeul Național al Unirii, inv. nr. 16319; colecția Parohiei Ortodoxe Ciugud, pentru care vezi mai jos, p. 43.

¹⁶⁵ Colecția MNUAI, inv. nr. 12738.

reprezențați pe antimis încadrându-l pe Ioan, apostolul favorit. Grupuri de heruvimi distribuiți deasupra sporesc numărul celor care participă la durerosul eveniment. În afară de aproape nelipsitele draperii, colțurile superioare sunt rezervate soarelui și lunii sau altor îngeri sosiți în zbor. O icoană descoperită în 1979 în casa parohială din Meteș (jud. Alba) avea fundalul decorat cu stelute, fiind singura piesă zugrăvită în Maieri cu un asemenea decor.

O icoană ajunsă în colecția Mitropoliei din Sibiu câștigă și ea în prețiozitate prin faptul că permite recunoașterea personajelor participante, al căror nume a fost parțial redat pe aureole. Aflăm astfel că bărbatul de la picioarele lui Iisus este Nicodim, cel din partea opusă trebuind să fie Iosif din Arimateea. În spatele lui Nicodim, slovele $\mu\iota$ de pe aureolă și aripile ne ajută să-l identificăm pe Arhanghelul Mihail, celălalt personaj înaripat fiind, deci, Gavriil. Între ei, identitatea lui Ioan este explicit afirmată de numele redat integral pe aureolă. Antimisul transformat în icoană de Ioan Pop de la Făgăraș ne ajută să le cunoaște și pe cele două mironosițe, cea cu năstrapa fiind Marta, iar cealaltă Maria Magdalena¹⁶⁶.

Punerea în mormânt, Petru Prodan
colecția Mitropoliei Ortodoxe, Sibiu

¹⁶⁶ Rustoiu, Băjenaru, Dumitran, Szócs 2008, p. 128.

Punerea în mormânt, Petru Prodan
colecția Parohiei Ortodoxe Ciugud

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
judet	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia ¹⁶⁷	AORAI, inv. 531	x		
Alba	Alba Iulia ¹⁶⁸	AORAI, inv. 535	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 12738*		x	
Alba	Alba Iulia ¹⁶⁹	*	x		
Alba	Alba Iulia ¹⁷⁰	*		x	
Alba	Bărabanț	MNUAI, inv. 19185		x	

¹⁶⁷ Hopârtean 1999, p. 566.

¹⁶⁸ Hopârtean 1999, p. 567; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 55, nr. 51.

¹⁶⁹ Arhiva MNUAI, FAE nr. 7730, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 6 mai 1980, cu fotografie alb-negru.

¹⁷⁰ Arhiva MNUAI, FAE nr. 7731, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 6 mai 1980, cu fotografie alb-negru.

*Punerea în mormânt, Petru Prodan
colecția AORAI, inv. 531*

*Punerea în mormânt, zugrăvița anonimă
colecția Muzeului Etnografic Reghin*

Alba	bis. Bucerdea Vinoasă ¹⁷¹	AORAI, inv. 120*		x	
Alba	Ciugud ¹⁷²	Ciugud, casa parohială*		x	
Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială	x		
Alba	Drâmbar	MNUAI, inv. 13648*	x		
Alba	bis. Meteș ¹⁷³		x		
Alba	bis. Mogoș-Miclești ¹⁷⁴	AORAI, inv. 160*	x		
Alba	bis. Oarda de Sus ¹⁷⁵		x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 11291	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 11738*		x	
Alba	bis. Șeușa ¹⁷⁶	Șeușa, casa parohială		x	
Alba	bis. Zlatna I ¹⁷⁷	AORAI, inv. 300*	x		
Alba	bis. Zlatna I ¹⁷⁸	AORAI, inv. 306*	x		
Alba		MNUAI, inv. 16319		x	

¹⁷¹ Hopârtean 1999, p. 569; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 93, nr. 112.

¹⁷² Donație Carolina Drăghici; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 94, nr. 113.

¹⁷³ Arhiva MNUAI, FAE nr. 10223, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 7 iul. 1979, cu fotografie alb-negru.

¹⁷⁴ Hopârtean 1999, p. 568.

¹⁷⁵ Arhiva MNUAI, FAE nr. 10254, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 22 oct. 1980, cu fotografie alb-negru.

¹⁷⁶ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 55, nr. 50.

¹⁷⁷ Hopârtean 1999, p. 569.

¹⁷⁸ Hopârtean 1999, p. 568.

		Craiova, Muzeul Olteniei ¹⁷⁹	x		
Mureș	Săcalu de Pădure	Reghin, Muz. Etnografic			x
		Sibiu, col. Mitropoliei	x		
	licitație Fischer ¹⁸⁰				x
total atribuiri			13	8	2
total icoane: 13+10*			din care în colecția MNUAI: 3+3*		

Iisus Hristos Mare Arhiereu

Frecventă în producția iconarilor din Maieri, această icoană este întâlnită în patru variante.

În prima dintre ele, cunoscută deocamdată doar dintr-o reprezentare destinată bisericii din Țelna (jud. Alba)¹⁸¹ și dintr-o icoană cu temă dublă care se afla în 1983 în posesia unui locuitor din satul Răchita (jud. Alba)¹⁸², Iisus, redat frontal, înveșmântat într-un stihar roșu, cu omofor și mitră aurite, așezat pe un tron impozant, binecuvântează cu dreapta, iar în stânga ține globul cruciger.

Iisus Hristos Mare Arhiereu, Petru Prodan
colecția AORAI, inv. 473

Iisus Hristos Mare Arhiereu, Petru Prodan
Nădăștie

¹⁷⁹ Dancu, Dancu 1975, pl. 129.

¹⁸⁰ Fischer 2008, p. 41, nr. 25.

¹⁸¹ Colecția AORAI, inv. nr. 473; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 49, nr. 40.

¹⁸² Rustoiu, Dumitran 2007, p. 11.

În cea de-a doua variantă, Mântuitorul apare tot frontal, în același veșmânt arhieresc roșu, cu nabaderniță, omofor și mitră aurite, așezat însă pe un tron mai simplu, deși inspirat de un model baroc, decorat cu baluștri în vârful cărora sunt reprezentați soarele și luna. Locul globului este luat de o Evanghelie închisă, cu scoarțe aurite, sprijinită pe genunchi.

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	bis. Drâmbar ¹⁸³	Drâmbar, biserica veche	x		
Alba	Cărpiniș ¹⁸⁴	muz. Sebeș, ist. 1863/M2434	x		
Alba	Micești	MNUAI, inv. 10732	x		
		muz. Orăștie, inv. 2820	x		
total atribuiri			4		
total icoane: 4			din care în colecția MNUAI: 1		

A treia ilustrare, foarte asemănătoare cu cea anterioară, doar că Iisus este acum redat din semiprofil spre stânga, poartă foarte arareori inscripțiile lămuritoare asupra identității personajului reprezentat, motiv pentru care a și fost, în mai multe rânduri, confundat cu Sfântul Nicolae, obișnuit și el a fi redat pe tron, în veșmânt arhieresc.

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 10748		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 11334		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 16647		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 20938		x	
Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială		x	
Alba	Henig	MNUAI, inv. 12265	x		
Alba	Micești	MNUAI, inv. 12636		x	
Alba	bis. Nădăștie	MNUAI, custodie	x		
Alba	Răchita ¹⁸⁵	*	x		
Alba	Săliște	MNUAI, inv. 12514		x	
Alba	Straja	MNUAI, inv. 11296	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 12114		x	
Alba	Straja	MNUAI, inv. 12706		x	
Alba	Straja	MNUAI, inv. 12830	x		
Alba	Tăuți	MNUAI, inv. 20183		x	
Alba	bis. Țelna ¹⁸⁶	AORAI, inv. 473	x		
Alba	bis. Vinerea ¹⁸⁷		x		
		Würzburg, muz. diecezan ¹⁸⁸	x		

¹⁸³ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 47, nr. 37.

¹⁸⁴ Proveniența: Lazăr Dumitru; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 48, nr. 39.

¹⁸⁵ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 11.

¹⁸⁶ Hopârtean 1999, p. 570; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 49, nr. 40.

¹⁸⁷ Arhiva MNUAI, FAE nr. 2083, întocmită de Virgil Grosu în 4 mai 1980, cu fotografie alb-negru.

¹⁸⁸ Fabritius, Nentwig 2003, p. 70.

total atribuiri		8	10	
total icoane: 17+1*	din care în colecția MNUAI: 12			

Despre cea de-a patra variantă – deocamdată unicat în posesia Muzeului Național al Unirii¹⁸⁹ – se poate crede că a avut ca model o gravură sau o icoană de inspirație rusească sau ucraineană, deoarece inițiala I din numele Mântuitorului este dublată, detaliu care mai apare doar într-o singură lucrare din creația familiei Prodan¹⁹⁰. Acest model îl prezintă pe Iisus în deja obișnuitul veșmânt roșu, cu omofor și mitră aurite, așezat pe un tron diferit de cele anterioare, chiar dacă are aceeași structură arhitectonică. Diferența principală este însă Evanghelia sprijinită pe genunchi, care acum este deschisă, dar filele au fost lăsate albe, ca și cum desenarea slovelor ar fi fost un efort prea mare.

Maica Domnului cu Pruncul

Frecventă în creația oricărui centru de iconari, imaginea *Maicii Domnului cu Pruncul* este și una dintre cele mai diversificate ca mod de reprezentare, atât a Maicii, cât și a Pruncului sau a ansamblului, în totalitatea sa. În arta zugrăvirilor din Maieri găsim patru tipuri ale temei: *Glykophilousa* – cea mai frecventă, și trei versiuni ale *Maicii Domnului Împărătiță*: tronând, bust doar cu Pruncul și bust ca Împărăteasă a îngerilor.

În toate reprezentările cunoscute ale tipului *Glykophilousa* tiparul este același: Maica Domnului, redată din semiprofil spre stânga, înveșmântată în maforion roșu, poartă Pruncul pe brațul drept, prezentându-L cu stânga, iar acesta își ține tâmpla liptă de obrazul Maicii, prinzându-i cu afecțiune bărbia cu palma stângă, iar cu brațul drept pregătindu-se să o îmbrățișeze. Draperii, aglomerații de nori, crengi de flori, “dinți de lup” sau simple linii de orizont îmbogățesc fundalul, asigurând unicitatea fiecărei icoane în parte.

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia ¹⁹¹			x	
Alba	Alba Iulia	AORAI, inv. 498 ¹⁹²		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 10740	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 10749	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 14127		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 16939		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 18520		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 18979	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 19957	x		

¹⁸⁹ MNUAI, inv. nr. 10743.

¹⁹⁰ Colecția MNUAI, inv. nr. 12877 (*Maica Domnului cu Pruncul, împărătiță*).

¹⁹¹ Posesor: Alexandru Radu; arhiva MNUAI, FAE nr. 592, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 10 mai 1976, cu fotografie alb-negru.

¹⁹² Hopârtean 1999, p. 559.

Maica Domnului cu Pruncul, Petru Prodan
colecția van Riesen, München

Maica Domnului cu Pruncul, Petru Prodan
colecția AORAI, inv. 200

Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială	x		
Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială		x	
Alba	bis. Galda de Jos ¹⁹³	Galda de Jos, biserica veche		x	
Alba	Micești	MNUAI, inv. 12638	x		
Alba	bis. Oarda de Sus ¹⁹⁴			x	
Alba	Ohaba ¹⁹⁵	Ohaba, casa parohială		x	
Alba	Sântimbru	MNUAI, inv. 10710	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 11289	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 11800	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 12115		x	
Alba	Straja	MNUAI, inv. 16509		x	
Alba		MNUAI, inv. 21386	x		
Alba	bis. Tîbru ¹⁹⁶		x		
Alba	Tîru ¹⁹⁷	AORAI, inv. 200	x		

¹⁹³ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 24, nr. 3.

¹⁹⁴ Posesor: Parohia Ortodoxă; arhiva MNUAI, FAE nr. 10248, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 22 oct. 1980, cu fotografie alb-negru.

¹⁹⁵ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 25, nr. 5.

¹⁹⁶ Icoană existentă în 1976, cf. unei FAE fără nr. din arhiva MNUAI, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău.

		București, col. Ciobanu ¹⁹⁸	x		
		München, col. van Riesen ¹⁹⁹	x		
total atribuiri			14	11	
total icoane: 25		din care în colecția MNUAI: 14			

Tipul *Maica Domnului Împărățiță* redată bust a fost identificat până acum într-o singură reprezentare, Muzeul albaiulian fiind fericitul posesor²⁰⁰. Surprinzător este dublul I din monogramul lui Iisus, redat în două cartușe decorative în formă de romb, de care atârână ciucuri aurii. Acest detaliu grafic indică un model de sorginte rusească sau ucraineană, adaptat însă de artist universului său interpretativ. În maforion roșu, Maica este acum redată din semiprofil spre dreapta și ține Pruncul pe brațul stâng. Execuția îi aparține lui Petru Prodan.

Tipul *Maica Domnului Împărăteasa îngerilor* este de asemenea o icoană rarisimă. Tot bust, dar din semiprofil spre stânga și cu pruncul pe brațul drept, Maria este flancată de Arhanghelii Gavriil și Mihail, redați în picioare, în slavă, cu mâinile împreunate în rugăciune sau cu însemnele specifice. Cunoaștem doar două ilustrări ale temei: una în posesia Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia²⁰¹ – pe care o atribuim lui Petru Prodan, cealaltă într-o colecție particulară. Aceasta din urmă, aurită cu bronz, este o lucrare târzie a Mariei Prodan.

Ceva mai prezentă decât precedenta, *Maica Domnului Împărățiță tronând* este singurul tip pe care l-am întâlnit în componența icoanelor cu temă dublă. Toate reprezentările urmează același șablon: Maria, înveșmântată în maforion roșu, redată din semiprofil spre dreapta, ținându-l pe brațul stâng pe Iisus, care binecuvântează cu amândouă mâinile, este așezată pe un impozant tron baroc care, împreună cu buchetul de flori albe profilate pe aureolă, deasupra umărului drept, deconspiră o îndepărtată descendență a modelului din icoana ucraineană *Maica Domnului floarea înmiresmată*.

Maica Domnului Împărățiță tronând, Petru Prodan
colecția AORAI, inv. 509

¹⁹⁷ Hopârtean 1999, p. 558; imaginea aparține însă unei icoane din colecția MNUAI, inv. nr. 18979.

¹⁹⁸ Dancu, Dancu 1975, pl. 132.

¹⁹⁹ Inv. nr. VR 166; *Poesie des Glaubens*, p. 60.

²⁰⁰ MNUAI, inv. nr. 12877.

²⁰¹ MNUAI, inv. nr. 10738.

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
judet	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia ²⁰²	*		x	
Alba	Alba Iulia ²⁰³	AORAI, inv. 509	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 10745*	x		
Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială*	x		
Alba	Oarda de Jos	MNUAI, inv. 12875	x		
Alba		MNUAI, inv. 16317*	x		
total atribuiți			5	1	
total icoane: 2+4*		din care în colecția MNUAI: 1+2*			

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe

Deși ipostaza în care este ilustrat Sfântul este mereu aceeași – călare pe un cal alb și străpungând cu sulita balaurul –, șabloanele folosite sunt două, diferențele între ele fiind însă minime.

*Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, Petru Prodan
colecția Mănăstirii Râmeț*

*Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, Petru Prodan
colecția van Riesen, München*

În prima versiune, scena se petrece într-un plan îndepărtat. Sfântul, cu mantia prinsă în diagonală peste piept, ca o eșarfă, străpunge balaurul prin creștet, vârful sulitei ținându-i

²⁰² Arhiva MNUAI, FAE nr. 7731, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 6 mai 1980, cu fotografie alb-negru.

²⁰³ Hopârtean 1999, p. 558; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 26, nr. 8.

capul de pământ. O particularitate – nu întotdeauna prezentă, însă – a acestui tip de reprezentare este chenarul format dintr-o bandă lată, străbătută de o linie în zig-zag ce delimitează două șiruri de triunghiuri cu mijlocul marcat prin “dinți de lup”. O greșeală a desenului caracterizează, de asemenea, toate icoanele cunoscute: antebrațul stâng al Sfântului, cu care ar fi trebuit să prindă sulița, pentru a-i conferi mai multă forță și stabilitate, este transformat într-un detaliu de neînțeles, un fel de o a doua armă, ținută împreună cu hăturile de o mână rămasă astfel prea scurtă.

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, Petru Prodan
colecția van Riesen, München

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, Petru Prodan
colecția AORAI, inv. 513

În cea de-a doua versiune, protagonistul poartă coif și cămașă de zale aurii, iar mantia este prinsă la baza gâtului, calul este masiv, iar balaurul solzos, cu capul întors spre Sfânt, care îl străpunge prin gura larg deschisă.

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia ²⁰⁴	AORAI, inv. 513	x		
Alba	Alba Iulia ²⁰⁵	AORAI, inv. 532		x	
Alba	Alba Iulia ²⁰⁶	AORAI, inv. 497		x	

²⁰⁴ Hopârtean 1999, p. 572-573.

²⁰⁵ Hopârtean 1999, p. 573.

²⁰⁶ Hopârtean 1999, p. 572.

Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 10711	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 13649		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 16012		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 16535		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 18300	x		
Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială ²⁰⁷		x	
Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială ²⁰⁸	x		
Alba	Ciugud	Ciugud (Ioan Fechete) ²⁰⁹		x	
Alba	Ciuguzel ²¹⁰		x		
Alba	Daia	MNUAI, inv. 11655	?	?	
Alba	Partoș	MNUAI, inv. 11841	x		
Alba	Partoș	MNUAI, inv. 11839	x		
Alba	Sebeș ²¹¹	muz. Sebeș, ist. 4665	x		
Alba	Sraja	MNUAI, inv. 12961	x		
Alba	Sraja	MNUAI, inv. 12249		x	
Alba	Sraja	MNUAI, inv. 12949	x		
Alba	Tibru	MNUAI, inv. 13501	x		
Alba	Tibru	MNUAI, inv. 13562		x	
Alba		MNUAI, inv. 16334	x		
		MNUAI, piesă furată ²¹²	?	?	
Alba		Mănăstirea Râmeț	x		
		MNIT Cluj-Napoca		x	
		Gundelsheim, muz. ²¹³		x	
		München, col. van Riesen ²¹⁴	x		
		München, col. van Riesen ²¹⁵	x		
	publ. Pavelescu ²¹⁶			x	
	publ. Popescu ²¹⁷		x		
	licitație Fischer ²¹⁸		x		
total atribuiți			17	12	
total icoane: 31			din care în colecția MNUAI: 14		

²⁰⁷ Donație Ioan și Carolina Avram; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 80, nr. 96.

²⁰⁸ Donație Ariton Mărginean; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 81, nr. 97.

²⁰⁹ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 80, nr. 95.

²¹⁰ Posesor: preot Ilie Morar; arhiva MNUAI, FAE nr. 10222, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 20 sept. 1980, cu fotografie alb-negru

²¹¹ Posesor anterior: Virginia Grecu, Sebeș; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 79, nr. 94.

²¹² MNUAI, inv. nr. 12117; Pernicek 1979, p. 655.

²¹³ Sedler, Tătaru 2004, p. 112-113.

²¹⁴ Inv. nr. VR 164; *Poesie des Glaubens*, p. 24 și 60.

²¹⁵ Inv. nr. VR 171; *Poesie des Glaubens*, p. 60; inv. nr. VR 131 aparține în realitate unui centru neidentificat.

²¹⁶ Pavelescu 1939-1942, pl. I, fig. 1.

²¹⁷ Popescu 1969, p. 134.

²¹⁸ Fischer 2008, p. 86, cat. 77.

Sfântul Nicolae

Reprezentarea Sfântului Nicolae se numără printre imaginile cele mai des reproduse în centrul Maieri. Venerabilul episcop este redat bust, purtând mitră și veșminte arhieresti bogat decorate, binecuvântând cu dreapta și ținând în mâna stângă o Evangheliie închisă, cu scoarțe de aur. În partea superioară, în corăbii de nori, Iisus ține Evangheliia, iar Maica Domnului oferă omoforul Sfântului.

Sfântul Nicolae, Petru Prodan
colecția van Riesen, München

Sfântul Nicolae, Petru Prodan
colecția Parohiei Ortodoxe Ciugud

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia ²¹⁹	AORAI, inv. 510	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 11788		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 12848	x		
Alba	Alba Iulia	Alba Iulia, colecția Nistea	x		
Alba	bis. Blandiana	bis. Blandiana	x		
Alba	Câmpeni	MNUAI, inv. 20949		x	
Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială	x		
Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială ²²⁰		x	

²¹⁹ Hopârtean 1999, p. 574.

²²⁰ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 65, nr. 68.

Sfântul Nicolae, Petru Prodan
colecția Mănăstirii Râmeț

Sfântul Nicolae, Petru Prodan
colecția AORAI, inv. 510

Alba	Ciugud	Ciugud, casa parohială ²²¹		x	
Alba	Feneș	MNUAI, inv. 19015		x	
Alba	bis. Galda de Jos	Galda de Jos, biserica veche*	x		
Alba	Hăpria	MNUAI, inv. 12117	x		
Alba	Micești	MNUAI, inv. 14164	x		
Alba	Micești	MNUAI, inv. 14165	x		
Alba	Micești ²²²		x		
Alba	Micești ²²³			x	
Alba	Oarda de Jos	MNUAI, inv. 12876	x		
Alba	bis. Oarda de Sus ²²⁴	Oarda de Sus, casa parohială		x	
Alba	Pianu de Jos ²²⁵	muz. Sebeș, ist. 928/M 1103	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 11290	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 11295	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 12201	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 12453		x	

²²¹ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 71, nr. 78.

²²² Posesor: Salvene Crișan; arhiva MNUAI, FAE nr. 601, întocmită de Virgil Grosu în 20 iul. 1976, cu fotografie alb-negru.

²²³ Posesor: Salvene Ciugudean, arhiva MNUAI, FAE nr. 629, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 6 mai 1976, cu fotografie alb-negru.

²²⁴ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 65, nr. 67.

²²⁵ Proveniență: Pianu de Jos; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 70, nr. 77.

Alba	Straja	MNUAI, inv. 12455	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 12705	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 12766		x	
Alba	bis. Tîbru ²²⁶		x		
Alba	Țelna ²²⁷	AORAI, inv. 478	x		
Alba		MNUAI, inv. 16316	x		
Alba		MNUAI, inv. 16326	x		
Alba		MNUAI, inv. 16335	x		
Alba		MNUAI, inv. 19653	x		
Alba		MNUAI, inv. 21366	x		
Alba		MNUAI, inv. 21367	x		
Hunedoara	bis. Merișoru de Munte	bis. Merișoru de Munte	x		
		Mănăstirea Râmeț	x		
		Cluj-Napoca, muz. Mitropoliei	x		
		muz. Orăștie, inv. 2472	x		
		Gundelsheim, muz. ²²⁸	x		
		München, col. van Riesen ²²⁹	x		
	publ. Popescu ²³⁰		x		
	licitație Fischer ²³¹		x		
total atribuiri			33	9	
total icoane: 41+1*		din care în colecția MNUAI: 21			

Maica Domnului îndurerată

Una dintre cele mai frecvente icoane din creația centrului Maieri, *Maica Domnului îndurerată* sau *Maica Domnului jalnică* (după o expresie familiară în zonă) a fost reprezentată folosindu-se în principiu patru tipare, dintre care unul de certă proveniență occidentală.

În reprezentarea cea mai frecventă, la origine inspirată de o icoană ucraineană²³², Maica Domnului, înveșmântată în maforion negru, este redată bust, din semiprofil spre dreapta, cu capul înconjurat de un nimb de raze roșii, care țâșnesc în fascicule, și mâinile împreunate în rugăciune, privind spre un crucifix pe care Hristos este reprezentat când din semiprofil spre stânga, când spre dreapta. La baza crucii străjuiesc adeseori clădiri în formă de biserici, crengi cu flori sau alte decoruri vegetale, între care obișnuitei “dinți de lup”.

Al doilea tip este o variantă simplificată a celui precedent, de care diferă doar prin simplitatea desenului și lipsa accesoriilor din colțurile superioare. El are deocamdată o singură reprezentare, atribuibilă lui Petru Prodan, păstrată în colecția Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia²³³.

²²⁶ Icoană existentă în 1976, cf. unei FAE fără nr. din arhiva MNUAI, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău.

²²⁷ Hopârtean 1999, p. 574.

²²⁸ Sedler, Tătaru 2004, p. 112-113.

²²⁹ Inv. nr. VR 169; *Poesie des Glaubens*, p. 60.

²³⁰ Popescu 1969, p. 131.

²³¹ Fischer 2008, p. 94, cat. 87.

²³² Fabritius, Nentwig 2003, p. 157.

²³³ MNUAI, inv. nr. 16323.

Maica Domnului îndurerată, Petru Prodan
colecția Mănăstirii Râmeț

Maica Domnului îndurerată, Petru Prodan
colecția Muntean, Berlin

Maica Domnului îndurerată, Petru Prodan
Muzeul Parohiei Bucerdea Vinoasă

Maica Domnului îndurerată, Petru Prodan
colecția Mănăstirii Negraia

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
judet	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia ²³⁴	*	x		
Alba	Alba Iulia ²³⁵			x	
Alba	Alba Iulia ²³⁶	AORAI, inv. 500	x		
Alba	Alba Iulia ²³⁷	AORAI, inv. 515		x	
Alba	Alba Iulia ²³⁸	AORAI, inv. 525	x		
Alba	Alba Iulia ²³⁹	AORAI, inv. 527*	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 10731	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 11868		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 12849	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 17383	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 19327	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 20165	x		
Alba	Bucerdea Vinasă	Bucerdea Vinasă, muz. par.	x		
Alba	Ciugud ²⁴⁰	Ciugud, casa parohială	x		
Alba	Ciugud ²⁴¹	Ciugud, casa parohială		x	
Alba	Ciugud	Mănăstirea Neagraia	x		
Alba	Ciuguzel ²⁴²		x		
Alba	bis. Galda de Jos	Galda de Jos, bis. veche	x		
Alba	Ghirbom	MNUAI, inv. 17511	x		
Alba	Limba	MNUAI, inv. 10676	x		
Alba	Micești	MNUAI, inv. 19243	x		
Alba	Mihalț	MNUAI, inv. 12498	x		
Alba	bis. Mogoș-Bârlești ²⁴³	AORAI, inv. 166	x		
Alba	bis. Oarda de Sus ²⁴⁴		x		
Alba	bis. Oarda de Sus ²⁴⁵		x		
Alba	bis. Pianu de Sus ²⁴⁶	AORAI, inv. 23	x		

²³⁴ Posesor: Gheorghe Dobrinescu; arhiva MNUAI, FAE nr. 7729, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 6 mai 1980, cu fotografie alb-negru.

²³⁵ Posesor: Alexandru Radu; arhiva MNUAI, FAE nr. 604, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 17 iul. 1976, cu fotografie alb-negru.

²³⁶ Hopârtean 1999, p. 560.

²³⁷ Hopârtean 1999, p. 561.

²³⁸ Hopârtean 1999, p. 561.

²³⁹ Hopârtean 1999, p. 570; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 99, nr. 118.

²⁴⁰ Donație Petru și Valeria Avram; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 29, nr. 14.

²⁴¹ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 30, nr. 15.

²⁴² Arhiva MNUAI, FAE nr. 10221, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 20 sept. 1980, cu fotografie alb-negru.

²⁴³ Hopârtean 1999, p. 562; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 31, nr. 16.

²⁴⁴ Arhiva MNUAI, FAE nr. 10249, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 22 oct. 1980, cu fotografie alb-negru.

²⁴⁵ Arhiva MNUAI, FAE nr. 10250, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 18 oct. 1980, cu fotografie alb-negru.

²⁴⁶ Hopârtean 1999, p. 559.

Maica Domnului îndurerată, Petru Prodan
colecția van Riesen, München

Maica Domnului îndurerată, Maria Prodan
colecția AORAI, inv. 515

Alba	bis. Pianu de Sus ²⁴⁷	AORAI, inv. 23	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 12948	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 14363	x		
Alba	Teiuș ²⁴⁸		x		
Alba	Tibru			x	
Alba		MNUAI, inv. 10736	x		
Alba		MNUAI, inv. 16332	x		
Alba		MNUAI, inv. 10747*	x		
		Mănăstirea Râmeț	x		
		Mănăstirea Râmeț	x		
Harghita	Ocna de Sus	MNUAI, inv. 16887	x		
	București	muz. Sibiel		x	
		Cluj-Napoca, col. Mitropoliei		x	
		Gherla, col. particulară	x		
		Berlin, col. Muntean ²⁴⁹	x		
		München, col. van Riesen ²⁵⁰	x		

²⁴⁷ Hopârtean 1999, p. 559.

²⁴⁸ Posesor: Iuliu Oniga; arhiva MNUAI, FAE nr. 6910 întocmită de Gelu-Mihai Hărdăalău în 13 dec. 1979.

²⁴⁹ Inv. nr. M 032; *Poesie des Glaubens*, p. 62.

	publ. Pavelescu ²⁵¹			x	
total atribuirii			34	8	
total icoane: 39+3*		din care în colecția MNUAI: 16+1*			

În al treilea tip imaginea este în oglindă față de cele precedente, Maica fiind acum reprezentată din semiprofil spre stânga, nimbul constituindu-l uneori rotocoale de lumină de forma unor vrejuri. Deși nu întotdeauna, locul heruvimilor este luat de două cartușe decorative.

Maica Domnului îndurerată, Petru Prodan
colecția Parohiei Ortodoxe Ciugud

Maica Domnului îndurerată, Maria Prodan
colecția AORAI, inv. 512

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
județ	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia ²⁵²	AORAI, inv. 512		x	
Alba	Ciugud ²⁵³	Ciugud, casa parohială	x		
Alba	Săliște	MNUAI, inv. 17603	x		
Alba	bis. Zlatna I		x		
total atribuirii			3	1	
total icoane: 4		din care în colecția MNUAI: 1			

²⁵⁰ Inv. nr. VR 031; *Poesie des Glaubens*, p. 61.

²⁵¹ Pavelescu 1939-1942, pl. III, fig. 5.

²⁵² Hopârtean 1999, p. 559.

²⁵³ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 29, nr. 13.

Cel de-al patrulea tip este specific centrului Maieri. Modelul, nefiind regăsit în creația altor artiști, e de presupus că a fost preluat de către Petru Prodan însuși dintr-o ilustrație occidentală. Bust, din semiprofil spre stânga, cu părul despletit căzându-i pe umeri, într-o atitudine afișat pietistă, această versiune are în comun cu celelalte doar floarea de pe marginea maforionului care acoperă creștetul Maicii. Crucifixul e o componentă oarecum secundară în această compoziție, fiind plasat într-un fundal îndepărtat sau chiar renunțându-se cu totul la el. O piesă ilustrând această temă, păstrată în colecția Nistor din Ingolstadt, e posibil să conțină secretul uceniciei lui Petru Prodan. Felul special în care este umbrită fruntea Fecioarei se regăsește aidoma în lucrările unui artist șcheian deocamdată anonim²⁵⁴, care se folosește și el de acele benzi orizontale menite să sugereze adâncimea, pe care Petru Prodan le transformă uneori în adevărate linii de orizont. Ceea ce nu se poate, însă, deocamdată stabili este raportul cronologic dintre cei doi pictori, la fel de talentați și cu o viziune artistică revoluționară printre iconarii transilvăneni.

Maica Domnului îndurerată, Petru Prodan
colecția Nistor, Ingolstadt

Maica Domnului îndurerată, Maria Prodan
colecția AORAI, inv. 121

²⁵⁴ Se pot indica doar două lucrări: un *Botez* păstrat într-o colecție particulară și o *Maică îndurerată*, pentru care vezi mai sus, p. 16.

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
judet	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	bis. Bucerdea Vinoasă ²⁵⁵	AORAI, inv. 121		x	
Alba	Partoș	MNUAI, inv. 10746	x		
Alba	Vințu de Jos	MNUAI, inv. 10713		x	
		Gherla, muz.		x	
		Ingolstadt, col. Nistor	x		
total atribuiri			2	3	
total icoane: 5		din care în colecția MNUAI: 2			

Nașterea lui Iisus

Nașterile sunt cele mai frecvente creații ale zugravilor din Maieri, constituind o adevărată “marcă” a centrului. Icoana are o compoziție aparte, specifică centrului, remarcându-se mai întâi prin chenarul bogat, compus din patru elemente vegetale exuberante, de forma unor știuleți de care atârnă frunze învolburate; așezate în colțuri, între ele sunt strecurate câteodată flori de aur. Compoziția este mereu aceeași și se poate afirma cu foarte multă probabilitate că ea a fost concepută de Petru Prodan. Ineditul ei constă în special în armonioasa împletire a surselor de inspirație și în atribuțiile conferite personajelor reprezentate.

Nașterea lui Iisus, Maria Prodan, colecția AORAI, inv. 506

²⁵⁵ Hopârtean 1999, p. 560; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 32, nr. 18.

În varianta cea mai apropiată de prototip – păstrată în patrimoniul Muzeului din Alba Iulia²⁵⁶ – artistul a imaginat un cadru arhitectonic sofisticat, în care staulul devine o elegantă înșiruire de arcade ce leagă două construcții care nu inspiră câtuși de puțin sărăcia unei case din Betleem. Indicii că povestea se desfășoară totuși în cadrul cunoscut sunt doar cei doi catâri din fundal și “dinții de lup” care sugerează fânul răspândit din belșug pe jos. Pruncul este așezat într-un leagăn în care a fost îngrămădit un mănunchi mare de fân, pe care îngerul vestitor, așezat în genunchi în spatele lui Iisus, îl aranjează, străduindu-se să-i dea o utilitate cât mai confortabilă. Extrem de degajat, copilul se joacă cu Maica Sa, care, îngenuncheată în fața leagănelui, îl ține de mână. În spatele ei, Iosif o indică cu tandrețe pe Născătoarea de Dumnezeu celor trei magi care intră în scenă din partea dreaptă. Unul dintre ei, cu capul descoperit, cu un sceptru în mână și un butoiș atârnat peste piept, a îngenuncheat deja, ceilalți doi, cu coifuri aurite în cap, pășesc grăbiți spre leagăn. Steaua care i-a adus, redată într-o formă foarte decorativă, strălucește puternic în centrul compoziției, prelingându-și razele deasupra leagănelui. Acestei forme artistul îi va adăuga la un moment dat chenarul atât de individualizant deja descris.

Nașterea lui Iisus, Petru Prodă, colecția van Riesen, München

²⁵⁶ MNUAI, inv. nr. 18936.

Nașterea lui Iisus, Petru Prodan, colecția AORAI, inv. 568

Nașterea lui Iisus, Maria Prodan, colecția van Riesen, München

Proveniența		locația actuală	Atribuire		
judet	localitate		Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă
Alba	Alba Iulia	Alba Iulia, col. Nistea	x		
Alba	Alba Iulia	Alba Iulia, col. Nistea		x	
Alba	Alba Iulia	AORAI, inv. 506	x		
Alba	Alba Iulia ²⁵⁷	AORAI, inv. 568	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 11786	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 14125	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 16039		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 16644		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 16646		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 18936	x		
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 20164		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 20939		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 12920		x	
Alba	Alba Iulia	MNUAI, inv. 12738*		x	
Alba	bis. Ampoița ²⁵⁸	AORAI, inv. 204	x		
Alba	Ciugud ²⁵⁹	Ciugud, casa paroh.	x		
Alba	Ciugud	Ciugud, casa paroh.	x		
Alba	Ciugud ²⁶⁰	Ciugud, casa paroh.		x	
Alba	Ciugud ²⁶¹	Ciugud, casa paroh.		x	
Alba	Ciugud	Ciugud, casa paroh.		x	
Alba	Henig	MNUAI, inv. 12703		x	
Alba	Lancrăm ²⁶²	muz. Sebeș, ist. 1489	x		
Alba	Micești	MNUAI, inv. 19242		x	
Alba	Micești ²⁶³		x		
Alba	bis. Oarda de Sus ²⁶⁴	Oarda de Sus, casa paroh.	x		
Alba	bis. Oarda de Sus ²⁶⁵	Oarda de Sus, casa paroh.		x	
Alba	Oarda de Sus ²⁶⁶		x		
Alba	Ohaba ²⁶⁷	Ohaba, casa paroh.		x	
Alba	bis. Pătrânjeni ²⁶⁸		x		

²⁵⁷ Hopârtean 1999, p. 563.

²⁵⁸ Hopârtean 1999, p. 563.

²⁵⁹ Donație Simion Anghel; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 44, nr. 31.

²⁶⁰ Donație Paraschiva Filimon; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 42, nr. 29.

²⁶¹ Donație Ana Bela; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 43, nr. 30.

²⁶² Rustoiu, Dumitran 2007, p. 40, nr. 27.

²⁶³ Posesoare: Lucreția Ciugudean; arhiva MNUAI, FAE nr. 632, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 6 mai 1976, cu fotografie alb-negru.

²⁶⁴ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 34, nr. 21.

²⁶⁵ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 35, nr. 221.

²⁶⁶ Posesor: Ioan Jimbotean; arhiva MNUAI, FAE fără nr., întocmită de Virgil Grosu în 16 sept. 1986.

²⁶⁷ Rustoiu, Dumitran 2007, p. 41, nr. 28.

²⁶⁸ Arhiva MNUAI, FAE nr. 11222, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 16 aug. 1980, cu fotografie alb-negru.

Alba	Sebeș	muz. Sebeș, inv. 4264	?	?	
Alba	Straja		x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 11297	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 12454	x		
Alba	Straja	MNUAI, inv. 12707		x	
Alba	Straja	MNUAI, inv. 14360		x	
Alba	Straja	MNUAI, inv. 14364		x	
Alba	Tibru	MNUAI, inv. 13139	x		
Alba	bis. Vințu de Jos ²⁶⁹		x		
Alba	bis. Zlatna I ²⁷⁰	AORAI, inv. 301	x		
Alba		AORAI, inv. 569		x	
Alba		MNUAI, inv. 10737	x		
Alba		MNUAI, inv. 16328	x		
Alba		MNUAI, inv. 16329		x	
Alba		MNUAI, inv. 16341		x	
	Cluj-Napoca	MNUAI, inv. 14806	x		
Harghita	Ocna de Sus	MNUAI, inv. 16886		x	
Mureș	Pănet	MNUAI, inv. 16544	x		
		București, col. Avachian ²⁷¹		x	
		Cluj-Napoca, col. Bodiu ²⁷²	x		
		Sibiu, col. Cornel Irimie ²⁷³	x		
		München, col. van Riesen ²⁷⁴	x		
		München, col. van Riesen ²⁷⁵		x	
		Würzburg, muz. diecezan ²⁷⁶	x		
	publ. Popescu ²⁷⁷			x	
total atribuirii			28	25	
total icoane: 53+1*			din care în colecția MNUAI: 24+1*		

În legătură cu această temă, trebuie remarcată o piesă din colecția van Riesen (München) pentru care s-a propus o datare în jurul anului 1890 și ale cărei caracteristici stilistice indică Țara Făgărașului drept loc al execuției²⁷⁸. Icoana prezintă imaginea în oglindă a compoziției măierene, cu o redare însă în spirit local a drapajului, vegetației și chenarului de frunze – care este mult stilizat, dar totuși recognoscibil. Un singur detaliu este modificat substanțial: în locul celor două animale aici avem patru, doi boi și doi asini. Nevoia de precizie se regăsește și în

²⁶⁹ Arhiva MNUAI, FAE nr. 7092, întocmită de Gelu-Mihai Hărdălău în 18 dec. 1979, cu fotografie alb-negru.

²⁷⁰ Hopârtean 1999, p. 564.

²⁷¹ Dancu, Dancu 1975, pl. 131; Dancu 1998, p. 150.

²⁷² Roșca 2010, pl. 35.

²⁷³ Coman-Sipeanu 2010, p. 66-67.

²⁷⁴ Inv. nr. VR 103; *Poesie des Glaubens*, p. 61.

²⁷⁵ Inv. nr. VR 146; *Poesie des Glaubens*, p. 38 și 61.

²⁷⁶ Fabritius, Nentwig 2003, p. 87.

²⁷⁷ Popescu 1969, p. 135.

²⁷⁸ *Poesie des Glaubens*, p. 38.

redarea inscripțiilor, doar că inițialele numelui Pruncului au fost așezate nepotrivit, între magul îngenunchiat și îngerul de la căpătâiul leagănului. Datorită acestor diferențe, considerăm că icoana făgărășeană este inspirată după una măiereană și nu invers, eventualitatea existenței unui prototip comun fiind de asemenea puțin probabilă. În perspectiva acestei comparații, *Nașterea* devine un tipar de succes, iar surprinderea sa în repertoriul altor zugravi este mărturia unei aprecieri deocamdată nedivulgată prin nimic altceva.

Colecția Muzeului Național al Unirii

Alba Iulia și împrejurimile sale au format epicentrul răspândirii icoanelor măierene, de aceea nu este de mirare că principalul muzeu al regiunii deține cea mai mare colecție de astfel de piese. În general, puține dintre ele au ajuns în zone mai îndepărtate prin procesul firesc al vânzării-cumpărării, atunci în vremea când au fost pictate. Altele – de asemenea puține, din păcate – au urmat fie interesul unui colecționar, fie destinul familiilor obligate de diverse rațiuni să-și schimbe domiciliul. Cele mai multe au fost însă distruse, intenționat, în momentul modernizării locuințelor, sau accidental, dar mai ales prin neglijența cu care au fost expuse celor mai defavorabile condiții de mediu, exfolierea stratului pictural sau desprinderea ramei, în urma uscării excesive a lemnului, transformându-le în obiecte de prisos, de care oamenii s-au descotorosit fără prea mari regrete.

Dacă acesta trebuie să fi fost scenariul cel mai des întâmplat în cazul icoanelor ajunse în locuințele particulare, nu cu mult diferită a fost soarta puținelor icoane destinate să împodobească bisericile. Probabil tocmai lipsa de interes a comanditarilor pentru astfel de donații a condus la ceea ce am putea numi “selecția naturală” a temelor. Căci oamenii au vrut să aibă în case icoana Maicii Domnului, cu Pruncul sau îndurerată, pe cea a Mântuitorului ori icoane ale sfinților protectori, dar numai arareori și-au îndreptat atenția spre o *Bună Vestire*, o *Adormire a Maicii Domnului* sau spre alte icoane de praznic, care vedem că lipsesc aproape cu desăvârșire din repertoriul Maierilor. Nu va fi fost chiar așa, dar comenzi de iconostase întregi zugrăvite pe sticlă, cum a avut – spre exemplu – Ioan Pop de la Făgăraș, celor din familia Prodan nu le-au fost încredințate. Doar câteva icoane de-ale lor au ajuns în biserici și acelea situate de obicei la o oarecare distanță de Alba Iulia. Dintre ele, foarte puține urmează alte șabloane decât cele cunoscute. Este cazul grupului de icoane de la biserica din Valea Mică, unde au fost semnalate singurele reprezentări identificate până acum ale *Schimbării la față* și ale Sfintei Treimi în versiunea *Cinei de la Mamvri*, în aceeași situație aflându-se icoana *Bunei Vestiri* găsită în 1977 în biserica din Vinerea.

Grija față de valorile trecutului și preocupările muzeistice care i-au animat de-a lungul secolului trecut pe unii dintre preoți au condus la acumularea în casele parohiale – prin donații din partea credincioșilor – a unor mici colecții, remarcabilă din punctul de vedere al subiectului nostru fiind cea constituită la Ciugud, care cuprinde 29 de icoane măierene.

Tot ca urmare a unei astfel de inițiative, pornită însă de profesorii liceului “Mihai Viteazul” din

Alba Iulia (actualmente Colegiul Național “Horea, Cloșca și Crișan”), în perioada interbelică au fost adunate obiecte pentru un muzeu al instituției, ajunse ulterior în patrimoniul Muzeului Unirii din aceeași localitate. Cele 23 de icoane măierene aduse de elevii de atunci formează nucleul colecției actuale, care însumează 165 de piese, între care 9 sunt icoane cu temă dublă. Nu se poate susține existența icoanelor cu temă triplă, deoarece la originea acestei afirmații a stat o confuzie, scena miniaturală a Răstignirii din icoanele în care este reprezentată *Maica Domnului îndurerată* fiind în mod eronat interpretată ca o temă de sine-stătătoare²⁷⁹. Din cele 165 de icoane, 99 pot fi atribuite lui Petru Prodan, 63 soției acestuia, 2 sunt cu certitudine ale zugrăviței anonime, iar o icoană n-a putut fi atribuită din cauza stării avansate de degradare. Dacă adăugăm celelalte icoane cunoscute păstrate în diverse alte locații, vom obține un număr de 233 piese pentru Petru Prodan, de 137 pentru Maria Prodan și de 5 piese pentru zugrăvița anonimă, ceea ce ne permite să afirmăm că, din perspectivă procentuală, colecția Muzeului din Alba Iulia reflectă cu acuratețe contribuția fiecărui artist la ansamblul creației centrului, din care peste 60 % îi aparține lui Petru Prodan. Foarte mult, comparativ cu estimările anterioare.

Sub raport tematic, colecția este de asemenea reprezentativă, permițând următoarea statistică:

- din cele 36 de teme repertoriate până acum, doar 8 nu se regăsesc în patrimoniul Muzeului albaiulian (*Buna Vestire, Cina de la Mamvri, Sfânta Treime nou-testamentară, Schimbarea la față, Ochiul neadormit, Sfântul Nicolae în ipostaza de salvator al fetelor sărace, Sfinții Împărați Constantin și Elena, Sfinții Apostoli Petru și Pavel*). Un fapt greu de acceptat este lipsa din repertoriul centrului a popularei imagini a *Sfintei Paraschiva*.
- în schimb, 4 teme se regăsesc doar în această colecție, ele fiind deocamdată unicate (*Arătarea Fecioarei, Sfântul Arhidiacon Ștefan, Maica Domnului cu Pruncul* – tipul împărătiță reprezentată bust, și *Necredința lui Toma*).
- pentru 9 teme, colecția Muzeului albaiulian deține mai mult de jumătate din reprezentările cunoscute (*Încoronarea Fecioarei, Sfântul Prooroc Ilie, Sfântul Nicolae, Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, Iisus Hristos Mare Arhiereu, Nașterea lui Iisus, Maica Domnului îndurerată* – versiunea inspirată de un prototip ucrainean, *Maica Domnului cu Pruncul* – tipul *Glykophilousa, Adam și Eva*). Între acestea, cea mai frecventă este *Nașterea lui Iisus*, care, prin insolitul scenei și mai ales prin modalitatea plastică de prezentare, poate fi privită ca o adevărată emblema a centrului.
- pentru 11 teme, colecția albaiuliană deține circa jumătate din reprezentările semnalate (*Hristos – vița de vie, Cina cea de taină, Batjocorirea lui Iisus, Învierea lui Iisus, Plângerea lui Iisus, Răstignirea lui Iisus, Arhanghelul Mihail, Arhanghelul Gavriil, Maica Domnului cu Pruncul* – tipurile împărătiță pe tron și împărăteasa îngerilor, *Maica Domnului îndurerată* – versiunea occidentală);
- slab reprezentate sunt *Botezului Domnului, Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil și Sfântul Haralambie*, pentru care Muzeul albaiulian deține circa un sfert din reprezentările repertoriate în cadrul acestui studiu.

²⁷⁹ Pernicek 1979, p. 659, descrierea icoanei cu inv. nr. 10747; Hărdălău, Grosu 1978, p. 115; Hopârtean 1994, p. 518; Tatai-Baltă 2007, p. 75.

Ne aflăm, deci, în fața unei colecții bine încheiate, care ilustrează cu generozitate întreaga activitate și specificul atelierului din Maierii Băgradului, reliefând credibil viziunea picturală și modalitățile de exprimare artistică proprii iconarilor din familia Prodan. Studiul unui lot atât de important de piese, la care se adaugă celelalte lucrări publicate sau identificate pe parcursul cercetărilor proprii, permite o înțelegere superioară a mesajului spiritual pe care l-au transmis, într-o formulă grafică și coloristică bine individualizată, care datorează prea puțin meșteșugului tradițional al picturii pe sticlă așa cum fusese el practicat până atunci în Transilvania. Într-o vreme când repetarea vechilor tipare și ieftinătatea lucrărilor rămăseseră singurele rațiuni de existență ale atelierelor de pictură patronate de artiști ce nu-și putuseră permite un stagiul de formare academic, constrâns deci și de așteptările consumatorilor artei pe care o practica, Petru Prodan a dat un suflu nou picturii pe sticlă prin remarcabilele sale calități de colorist, singurul domeniu în care și-a putut lăsa libere puseurile de originalitate pe care incontestabil le-a avut. Amestecurile curajoase de culori și lipsa interesului pentru contur, atât de specifice icoanelor sale, alături de caietul de modele, sunt moștenirea cea mai prețioasă pe care a lăsat-o soției sale, obligată de sărăcie să devină pictoriță. De aceea, deși creația ei este inferioară calitativ, din punct de vedere stilistic activitatea centrului este foarte unitară și ușor de recunoscut, tocmai acest aspect compact făcând atât de dificilă separarea artiștilor.

Aspect delicat în orice situație în care lipsește semnătura autorului, în cazul zugrăvirilor din Maieri atribuirea este cu atât mai dificilă cu cât nu s-a păstrat nici o icoană semnată. Căutarea unor elemente decorative capabile să opereze o separare clară a operei lui Petru Prodan de cea a Mariei s-a dovedit fără rezultat. În principiu, putem spune că fondurile negre, căderea molcomă, prelungă a draperiilor, anumite nuanțe de portocaliu, roșu și albastru, ramele fără efort și capacele de lemn sunt specifice doar lui Petru Prodan. Folosirea bronzului auriu – produs târziu, acceptat doar ca surogat în vremuri când foița metalică va fi fost mai greu de procurat – se poate de asemenea admite ca indicator pentru mâna Mariei Prodan. Tot despre ea se poate spune că a evitat redarea din profil a personajelor, fapt vizibil mai ales în icoanele *Nașterii*, pentru care chipul magului îngenuncheat este un element diferențiator explicit, la fel ca și scrierea greșită a cuvântului “naștere”, redus adeseori la “aștere” în icoanele sale.

Desenul și coloritul în general trădează însă cel mai bine identitatea artiștilor și permite chiar o etapizare a activității centrului. Figurile obținute prin linii spontane, cu o pieptănătură linsă și contur diform, asociate cu un colorit strălucitor, se regăsesc în icoane pentru care și celelalte indicii deja enumerate susțin paternitatea lui Petru Prodan. Icoanele care întrunesc aceste caracteristici sunt, fără îndoială, cele mai vechi, în repertoriu fiind indicată pentru ele datarea la mijlocul secolului XIX. Celelalte, mai puțin spectaculoase, dar cu o prețiozitate totuși căutată și pentru care am găsit argumentele necesare aceleiași atribuirii, le-am dat în întreg intervalul cunoscut din viața artistului, adică cca 1850-1886. Deoarece icoanele Mariei Prodan trebuie să fi făcut destul de greu concurență celor ale soțului său, vânzarea lor fiind astfel mai încheată câtă vreme a trăit Petru Prodan și deci și producerea mai lentă, am propus ca datare pentru lucrările pe care i le-am atribuit anii de sfârșit ai secolului al XIX-lea, iar în cazurile în

care s-a folosit sticlă și bronz auriu am luat în calcul și anii de început ai secolului XX.

Scurta descriere a pieselor mai conține, pe lângă atribuire, datare și datele fizice specifice (dimensiuni, materiale, nr. de inventar), și proveniența și anul intrării în colecție – acolo unde sunt cunoscute. Ca inscripții, au fost considerate doar textele care indică tema, nu și inițialele de pe aureole sau numele răzlețe ale personajelor. La rubrica bibliografie am semnalat doar neconcordanțele cu numerele de inventar (datorate cel mai probabil unor greșeli de tipar), nu și pe cele de atribuire. Aceasta, chiar dacă sperăm să fi câștigat în precizie în urma reluării cercetării, rămâne încă o problemă deschisă, neavând suficiente argumente pentru un verdict final. Editarea integrală a colecției sperăm să provoace o sporire a interesului pentru icoanele măierene, care să aducă într-un final și delimitarea precisă a contribuției fiecărui artist.

În loc de concluzii

Cu un debut prea tardiv pentru a mai putea exercita influențe, pictura practică de soții Prodan în Maierii Albei Iulia a fost un final fericit, inspirat chiar, al unui fenomen artistic care, degenerând în artizanat, își trăia – la granița veacurilor XIX-XX – ultimele zvâcniri. Totuși, nu se poate crede că opera lor s-a bucurat de faimă, dacă după abia câteva decenii icoanele măierene spuneau atât de puțin unui specialist de talia lui Gheorghe Pavelescu. Zugrăvite de figuri anonime, situate material la periferia societății, lipsite de alura vechimii și măcinate curând de mediu, aceste icoane n-au făcut o impresie prea grozavă niciodată, doar puține reușind să pătrundă în marile colecții. Rezerva se va fi manifestat și pentru că lumea a fost obișnuită să vadă în icoana pe sticlă o formă de exprimare a artei țărănești, cu o plasticitate prin excelență rustică și naivă. Or icoanele măierene au mai degrabă ținuta unei țărăncuțe mutate la oraș, așa cum și erau până la urmă fetele din Maieri. Ele sunt expresia unei arte “suburbane” sau – pentru a evita izul peiorativ al acestui termen – poate mai bine spus “în curs de urbanizare”, în sensul că ținteau spre integrarea într-o cultură superioară, dar nu dispuneau de resurse suficiente pentru a se putea cizela din mers. Ca limbaj plastic erau, însă, categoric altceva și poate tocmai acest inedit le-a făcut vandabile, asigurând atelierului o activitate constantă. Până la urmă, dintre toate domeniile în care Petru Prodan a excelat, cel artistic se pare că a fost singurul în care nu a avut concurență. Câștigul pe care i l-a adus, deși nu a fost suficient, i-a permis totuși să-și păstreze demnitatea și să-și înzestreze ultimul copil cu o instrucție temeinică. Această realizare, la care a trudit din greu și soția sa, strălucește în scriptele parohiei Maieri precum steaua din icoanele *Nașterii*, păstrarea absolut întâmplătoare a informației despre fiica ajunsă învățătoare fiind o adevărată revanșă a unei sorți pe care n-a ocolit-o nici o încercare. Privite într-o asemenea dimensiune existențială, icoanele măierene nu-și vor divulga în paginile acestui repertoriu decât o parte din secrete. Pentru restul, căutarea trebuie să continue ...

Abstract

The glass icon workshop, opened in the middle of the XIXth century in Maieri neighborhood, Alba Iulia, by the Prodan family, represents the latest initiative of its kind in Transylvania, professionally practiced. Petru Prodan from Suatu (Cluj County), teacher and church singer for a while in the orthodox church of Maieri (today Maieri I Parish) († 1886), his wife, Maria Furnica, probably born in Braşov († 1916) and a daughter or grand-daughter, whose name remained unknown († before 1918), were the only ones who practiced this craft.

Until now, almost 375 icons have been identified, icons which illustrate 36 themes and were spread, principally, in the cities and villages of Alba County, some in Hunedoara and Mureş County and, in the last decades, in private collections in Romania or abroad. None of them was signed, not dated. Almost 60% of them, featuring a free drawing, shining colours in bright combinations, proving involuntary surrealist art accent, might be painted by Petru Prodan. Maria was not born with a certain talent, but she was a hardworking apprentice and, in 1873, when the workshop remained the only income resource for the family, she had to paint more and more in order to manage through the many needs and debts. The other painter has a very restricted activity and of a doubtful artistic quality.

The models of the icons have many similarities with the Southern Transylvanian representations, especially those found in the County of Făgăraş or Bârsa. Some of them are certainly of western manner (one of the versions of *Our Lady of sorrow*, *The mocking of Jesus*, *The Virgin's vision* *The sleepless Eye*) and were part of the painters repertoire from the same area. Petru Prodan being, first of all, teacher, we suppose that he learned this profession and the art of painting in Şcheii Braşovului.

In the National Museum of the Great Union from Alba Iulia are 165 icons, among which 99 are supposed to belong to Petru Prodan, 63 to Maria Prodan and 2 of the anonymous painter. They illustrate 29 themes, 5 of them being unique (*The Virgin's vision*, *Saint Archdeacon Stefan*, *Virgin Mary holding the holy Child* – the Empress type, represented as bust, *Thomas the unfaithful* and *Saint Paraskeva*).

The greatest frequency – concerning the National Museum of the Great Union's collection and the activity of Maieri center – is found in the icon displaying *The Birth of Jesus*, which follows a template that could be created by Petru Prodan. The next favorite theme is *Our Lady of sorrow* in a version that follows an Athos engraving, used also by the Romanian artists from the Southern Transylvania, at the beginning of the XIXth century. Of a great artistic sensibility are the representations of *Christ – the vineyard* and of *Saint Prophet Elijah*, the Museum of Alba Iulia keeping an important part of the known icons.

c a t a l o g

**Maica Domnului cu Pruncul,
Împărăteasa îngerilor**

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de lemn

foiță metalică

51 x 44 cm

inv. nr. 10738

Ion Mihălțan,
Limba (jud. Alba)

1923

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 642

**Maica Domnului cu Pruncul,
Împărătiță**

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de carton

foiță metalică

57 x 47 cm

inv. nr. 12877

Ioan Constantin
Dreghici, Oarda
de Jos (jud. Alba)

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 635, fig. 2, p. 644; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 25

Maica Domnului cu Pruncul,
Glykophilousa

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
revopsită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

50 x 40 cm

inv. nr. 18979

Viorica Pavel, Alba
Iulia

1977

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 643; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 23

Maica Domnului cu Pruncul,
Glykophilousa

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită

capac de carton

foiță metalică

58 x 41,5 cm

inv. nr. 11289

Ludovica Gruian,
Straja (jud. Alba)

1966

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 642

Maica Domnului cu Pruncul,
Glykophilousa

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
bățuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

52 x 47 cm

inv. nr. 21386

Nicolae Sularea,
Alba Iulia

2003

**Maica Domnului cu Pruncul,
*Glykophilousa***

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
revopsită, cu șforț

capac de lemn

foiță metalică

52 x 43,5 cm

inv. nr. 18979

Cornel Selegan,
Sântimbru (jud. Alba)

perioada interbelică

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 641

Maica Domnului cu Pruncul,
Glykophilousa

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

45 x 39 cm

inv. nr. 19957

Maria Beligăr,
Alba Iulia

1981

Maica Domnului cu Pruncul,
Glykophilousa

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șfort

capac de șindrilă

foiță metalică

43 x 38 cm

inv. nr. 10740

Eugen Rațiu,
Alba Iulia

1935

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 642

Maica Domnului cu Pruncul,
Glykophilousa

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
revopsită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

48,5 x 43 cm

inv. nr. 10749

Gheorghe Pleșa,
Alba Iulia

1940

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 642

Maica Domnului cu Pruncul,
Glykophilousa

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șfort

capac de carton

foiță metalică

51 x 41,5 cm

inv. nr. 11800

Ioana Todor, Straja
(jud. Alba)

1967

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 642; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 24

Maica Domnului cu Pruncul,
Glykophilousa

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

52 x 42 cm

inv. nr. 12638

Cornel Ciugudean,
Micești (jud. Alba)

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 642

**Maica Domnului cu Pruncul,
*Glykophilousa***

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

50,5 x 41 cm

inv. nr. 18520

Katalin Sztojka,
Alba Iulia

1974

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 643

Maica Domnului cu Pruncul,
Glykophilousa

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

51 x 42 cm

inv. nr. 16509

Maria Popescu, Straja
(jud. Alba)

1972

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 643

**Maica Domnului cu Pruncul,
*Glykophilousa***

Maria Prodan

începutul sec. XX

glajă

ramă originală, băițuită,
cu șforț

capac de șindrilă

bronz auriu

50 x 40 cm

inv. nr. 16939

János Rostas, Alba Iulia

1972

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 643 (indicată greșit cota 16932)

Maica Domnului cu Pruncul,
Glykophilousa

Maria Prodan

începutul sec. XX

glajă

bronz auriu

50 x 35 cm

inv. nr. 12115

Ana Toma, Straja (jud. Alba)

1967

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 635, fig. 1; p. 642

Maica Domnului cu Pruncul,
Glykophilousa

Maria Prodan

începutul sec. XX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

bronz auriu

48,5 x 43 cm

inv. nr. 14127

Ion Bloda, Alba Iulia

1970

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 643; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 23

**Maica Domnului cu Pruncul,
Împărătiță tronând**

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de carton

foiță metalică

57 x 47 cm

inv. nr. 12875

Ioan Constantin
Dreghici, Oarda de Jos
(jud. Alba)

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 643; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 26

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

65,5 x 52,5 cm

inv. nr. 10746

Gheorghe Bulac,
Partoș (jud. Alba)

1937

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 644; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 32

Maica Domnului îndurerată

Maria Prodan

începutul sec. XX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de carton

bronz auriu

55,5 x 41,5 cm

inv. nr. 10713

Augustin Lascu,
Vințu de Jos
(jud. Alba)

1940

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 641

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală,
bășuită, cu șforț

capac de lemn

foiță metalică

35 x 29,5 cm

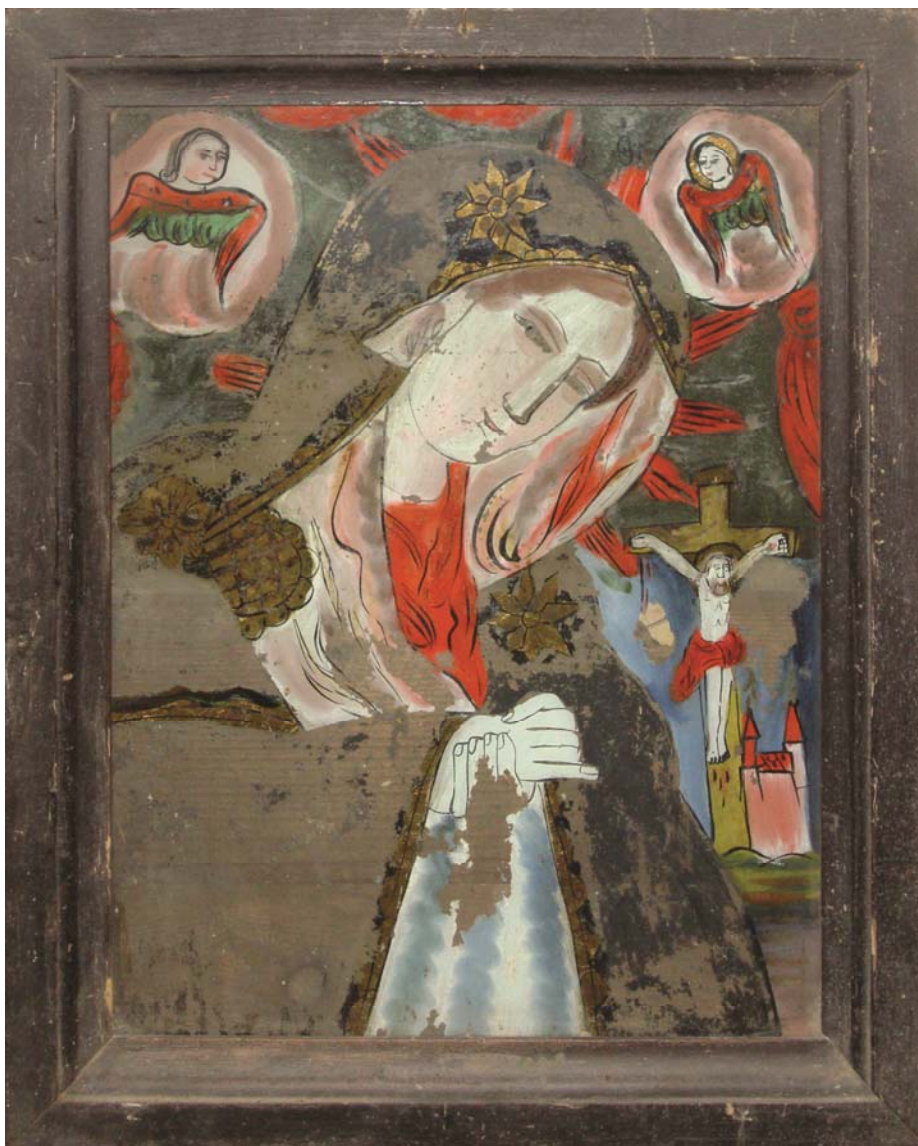
inv. nr. 16323

perioada interbelică

Bibliografie: Rustoiu, Dumitran 2007, p. 31

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de lemn

foiță metalică

56,5 x 45,5 cm

inv. nr. 12498

Eva Budulă, Mihalț
(jud. Alba)

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 644

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
revopsită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

55,5 x 43 cm

inv. nr. 12849

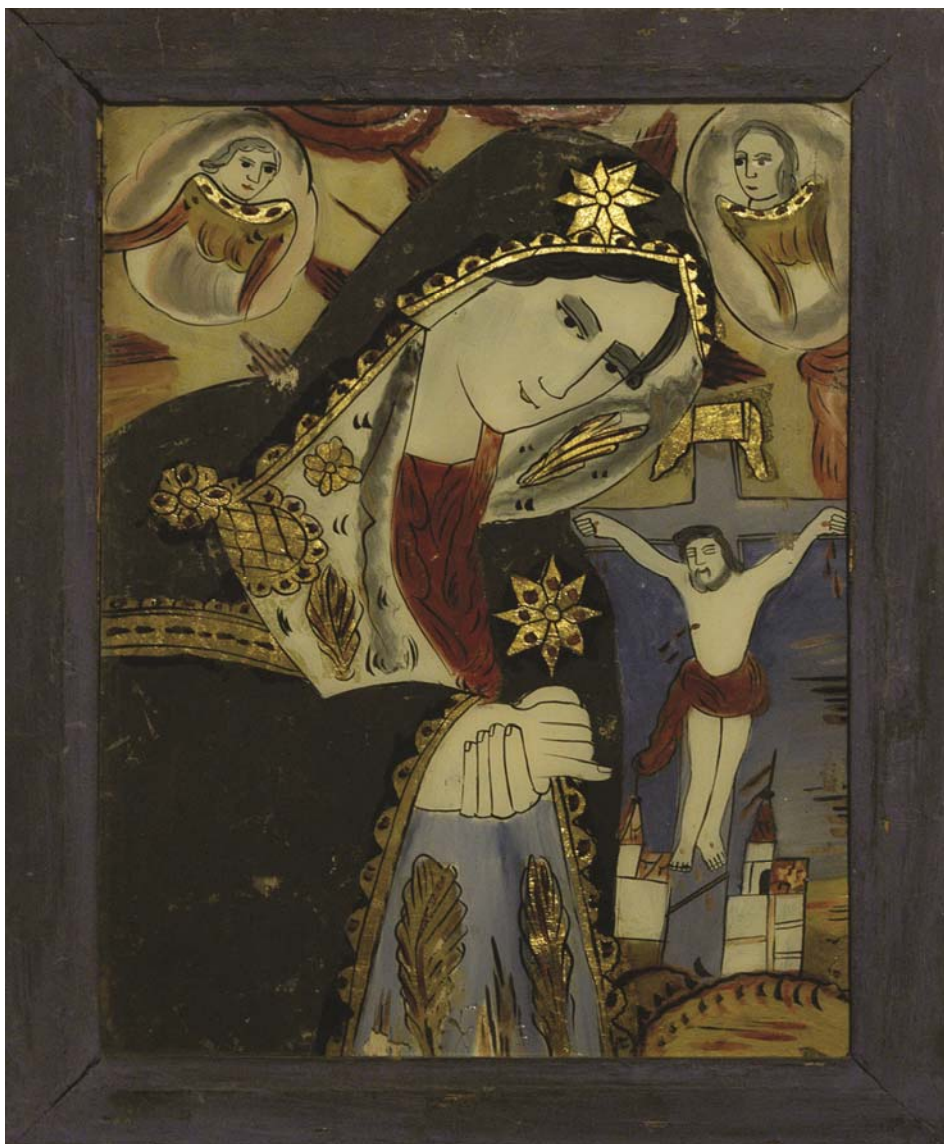
Ana Sabău,
Alba Iulia

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 645

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
revopsită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

55,5 x 45,5 cm

inv. nr. 12948

Floare Gligor,
Straja (jud. Alba)

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 645; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 28

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

53,5 x 42 cm

inv. nr. 10676

Simion Pleșa, Limba
(jud. Alba)

1930

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 644; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 27

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de lemn

foiță metalică

43,5 x 35 cm

inv. nr. 10736

perioada
interbelică

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 644

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă
foiță metalică

49,5 x 41 cm

inv. nr. 20165

Livia Ureche,
Alba Iulia

1982

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
revopsită, cu șforț

capac de șindrilă
foiță metalică

51 x 41,5 cm

inv. nr. 19327

Rafila Băluță,
Alba Iulia

1978

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 646; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 27

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
revopsită, cu șforț

capac de șindrilă

48,5 x 42 cm

inv. nr. 19243

Victoria Cricovean,
Micești (jud. Alba)

1967

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 636, fig. 3

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

48 x 39,5 cm

inv. nr. 10731

Mircea Eneșel,
Alba Iulia

perioada
interbelică

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 644

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șfort

capac de șindră

foiță metalică

49,5 x 41 cm

inv. nr. 16887

Rozalia Gabor,
Ocna de Sus
(jud. Harghita)

1972

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 645

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șfort

capac de șindrilă

foiță metalică

53,5 x 44 cm

inv. nr. 17383

Valeriu Neamțu,
Alba Iulia

1973

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 645

**Maica Domnului îndurerată
Învierea lui Iisus**

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală, băițuită

capac nou de carton

foiță metalică

47,5 x 69 cm

inv. nr. 10747

perioada interbelică

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 659; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 100

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

39,5 x 50,5 cm

inv. nr. 17511

Rafla Frățilă,
Ghirbom, (jud. Alba)

1973

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 645

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
bășuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

51 x 40,5 cm

inv. nr. 14363

Victor Roșiu, Straja
(jud. Alba)

1970

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 645

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șfort

capac de șindrilă

foiță metalică

48,5 x 41,5 cm

inv. nr. 16332

1971

Maica Domnului îndurerată

Maria Prodan

începutul sec. XX

sticlă

ramă ulterioară, sculptată

capac de şindrilă

foiţă metalică

58,5 x 41 cm

inv. nr. 11868

Cruciţa Josan, Alba Iulia

1967

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 644, cu nr. inv. indicat greşit 11862; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 28

Maica Domnului îndurerată

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită

capac nou de placaj

foiță metalică

32 x 27 cm

inv. nr. 17603

Ana Kramer,
Săliștea (jud. Sibiu)

1973

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 645

Încoronarea Fecioarei

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală, băițuită,
cu șforț

capac de lemn

foiță metalică

47 x 35 cm

inv. nr. 10741

Eugen Turcu, Alba Iulia

1924

Încoronar[ea] Precești[i]

Bibliografie: Rustoiu, Dumitran 2007, p. 60

Încoronarea Fecioarei

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

49,5 x 43,5 cm

inv. nr. 20936

Vasile Ursu,
Alba Iulia

1995

Bibliografie: Tatai-Baltă 2005, p. 96, nota 41; Tatai-Baltă 2007, p. 74, nota 41

Încoronarea Fecioarei

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de lemn

foiță metalică

55 x 47,5 cm

inv. nr. 12828

Maria Stanciu,
Straja (jud. Alba)

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 646; Tatai-Baltă 2005, p. 96, nota 41; Tatai-Baltă 2007, p. 74, nota 41;
Rustoiu, Dumitran 2007, p. 59

Încoronarea Fecioarei

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală, băițuită,
cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

53 x 42,5 cm

inv. nr. 12104

Ioan Gheorghe Răcățău,
Ighiel (jud. Alba)

1967

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 646; Tatai-Baltă 2005, p. 96, nota 41; Tatai-Baltă 2007, p. 74, nota 41;
Rustoiu, Dumitran 2007, p. 59

Încoronarea Fecioarei

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală, cu
șforț, băițuită și
aurită la interior

capac de carton

foiță metalică

49,5 x 38 cm

inv. nr. 17806

Elena Lazăr,
Ghirbom (jud. Alba)

1973

Bibliografie: Tatai-Baltă 2005, p. 96, nota 41; Tatai-Baltă 2007, p. 74, nota 41

Încoronarea Fecioarei

Maria Prodan
sfârșitul sec. XIX
glajă
ramă originală,
băițuită, cu șforț
capac de șindrilă
foiță metalică
53,5 x 46 cm
inv. nr. 12847
Ana Sabău,
Alba Iulia
1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 636, fig. 4, p. 646; Tatai-Baltă 2005, p. 96, nota 41;
Tatai-Baltă 2007, p. 74, nota 41

Încoronarea Fecioarei

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală, cu șforț,
băițuită și vopsită la interior

capac de carton

foiță metalică

49 x 66,5 cm

inv. nr. 19026

Veronica Ruja, Micești (jud.
Alba)

1977

Bibliografie: Tatai-Baltă 2005, p. 96-97; Tatai-Baltă 2007, p. 75; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 61

Încoronarea Fecioarei Învierea lui Iisus

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șfort

capac de șindrilă

foiță metalică

49,5 x 60,5 cm

inv. nr. 16333

1971

Învier[ea lui Is Hs]

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 660; Tatai-Baltă 2005, p. 96; Tatai-Baltă 2007, p. 75;
Rustoiu, Dumitran 2007, p. 96

Arătarea Fecioarei

zugrăvița anonimă

46 x 52 cm

începutul sec. XX

inv. nr. 16336

glajă

1971

ramă originală, bălțuită, cu șforț

capac de șindrilă

Bibliografie: Rustoiu, Dumitran 2007, p. 98

foiță metalică

Hristos – vița de vie

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de lemn

foiță metalică

57 x 46 cm

inv. nr. 14126

Ion Bloda, Alba Iulia

1970

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 650

Hristos – vița de vie

Petru Prodan
mijlocul sec. XIX
glajă
ramă originală,
băițuită, cu șfort
capac de lemn
foiță metalică
47,5 x 41 cm
inv. nr. 10730
M. Eneșel,
Alba Iulia
1940

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 650; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 62

Hristos – vița de vie

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de lemn

foiță metalică

57 x 47 cm

inv. nr. 16337

1971

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 650; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 63

Hristos – vița de vie

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală, băițuită, cu șforț

capac de șindrila

foiță metalică

40,5 x 51 cm

inv. nr. 16645

Ștefan Rostaș, Alba Iulia

1972

Hristos – vița de vie

Maria Prodan

începutul sec. XX

sticlă

ramă originală,
bățuită, cu șforț

capac de lemn

foiță metalică

51 x 42 cm

inv. nr. 21353

Nicolae Muntean,
Alba Iulia

2002

Bibliografie: Rustoiu, Dumitran 2007, p. 62

Iisus Hristos Mare Arhieru

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală, băițuită,
cu șforț

capac de lemn

foiță metalică

54 x 42 cm

inv. nr. 10732

Ovidiu Neamțu, Micești
(jud. Alba)

1937

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 652

Iisus Hristos Mare Arhiereu

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală,
revopsită, cu șfort

capac de lemn

foiță metalică

49 x 43,5 cm

inv. nr. 11296

Livia Popescu,
Straja (jud. Alba)

1966

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 651

Iisus Hristos Mare Arhiereu

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală,
bățuită, cu șfort

capac de lemn

foiță metalică

52 x 43,5 cm

inv. nr. 12265

Ana Sasu, Henig
(jud. Alba)

1967

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 653; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 47

Iisus Hristos Mare Arhiereu

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de lemn

foiță metalică

51 x 44,5 cm

inv. nr. 12830

Maria Stanciu,
Straja (jud. Alba)

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 638, fig. 7, p. 653; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 48

Iisus Hristos Mare Arhiereu

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac nou de carton

foiță metalică

50,5 x 40 cm

inv. nr. 12514

Rafila Macarie,
Săliște (jud. Alba)

1968

Bibliografie: Rustoiu, Dumitran 2007, p. 68

Iisus Hristos Mare Arhiereu

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindră

foiță metalică

50 x 46,5 cm

inv. nr. 12114

Ana Toma,
Straja (jud. Alba)

1967

Bibliografie: Pernicek, 1979, p. 652

Iisus Hristos Mare Arhiereu

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă
foiță metalică

41,5 x 51,5 cm

inv. nr. 10748

Atanasie Ieneșel,
Alba Iulia

perioada
interbelică

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 649; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 67

Iisus Hristos Mare Arhiereu

Maria Prodan

începutul sec. XX

sticlă

ramă originală,
bățuită, cu șforț

capac de șindrilă

50 x 45 cm

inv. nr. 20938

Maria Florea, Alba
Iulia

1995

Iisus Hristos Mare Arhiereu

Maria Prodan

începutul sec. XX

sticlă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de carton

foiță metalică

50,5 x 41 cm

inv. nr. 12706

Floare Gligor,
Straja (jud. Alba)

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 653

Iisus Hristos Mare Arhieru

Maria Prodan

începutul sec. XX

sticlă

ramă originală, băițuită,
cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

49,5 x 38,5 cm

inv. nr. 16647

Ștefan Rostaș,
Alba Iulia

1972

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 654; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 69

Iisus Hristos Mare Arhiereu

Maria Prodan

începutul sec. XX

sticlă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindră

foiță metalică

50 x 40 cm

inv. nr. 11334

Maria Gligor,
Alba Iulia

1966

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 652

Iisus Hristos Mare Arhiereu

Maria Prodan

începutul sec. XX

glajă

ramă originală,
revopsită, cu șforț

capac de șindrilă și
carton

bronz auriu

51 x 44,5 cm

inv. nr. 20183

Ana Achim, Tăuți
(jud. Alba)

1982

Bibliografie: Rustoiu, Dumitran 2007, p. 66

Iisus Hristos Mare Arhiereu

Maria Prodan

începutul sec. XX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

bronz auriu

51 x 48 cm

inv. nr. 12636

Cornel
Ciugudean,
Micești (jud.
Alba)

1968

Iisus Hristos Mare Arhiereu

Petru Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șfort

capac de șindrilă

foiță metalică

43 x 39 cm

inv. nr. 10743

Eugen Geogean,
Sântimbru
(jud. Alba)

1936

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 649

Nașterea lui Iisus

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală, bățuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

33 x 38,5 cm

inv. nr. 18936

Susana Rostaș, Alba Iulia

1976

Nașterea Domnului nostru Is Hs

Nașterea lui Iisus

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală, bățuită, cu șforț

capac de șindră

foiță metalică

35,5 x 52 cm

inv. nr. 16328

1971

Nașterea Domnului Is Hs

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 648

Nașterea lui Iisus

Petru Prodan

45,5 x 51,5 cm

mijlocul sec. XIX

inv. nr. 10737

glajă

perioada interbelică

ramă originală, băițuită, cu șforț

capac de lemn

Nașterea Domnului nostru Is Hs

foiță metalică

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 647; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 38

Nașterea lui Iisus

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală, băituită, cu șforț

capac de șindră

foiță metalică

39 x 47,5 cm

inv. nr. 16544

Rozalia Constantin, Alba Iulia

1967

Nașterea Domnului Is Hs

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 647; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 37

Nașterea lui Iisus

Petru Prodan

38 x 43 cm

cca 1850-1886

inv. nr. 13139

glajă

Ovidiu-Marian Popescu, Tibru (jud. Alba)

ramă originală, băițuită, cu șforț

1968

capac de șindră

foiță metalică

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 647; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 39

Nașterea lui Iisus

Petru Prodan

39,5 x 45 cm

cca 1850-1886

inv. nr. 14125

glajă

Ion Bloda, Alba Iulia

ramă originală, băițuită, cu șforț

1970

capac de șindrilă

foiță metalică

Nașterea Domnului Is Hs

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 647

Nașterea lui Iisus

Petru Prodan

39 x 44,5 cm

cca 1850-1886

inv. nr. 16544

glajă

Ioan Burcea, Pănet (jud. Mureș)

ramă originală, revopsită, cu șforț

1972

capac de șindră

foiță metalică

Nașterea Domnului Is Hs

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 648

Nașterea lui Iisus

Petru Prodan

41 x 46,5 cm

cca 1850-1886

inv. nr. 12454

glajă

Ioan Manciulea, Straja (jud. Alba)

ramă originală, băițuită, cu șforț

1968

capac de șindrilă

foiță metalică

Nașterea Domnului Is Hs

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 647

Nașterea lui Iisus

Petru Prodan

45,5 x 51,5 cm

cca 1850-1886

inv. nr. 11297

glajă

Livia Popescu, Straja (jud. Alba)

ramă originală, bălțuită, cu șforț

1966

capac de șindrilă

foiță metalică

Nașterea Domnului Is Hs

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 646, cu indicarea greșită a inv. nr. 10297

Nașterea lui Iisus

Petru Prodan

31,5 x 44,5 cm

cca 1850-1886

inv. nr. 14806

glajă

Cornel Bănuța, Cluj-Napoca

ramă originală, bățuită, cu șforț

1970

capac de șindrilă

foiță metalică

Nașterea Domnului Is Hs

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 648

Nașterea lui Iisus

Maria Prodan

44 x 60 cm

a doua jumătate a sec. XIX

inv. nr. 16544

glajă

Ludovic Rostaș, Alba Iulia

ramă originală, bălțuită, cu șforț

1971

capac de șindrilă

foiță metalică

Așterea

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 648

Nașterea lui Iisus

Maria Prodan

42 x 50 cm

a doua jumătate a sec. XIX

inv. nr. 16644

glajă

Ștefan Rostaș, Alba Iulia

ramă originală, bățuită, cu șforț

1972

capac de șindră

foiță metalică

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 648

Nașterea lui Iisus

Maria Prodan

40,5 x 51,5 cm

sfârșitul sec. XIX

inv. nr. 14364

glajă

Victor Roșiu, Straja (jud. Alba)

ramă originală, bățuită, cu șforț

1970

capac de șindrilă

foiță metalică

Așterea

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 648

Nașterea lui Iisus

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală, bățuită, cu șforț

capac de șindră

foiță metalică

39 x 49 cm

inv. nr. 16886

Rozalia Gabor, Ocna de Sus (jud. Harghita)

1972

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 649

Nașterea lui Iisus

Maria Prodan

39 x 49 cm

începutul sec. XX

inv. nr. 12707

sticlă

Floare Gligor, Straja (jud. Alba)

ramă originală, vopsită, cu șforț

1968

capac de șindră

foiță metalică

Așterea

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 647

Nașterea lui Iisus

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală, băițuită, cu șforț

capac de șindrila

foiță metalică

45 x 50 cm

inv. nr. 20939

Maria Florea, Alba Iulia

1995

Nașterea lui Iisus

Maria Prodan

35,5 x 52 cm

sfârșitul sec. XIX

inv. nr. 16328

glază

1971

ramă originală, băițuită

capac de șindrilă

Nașterea Domnului Is Hs

foiță metalică

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 648

Nașterea lui Iisus

Maria Prodan

42 x 52,5 cm

sfârșitul sec. XIX

inv. nr. 16341

glajă

1971

ramă originală, revopsită, cu șforț

capac nou de carton

Așterea

foiță metalică

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 648

Nașterea lui Iisus

Maria Prodan

42,5 x 49 cm

sfârșitul sec. XIX

inv. nr. 19242

glajă

Victoria Cricovean, Micești (jud. Alba)

ramă originală, revopsită, cu șforț

1978

capac de șindrila

foiță metalică

Nașterea Domnului Is Hs

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 637, fig. 5, p. 649

Nașterea lui Iisus

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală, băituită, cu șforț

capac de șindrila

foiță metalică

40,5 x 51 cm

inv. nr. 16646

Ștefan Rostaș, Alba Iulia

1972

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 649

Nașterea lui Iisus

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală, bățuită, cu șforț

capac de șindrila

foiță metalică

40,5 x 50,5 cm

inv. nr. 20164

Livia Ureche, Alba Iulia

1982

Nașterea lui Iisus

Maria Prodan

41,5 x 49 cm

sfârșitul sec. XIX

inv. nr. 12703

glajă

Elisabeta Oargă, Henig (jud. Alba)

ramă originală, băituită, cu șforț

1968

capac de placaj

bronz auriu

Așterea Domnului Is Hs

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 647; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 36

Nașterea lui Iisus

Maria Prodan

47 x 54 cm

sfârșitul sec. XIX

inv. nr. 12920

glajă

Tudorica Toma, Hăpria (jud. Alba)

ramă originală, bățuită, cu șforț

1968

capac de placaj

bronz auriu

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 647; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 33

Nașterea lui Iisus

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

sticlă

ramă originală, revopsită, cu șforț

capac de carton

foiță metalică

41 x 54,5 cm

inv. nr. 14360

Maria Dușa, Straja (jud. Alba)

1970

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 648

Botezul Domnului

Maria Prodan

începutul sec. XX

glajă

ramă ulterioară,
traforată

capac de șindrilă

bronz auriu

81 x 65 cm

inv. nr. 12838

Teodor Tripșa, Micești
(jud. Alba)

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 638, fig. 6, p. 649; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 45

**Maica Domnului cu Pruncul, Împărătiță tronând
Cina cea de taină**

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șfort

capac de șindrilă

foiță metalică

57 x 72 cm

inv. nr. 16317

1971

Cina de taină

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 660, fig. 16, cu indicarea greșită a nr. inv. 16377;
Rustoiu, Dumitran 2007, p. 90

**Maica Domnului cu Pruncul, Împărătiță tronând
Cina cea de Taină**

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

55 x 70,5 cm

inv. nr. 10745

Nicodim Gruică,
Alba Iulia

perioada
interbelică

Cina de taină

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 659, cu nr. inv. indicat greșit 16377; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 89

Cina cea de taină

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
bățuită

capac de șindrilă

foiță metalică

56,5 x 45 cm

inv. nr. 16322

1971

Cina de taină

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 651; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 51

Cina cea de taină

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă ulterioară, traforată

capac de șindrilă

foiță metalică

59,5 x 53 cm

inv. nr. 14350

Rusalin Ciurar, Alba Iulia

1970

Cina de taină

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 639, fig. 8, p. 650; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 49

Cina cea de taină
Învierea lui Iisus

Maria Prodan
sfârșitul sec. XIX
glajă
ramă nouă
foiță metalică
64 x 77,5 cm
inv. nr. 16320
1971

*Cina de taină
Învierea lui Is Hs*

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 660; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 97

**Adam și Eva
Batjocorirea lui Iisus**

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală, băițuită, cu șforț

capac de carton

foiță metalică

38,5 x 73,5 cm

inv. nr. 12372

Ion Stanciu, Alba Iulia

1967

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 661, fig. 17; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 92

Adam și Eva

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală, băițuită, cu șforț

capac de șindră

foiță metalică

31,5 x 42,5 cm

inv. nr. 10680

Iosif Samoilă, Alba Iulia

1942

Bibliografie: Rustoiu, Dumitran 2007, p. 86

Adam și Eva

Maria Prodan

37 x 48,5 cm

sfârșitul sec. XIX

inv. nr. 16885

glajă

Rozalia Gabor, Ocna de Sus (jud. Harghita)

ramă originală, băituită, cu șforț

1972

capac de șindrilă

foiță metalică

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 661; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 86; *Poesie des Glaubens*, p. 17

Drumul crucii

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

fragment

glajă

foiță metalică

15 x 11 cm

inv. nr. 11801

Ioana Todor, Straja (jud. Alba)

1967

Răstignirea lui Iisus

Maria Prodan

41,5 x 45,5 cm

sfârșitul sec. XIX

inv. nr. 12200

glajă

Dumitru Stanciu, Straja (jud. Alba)

ramă originală, revopsită, cu șforț

1967

capac de carton

foiță metalică

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 651; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 52

Răstignirea lui Iisus Punerea în mormânt

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindră

foiță metalică

48,5 x 59,5 cm

inv. nr. 13648

Eva Magda, Drâmbar
(jud. Alba)

1969

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 660, cu indicarea greșită a nr. inv. 16377; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 90

Învierea lui Iisus Punerea în mormânt

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă ulterioară, cu
decor în stuc

capac de lemn

foiță metalică

63,5 x 74,5 cm

inv. nr. 11738

Ana Constantin,
Straja (jud. Alba)

1967

Învierea lui Is Hs

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 659, fig. 14; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 95

Punerea în mormânt

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac nou de
carton

foiță metalică

48,5 x 44,5 cm

inv. nr. 11291

Ion Șușman,
Straja (jud.
Alba)

1966

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 651; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 54

Punerea în mormânt

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
revopsită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

76,5 x 59,5 cm

inv. nr. 16319

1971

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 640, fig. 10, p. 651; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 54

Punerea în mormânt

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă nouă

bronz auriu

64 x 54 cm

inv. nr. 19185

Viorica Ciuflea,
Bărbant (jud. Alba)

1978

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 651

Nașterea lui Iisus Punerea în mormânt

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
bățuită

capac de lemn

foiță metalică

84 x 70,5 cm

inv. nr. 12738

Victoria Șerban,
Alba Iulia

1968

*Așterea
Domnului Is Hs*

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 659, fig. 15; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 88

Învierea lui Iisus

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

48,5 x 43,5 cm

inv. nr. 10733

Gheorghe Bulac,
Partoș (jud. Alba)

1934

Învierea lui Is Hs

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 652; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 56

Învierea lui Iisus

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
bățuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

51,5 x 42 cm

inv. nr. 18937

Susana Rostaș,
Alba Iulia

1976

Învierea lui [Is Hs]

Necredința lui Toma

zugrăvița anonimă

începutul sec. XX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

bronz auriu

55,5 x 48,5 cm

inv. nr. 20947

Alexandru Bărbulescu,
Câmpeni (jud. Alba)

1995

Sfântul Arhidiacon Ștefan

Maria Prodan

începutul sec. XX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă și
carton

bronz auriu

49,5 x 41 cm

inv. nr. 12708

Floare Gligor, Straja
(jud. Alba)

1968

*Sfânt Arhiedieaco[n]
Ștefan*

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 658; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 77

Sfântul Arhanghel Gavriil

Maria Prodan

începutul sec. XX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac refăcut din bucăți
de lemn

bronz auriu

58 x 43,5 cm

inv. nr. 11846

Maria Rodeanu, Straja
(jud. Alba)

1967

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 657

Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

54 x 43 cm

inv. nr. 10744

Marius Buda, Alba
Iulia

1940

Ar. Mihail, Ar. Gavriil

Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șfort

capac de șindrilă

foiță metalică

43 x 37,5 cm

inv. nr. 14807

Cornel Bănuță,
Cluj-Napoca

1970

Sfântul Arhanghel Mihail

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de lemn

foiță metalică

59,5 x 49 cm

inv. nr. 12960

Gheorghe Hulea,
Henig (jud. Alba)

1968

Arhanghelu Mihail

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 657

Sfântul Arhanghel Mihail

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindră

foiță metalică

49 x 43,5 cm

inv. nr. 12196

Ana Stanciu,
Straja (jud. Alba)

1967

*Arhanghelu
Mihail*

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 657

Sfântul Arhanghel Mihail

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

50,5 x 40,5 cm

inv. nr. 11840

Maria Romcea,
Partoș (jud. Alba)

1967

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 658; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 75; *Poesie des Glaubens*, p. 18

Sfântul Arhanghel Mihail

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală, băițuită,
cu șforț

capac de carton

foiță metalică

54,5 x 41 cm

inv. nr. 14359

Maria Dușa, Straja
(jud. Alba)

1970

Arhanghelu Mihail

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 657; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 74

Sfântul Arhanghel Mihail

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de carton

foiță metalică

50 x 44 cm

inv. nr. 16883

Rafila Petrescu,
Ghirbom (jud.
Alba)

1972

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 658

Sfântul Arhanghel Mihail

Maria Prodan

începutul sec. XX

glajă

ramă originală, băițuită,
cu șforț

capac de șindrilă

bronz auriu

56 x 48 cm

inv. nr. 20948

Alexandru Bărbulescu,
Câmpeni (jud. Alba)

1995

Arhanghelu Mihail

Sfântul Prooroc Ilie

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de lemn

foiță metalică

44 x 39 cm

inv. nr. 18299

Ludovic Rostaș,
Alba Iulia

1974

Sf. Proroc Ilie

Sfântul Prooroc Ilie

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
revopsită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

52 x 40,5 cm

inv. nr. 12637

Cornel Ciugudean,
Micești (jud. Alba)

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 656

Sfântul Prooroc Ilie

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

43 x 37,5 cm

inv. nr. 15913

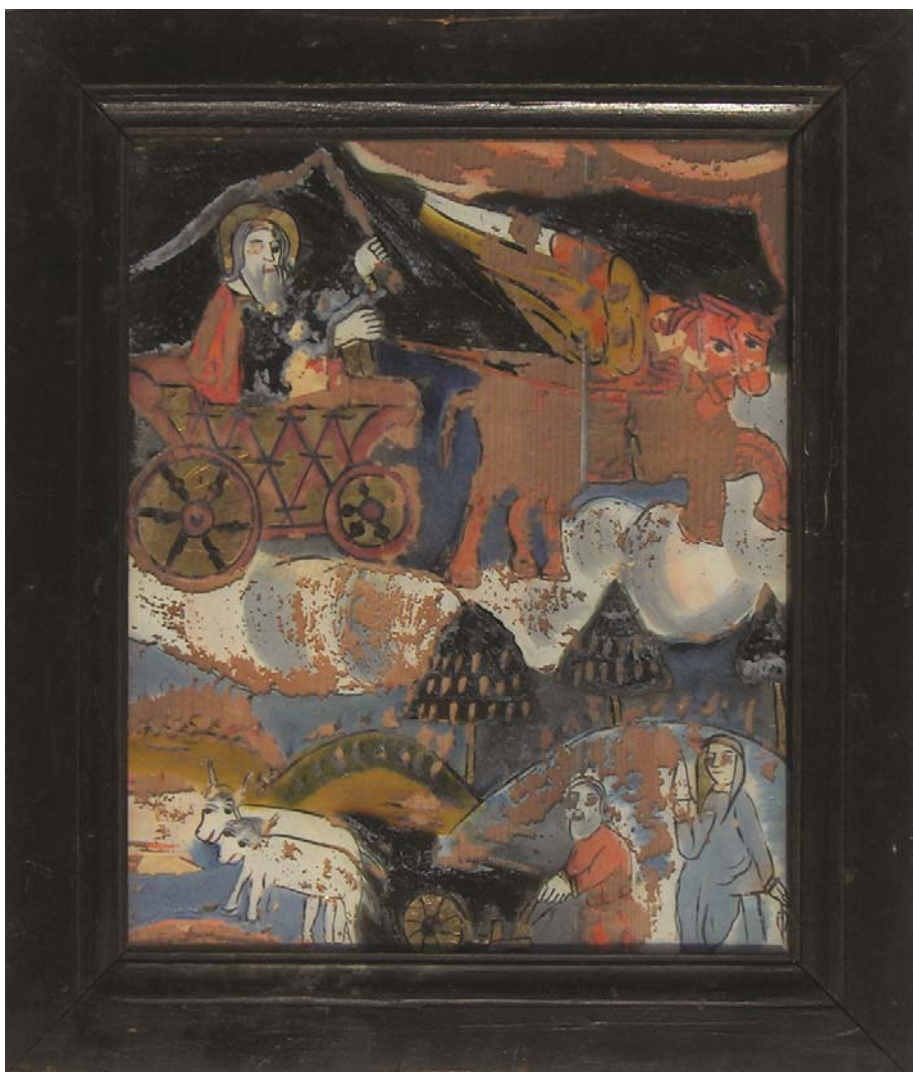
Ștefan Borcea,
Pănet (jud. Mureș)

1971

Sf. Proroc Ilie

Sfântul Prooroc Ilie

Petru Prodan

mijlocul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de lemn

foiță metalică

40 x 36 cm

inv. nr. 10683

Nicolae Sasu,
Alba Iulia

1935

Sfântul Prooroc Ilie

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șfort

capac de șindrilă

foiță metalică

51,5 x 48 cm

inv. nr. 15940

Mihai Gabor,
Presaca (jud. Alba)

1971

Sf. Proroc Ilie

Sfântul Prooroc Ilie

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băiuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

51 x 45,5 cm

inv. nr. 16940

János Rostas,
Alba Iulia

1972

Sf. Proroc Ilie

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 657

Sfântul Prooroc Ilie

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de carton

foiță metalică

49,5 x 44,5 cm

inv. nr. 11333

Maria Gligor,
Alba Iulia

1966

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 656; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 83

Sfântul Prooroc Ilie

Maria Prodan

49,5 x 44,5 cm

sfârșitul sec. XIX

inv. nr. 12807

glajă

Teodor Tripșa, Micești (jud. Alba)

ramă originală, băituită, cu șforț

1968

capac de șindră

foiță metalică

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 656; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 82

Sfântul Prooroc Ilie

Maria Prodan

începutul sec. XX

glajă

ramă originală, băițuită

capac de carton

bronz auriu

30 x 35,5 cm

inv. nr. 10681

Remus Samoilă, Vinerea (jud. Alba)

perioada interbelică

Sfântul Prooroc Ilie

Maria Prodan

34,5 x 53 cm

începutul sec. XX

inv. nr. 16339

sticlă

1971

ramă originală, bățuită, cu șforț

capac de carton

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 657

bronz auriu

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrila

foiță metalică

35,5 x 34 cm

inv. nr. 18300

Ludovic Rostaș,
Alba Iulia

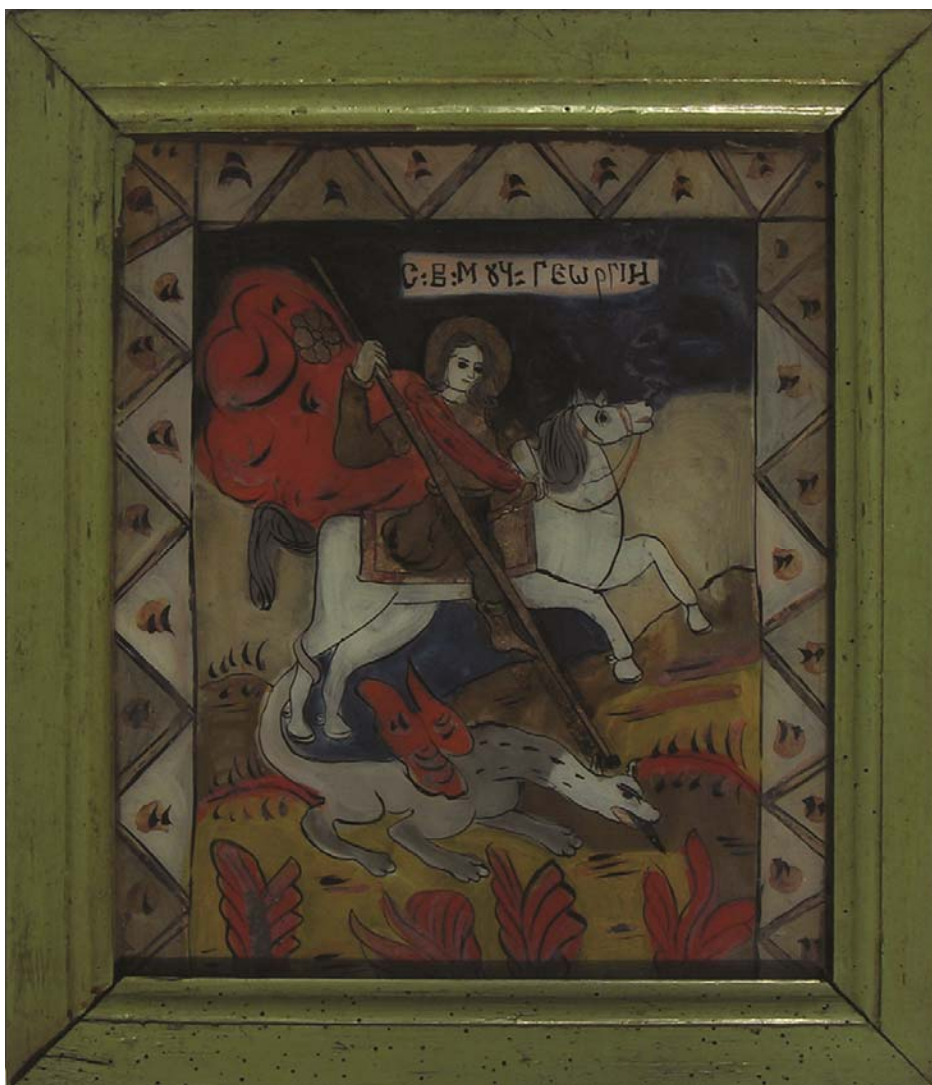
1974

Gheorghii

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 656

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
revopsită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

45 x 40 cm

inv. nr. 11839

Maria Romcea,
Alba Iulia

1974

*S. V. Muce[nic]
Gheorghii*

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 654

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șfort

capac de
șindrila

foiță metalică

43,5 x 38 cm

inv. nr. 12949

Floare Gligor,
Straja (jud.
Alba)

1968

*S. V. Muce[nic]
Gheorghii*

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 655; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 78

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe

Petru Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
bățuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

42,5 x 38 cm

inv. nr. 13501

Ovidiu-Marian
Popescu, Tibru
(jud. Alba)

1968

*S. V. Muce[nic]
Gheorghii*

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 655

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu
șforț

capac de
șindrila

foiță metalică

54 x 41,5 cm

inv. nr. 12961

Nicolae Gligor,
Straja (jud.
Alba)

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 655

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șfort

capac de lemn

foiță metalică

54 x 49 cm

inv. nr. 16334

1971

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

51 x 44,5 cm

inv. nr. 11841

Maria Romcea,
Partoș (jud. Alba)

1967

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 655

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală, băițuită,
cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

54,5 x 41,5 cm

inv. nr. 13562

Ovidiu-Marian
Popescu, Tibru (jud.
Alba)

1969

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 655; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 81

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală, băițuită, cu
șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

55,5 x 40,5 cm

inv. nr. 16012

Olimpia Petrișel, Alba Iulia

1971

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 640, fig. 12, p. 655; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 78

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală, vopsită, cu
șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

42,5 x 38 cm

inv. nr. 16535

Susana Rostaș, Alba Iulia

1972

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 656

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
revopsită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

53,5 x 47 cm

inv. nr. 13649

Paraschiva
Moldovan,
Alba Iulia

1969

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

51 x 41,5 cm

inv. nr. 16012

Carolina Dăian,
Straja (jud. Alba)

1967

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 655

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe

a doua jumătate a
sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de carton

foiță metalică

55,5 x 42 cm

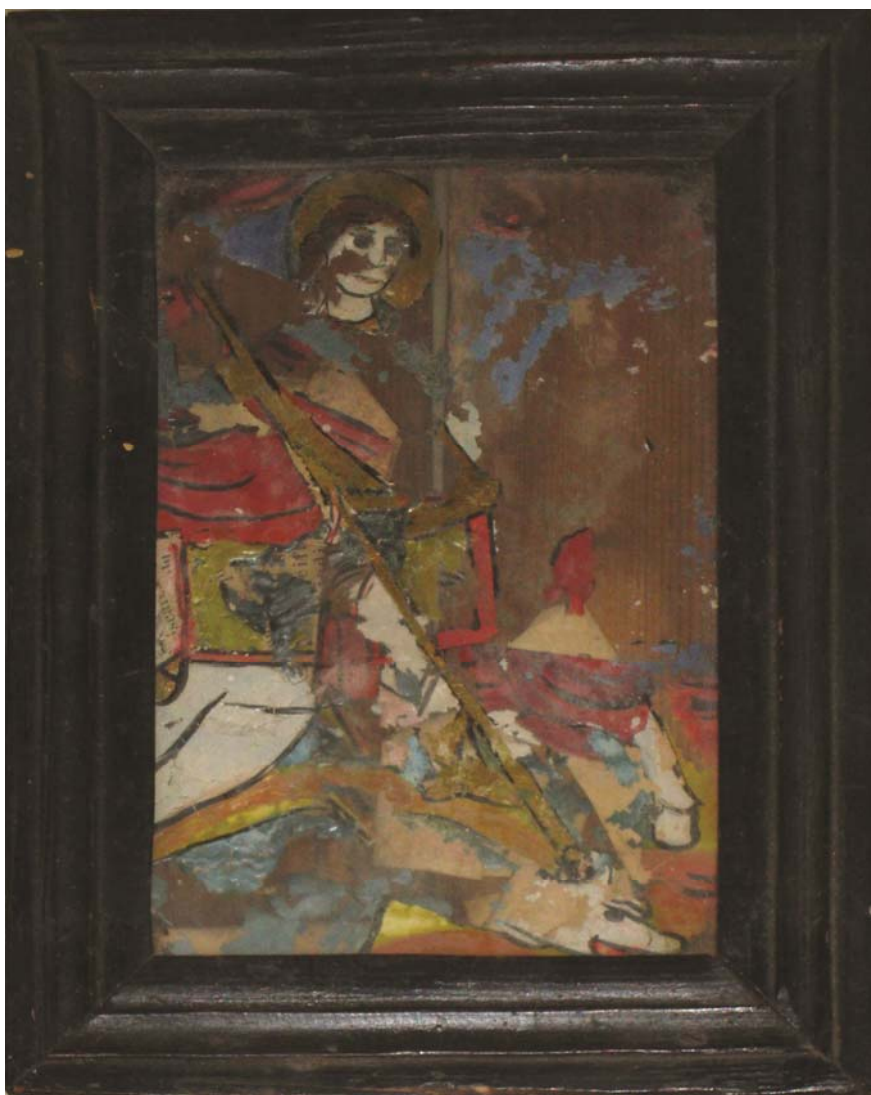
inv. nr. 11655

Maria Puțan, Daia
(jud. Alba)

1967

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală, băițuită,
cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

23,5 x 17,5 cm

inv. nr. 10711

Ion Moldovan, Alba Iulia

1940

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 654

Sfântul Nicolae

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu
șforț

capac de
șindrilă

foiță metalică

41,5 x 36,5 cm

inv. nr. 11290

Ion Șuşman,
Straja (jud.
Alba)

1966

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 652

Sfântul Nicolae

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de
șindrilă

foiță metalică

44 x 38 cm

inv. nr. 19653

1979

Sfântul Nicolae

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

56,5 x 45,5 cm

inv. nr. 16335

1971

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 654

Sfântul Nicolae

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

44 x 38,5 cm

inv. nr. 12455

Ana Bontea,
Straja (jud.
Alba)

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 653

Sfântul Nicolae

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu
șforț

capac de
șindrila

foiță metalică

51 x 45,5 cm

inv. nr. 12848

Ana Sabău,
Alba Iulia

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 653

Sfântul Nicolae

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

43,5 x 37,5 cm

inv. nr. 11295

Livia Popescu,
Straja (jud.
Alba)

1966

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 652

Sfântul Nicolae

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băituită, cu șfort

capac de șindrilă

foiță metalică

51 x 41 cm

inv. nr. 12705

Floare Gligor, Straja
(jud. Alba)

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 653

Sfântul Nicolae

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

50,5 x 40,5 cm

inv. nr. 16316

1971

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 654

Sfântul Nicolae

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
revopsită, cu șfort

capac de șindrilă

foiță metalică

55,5 x 45 cm

inv. nr. 12201

Dumitru Stanciu,
Straja (jud. Alba)

1967

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 652; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 68

Sfântul Nicolae

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șfort

capac de șindrilă

foiță metalică

42 x 37 cm

inv. nr. 12117

Anisie Hațeganu,
Hăpria (jud.
Alba)

1967

Sfântul Nicolae

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șfort

capac de șindrilă

foiță metalică

53,5 x 43,5 cm

inv. nr. 14165

Aurel Trif,
Micești (jud.
Alba)

1970

Nicolae

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 654

Sfântul Nicolae

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală, băițuită,
cu șforț

capac de carton

foiță metalică

54,5 x 41 cm

inv. nr. 12876

Ioan Constantin
Dreghici, Oarda de Jos
(jud. Alba)

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 653

Sfântul Nicolae

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

53 x 43 cm

inv. nr. 14164

Aurel Trif, Micești
(jud. Alba)

1970

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 653; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 69

Sfântul Nicolae

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șfort

capac de șindrilă

foiță metalică

49 x 44 cm

inv. nr. 21367

Nicolae Sularea,
Alba Iulia

2003

Sfântul Nicolae

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

51,5 x 41,5 cm

inv. nr. 21366

Nicolae Sularea,
Alba Iulia

2003

Sfântul Nicolae

Petru Prodan

cca 1850-1886

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

45 x 38 cm

inv. nr. 16326

1971

Nicolae

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 654

Sfântul Nicolae

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

49 x 39 cm

inv. nr. 11788

Rozalia
Constantin, Alba
Iulia

1967

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 652

Sfântul Nicolae

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

49,5 x 41,5 cm

inv. nr. 19015

Maria Rău, Feneș
(jud. Alba)

1977

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 640, fig. 11

Sfântul Nicolae

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

foiță metalică

50,5 x 39,5 cm

inv. nr. 12453

Ioan Manciulea,
Straja (jud. Alba)

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 653

Sfântul Nicolae

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băituită, cu șfort

capac de șindrilă

foiță metalică

52 x 43 cm

inv. nr. 12766

Ioan Frățilă, Straja
(jud. Alba)

1968

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 653; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 66

Sfântul Nicolae

Maria Prodan

începutul sec. XX

sticlă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă

bronz auriu

56 x 48 cm

inv. nr. 20949

Alexandru Bărbulescu,
Câmpeni (jud. Alba)

1995

Sfântul Mucenic Haralambie

Maria Prodan

sfârșitul sec. XIX

glajă

ramă originală,
băițuită, cu șforț

capac de șindrilă
foiță metalică

49 x 41 cm

inv. nr. 12105

Ioan Gheorghe
Răcățău, Ighiel
(jud. Alba)

1967

Bibliografie: Pernicek 1979, p. 658; Rustoiu, Dumitran 2007, p. 77

ANEXE

Tematica și atribuirea icoanelor măierene, în ordinea descrescătoare a reprezentărilor

Tema	Atribuirea			Nr. reprezentări		
	Petru Prodan	Maria Prodan	anonima	MNUAI	restul	total
Nașterea lui Iisus	28	24+1*		24+1*	28	52+1*
Maica Domnului îndurerată (versiunea ucraineană)	35+3*	9		18+1*	26+2*	44+3*
Sf. Nicolae	32+1*	9		21	20+1*	41+1*
Sf. Mare Mucenic Gheorghe	17	12		14	17	31
Maica Domnului cu Pruncul (<i>Glykophilousa</i>)	14	11		14	11	25
Iisus Hristos Mare Arhiereu	12+1*	10		14	8+1*	22+1*
Punerea în mormânt	8+5*	3+5*	2	3+3*	10+7*	13+10*
Învierea lui Iisus	4+7*	5+4*		2+4*	6+7*	8+11*
Hristos – vița de vie	12	3		5	10	15
Sf. Prooroc Ilie	10	5		10	5	15
Încoronarea Fecioarei	11+1*	3		7+1*	7	14+1*
Cina cea de taină	4+3*	3+1*		2+3*	5+1*	7+4*
Sf. Arhanghel Mihail	5+1*	4		6	3+1*	9+1*
Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil	6	4		2	8	10
Botezul Domnului		7		1	6	7
Răstignirea lui Iisus	2*	5		1+1*	4+1*	5+2*
Maica Domnului Împărătiță, tronând	2+3*	1*		1+2*	1+2*	2+4*
Maica Domnului îndurerată (versiunea occidentală)	2	3		2	3	5
Adam și Eva	1+1*	1+1*		2+1*	1*	2+2*
Sf. Haralambie	3	1		1	3	4
Maica Domnului Împărăteasa îngerilor	1	1		1	1	2
Batjocorirea lui Iisus	1	1*		1*	1	1+1*
Sfânta Treime nou-testamentară		1			2	2
Sf. Arhanghel Gavriil		2		1	1	2
Sfinții Apostoli Petru și Pavel	1	1			2	2
Sfinții Împărați Constantin și Elena	1	1			2	2
Cina de la Mamvri	1		1		2	2
Sf. Arhidiacon Ștefan	1	1		1	1	2
Buna Vestire	1				1	1
Maica Domnului Împărătiță	1			1		1
Drumul crucii	1			1		1
Înălțarea Domnului	1				1	1
Necredința lui Toma			1	1		1
Ochiul neadormit		1			1	1
Schimbarea la față	1				1	1
Arătarea Fecioarei			1	1		1

Sf. Nicolae, binefăcătorul fetelor sărace	1				1	1	
Sf. Paraschiva	1					1	
total teme: 36	total reprezentări	218+28*	128+14*		157+9*	198+24*	357+42*
	total icoane	233	137	5	165	211	378 ¹

*Tematica și atribuirea icoanelor din colecția Muzeului Național al Unirii Alba Iulia,
în ordinea descrescătoare a reprezentărilor*

Tema	Petru Prodan	Maria Prodan	zugrăvița anonimă	total reprezentări
Nașterea lui Iisus	10	14+1*		25
Maica Domnului îndurerată	17+1*	2		20
Sf. Nicolae	16	5		21
Iisus Hristos Mare Arhiereu	5	9		14
Maica Domnului cu Pruncul (<i>Glykophilousa</i>)	9	5		14
Sf. Mare Mucenic Gheorghe	8	5		14 ²
Sf. Prooroc Ilie	6	4		10
Încoronarea Fecioarei	5+1*	2		8
Punerea în mormânt	1+1*	2+2*		6
Sf. Arhanghel Mihail	3	3		6
Învierea lui Iisus	2+2*	2*		6
Hristos – vița de vie	4	1		5
Cina cea de taină	1+2*	1+1*		5
Maica Domnului Împărătiță, tronând	1+2*			3
Adam și Eva	1	1+1*		3
Răstignirea lui Iisus	1*	1		2
Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil	2			2
Maica Domnului Împărăteasa îngerilor	1			1
Maica Domnului Împărătiță	1			1
Botezul Domnului		1		1
Batjocorirea lui Iisus		1*		1
Drumul crucii	1			1
Necredința lui Toma			1	1
Arătarea Fecioarei			1	1
Sf. Arhanghel Gavriil		1		1
Sf. Arhidiacon Ștefan		1		1
Sf. Mucenic Haralambie		1		1
total icoane:	94+5*	59+4*	2	165

¹ În acest număr mai sunt incluse: icoana *Sfântului Gheorghe* furată de la Muzeul Național al Unirii în 1972, altă icoană a *Sfântului Gheorghe* cu aceeași locație rămasă neatribuită și o icoană a *Nașterii* de la Muzeul din Sebeș, pe care nu am studiat-o încă. La el se mai poate adăuga icoana păstrată la Protopopiatul Ortodox Orăștie, provenită de la Stretea (jud. Hunedoara), inv. nr. 1898, pentru care însă nu am reținut tema.

² O icoană neatribuită.

Abrevieri bibliografice

- ANSJA – Arhivele Naționale. Serviciul Județean Alba
 AORAI – Arhiepiscopia Ortodoxă Română de Alba Iulia
 AOVFC – Arhiepiscopia Ortodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului
 Albu 1971 – Nicolae Albu, *Istoria școlilor românești din Transilvania între 1800-1867*, Editura didactică și pedagogică, București, 1971
 Coman-Sipeanu 2010 – Olimpia Coman-Sipeanu, *Icoane pe sticlă din patrimoniul Muzeului Astra Sibiu. Colecția "Cornel Irimie"*, Editura "Astra Museum", Sibiu, 2010
 Cristache Panait 1987 – Ioana Cristache Panait, *Biserici de lemn din Episcopia Alba Iuliei, mărturii de continuitate și creație românească*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române de Alba Iulia, 1987
 Danco, Danco 1979 – Juliana Danco, Dumitru Danco, *La peinture paysane sur verre en Roumanie*, Editura Meridiane, București, 1979
 Dancu, Dancu 1979/a – Juliana Dancu, Dumitru Dancu, *Romanian Folk, Painting on Glass*, Editura Meridiane, București, 1979
 Dancu, Dancu 1979/b – Juliana Dancu, Dumitru Dancu, *Die bäuerliche Hinterglasmalerei in Rumänien*, Editura Meridiane, București, 1979
 Dancu 1998 – Dumitru Dancu, *Icoane pe sticlă din România*, Editura Meridiane, București, 1998
 Drăguț 1987 – Vasile Drăguț, *Bisericile de lemn de pe Mureș, Arieș și Tîrnave în lumina mesajului lor istoric și artistic*, studiu introductiv la Cristache Panait 1987
 Dudaș 2005 – Florian Dudaș, *Gravurile românești vechi din biserica satului Muncelu Mare (Hunedoara)*, Editura Lumina, Oradea, 2005
 Dumitran, Cucui 2009 – Ana Dumitran, Elena-Daniela Cucui, *Simon Bălgrădeanul*, Editura Altip, Alba Iulia, 2009
 Fabritius, Nentwig 2003 – Ruth Fabritius, Joachim Nentwig, *Hinterglasikonen. Die Sammlung Nentwig im Museum am Dom*, Schnell & Steiner, Regensburg, 2003
 Fischer 2008 – Dr. Jürgen Fischer Heilbronner Auktionshaus Gmbh & Co, *Rumänische Hinterglasbilder. Sammlung Barbara & Horst Wustlich*, 6. Dezember 2008
 Fulga 2004 – Ligia Fulga, *Sticla transilvăneană în secolele XVII-XVIII. Soluții tehnice, tendințe artistice*, Editura Economică, București, 2004
 Hațegan 1982 – Lucia Hațegan, *Manuscrise de proveniență locală în biblioteca Muzeului Unirii Alba Iulia (Manuscrisele lui Nicolae Munteanu)*, în *Apulum*, XX, 1982
 Hărdălău, Grosu 1978 – Gelu Hărdălău, Virgil Grosu, *Centre de iconari din județul Alba*, în *Îndrumător Pastoral*, II, Alba Iulia, 1978
 Hopârtean 1994 – Doina Hopârtean, *Catalogul colecției de icoane pe sticlă a Episcopiei Ortodoxe Române de Alba Iulia*, în *Apulum*, XXXI, 1994
 Hopârtean 1999 – Doina Hopârtean, *Catalogul colecției de icoane pe sticlă a Episcopiei Ortodoxe Române de Alba Iulia (Centrul Maierii Alba Iuliei)*, în *Apulum*, XXXVI, 1999

- Icoana, simbol al Ortodoxiei* – Elena Popescu (coord.), *Icoana, simbol al Ortodoxiei. Catalog*, Editura “Astra Museum”, Sibiu, 2009
- MNUAI – Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia
- Mârza 2008 – Eva Mârza, *Explorări bibliologice*, Editura Techno Media, Sibiu, 2008
- Metaxa 1978 – Grigore Metaxa, *Vița de vie în iconografia artistică populară*, în *Îndrumător Pastoral*, II, Alba Iulia, 1978
- Meteș 1964 – Ștefan Meteș, *Zugravii și icoanele pe hârtie (xilogravuri-stampe) și sticlă din Transilvania*, în *Biserica Ortodoxă Română*, 1964, nr. 7-8
- Mureșianu 1973 – Ion B. Mureșianu, *Colecția de artă religioasă veche a Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1973
- Pavelescu 1939-1942 – Gheorghe Pavelescu, *Contribuții pentru cunoașterea picturii pe sticlă la Românii din Transilvania*, în *Apulum*, I, 1939-1942
- Pernicek 1979 – Otilia Pernicek, *Icoane din Maierii Alba Iuliei aflate în colecția Muzeului Unirii Alba Iulia*, în *Apulum*, XVII, 1979
- Poesie des Glaubens – Poesie des Glaubens. Rumänische Hinterglasikonen aus dem 19. Jahrhundert*, Ausstellung vom 8. September bis 19. Dezember 2010, Kunstforum Berliner Volksbank Stiftung
- Popescu 1969 – Ion Apostol Popescu, *Arta icoanelor pe sticlă de la Nicula*, București, 1969
- Porumb 1998 – Marius Porumb, *Dicționar de pictură veche românească din Transilvania. Sec. XIII-XVIII*, Editura Academiei Române, București, 1998
- Reghiș-Ionescu 2009 – Doina Lucia Reghiș-Ionescu, *Sacru și profan la Pădurenii Hunedoarei*, Editura Mediamira, Deva, 2009
- Roșca 2010 – Simona Teodora Roșca, *Icoana pe sticlă din Transilvania (sec. XVIII-XX)*, Tradiții clujene, Cluj-Napoca, 2010
- Rustoiu 2002 – Ioana Purcar-Rustoiu, *Zugravii din Laz (județul Alba) în surse arhivistice*, în *Patrimonium Apulense*, II, 2002
- Rustoiu 2007 – Ioana Rustoiu, *Icoanele Lazului*, Editura Altip, Alba Iulia, 2007
- Rustoiu, Dumitran 2007 – Ioana Rustoiu, Ana Dumitran, *Iconarii din Maierii Bălgadului*, Editura Altip, Alba Iulia, 2007
- Rustoiu, Băjenaru, Dumitran, Szócs 2008 – Ioana Rustoiu, Elena Băjenaru, Ana Dumitran, Szócs Fülöp Károly, ... *Prin mine, Ioan Pop Zugravul*, Editura Altip, Alba Iulia, 2008
- Rustoiu, Vaida 2008 – Ioana Rustoiu, Dănilă Vaida, *Cronica parohiei Pâclișa (1901-1944)*, Editura Altip, Alba Iulia, 2008
- Sedler, Tătaru 2004 – *Zerbrechliche Heiligenwelten. Rumänische Hinterglasikonen*, Irmgard Sedler und Marius Tătaru (Hg.) unter Mitarbeit von Ruth Fabritius, Kornwestheim, 2004
- Tatai-Baltă 2005 – Cornel Tatai-Baltă, *Reprezentarea Încoronării Fecioarei Maria în icoanele pe sticlă*, în *Annales Universitatis Apulensis, series Historica*, 9/I, 2005
- Tatai-Baltă 2007 – Cornel Tatai-Baltă, *Ipostaze cultural-artistice*, Editura Altip, Alba Iulia, 2007